Szakdolgozat

Topfer Éva

2012.

SZENT ISTVÁN EGYETEM

GAZDASÁG- ÉS TÁRSADALOMTUDOMÁNYI KAR

Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében

Belső konzulens: Dr. Urbán László
Tudományos főmunkatárs

Intézeti Igazgató: Dr. Káposzta József
Egyetemi docens

Készítette: Topfer Éva, SZIE, GTK,
Turizmus vendéglátás szak, III. évfolyam

GÖDÖLLŐ, 2012.

Tartalomjegyzék

1. Bevezetés 4

2. A Turizmusról általában 6
2.1. A turizmus fogalma, jelentősége 6
2.1.1. A turizmus fejlődése 8
2.1.2. A turizmus rendszere és környezete 10
2.1.3. A turizmus hatásai 12
2.1.4. A turizmus fajtái 18
2.2. A turizmus története Magyarországon 21
2.2.1. Korai fejlődés 21
2.2.2. A XIX. század második fele 23
2.2.3. Az 1970 - 90-es évek 26
2.2.4. A turizmus állami irányítási rendszere Magyarországon 29
2.3. A Balatoni turizmus fejlődésének története 32
2.3.1 A Balaton általános jellemzése 32
2.3.2. A Balatoni turizmus fejlődése 34

3. Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében 55
3.1. Boglár település fejlődése 55
3.1.1. Az idegenforgalom és a fürdőélet megindulásának kezdetei 55
3.1.2. Fürdőkultúra, a fürdőegyesület és a Balaton-átúszások története 60
3.1.3. Balatonboglár a II. világháború éveiben 63
3.1.4. Balatonboglár a II. világháború után 64
3.2. Balatonboglári látnivalók és programok 67
3.2.1. Balatonboglár látnivalói 67
3.2.2. Balatonboglári nyári programok 76
3.3. Balatonboglár bemutatása hasonlóságelemzéssel a többi balatoni városhoz képest 82
3.3.1. Módszer bemutatása 82
3.3.2. Balatonboglár helyzete a többi városhoz képest 84

4. Összefoglalás 85

Mellékletek 91
1. számú melléklet: Balatonboglár helyzete a kiemelt balatoni üdülőkörzetben 91
2. számú melléklet: Balatonboglár bemutatása hasonlóságelemzéssel többi balatoni városhoz képest 94
3. sz. melléklet: Alispáni levél a fürdődíjak részbeni átengedéséről 1905 123
4. sz. melléklet: Boglárlelle Várossá nyilvánítása 124
5. sz. melléklet: 2012. évi rendezvények Balatonbogláron 125
6. sz. melléklet: Hidroplán a Balatonon (plakát 1923) 128

Rövidítések jegyzéke 129
Képek jegyzéke 130
Ábrák jegyzéke 130
Irodalomjegyzék 131

1. Bevezetés

Jelen dolgozatomban Balatonboglár bemutatása volt a célom, mivel 2007-óta minden nyarunkat ebben a városban töltjük.
Ahogy én 2007-ben ismertem, egy nyugodt, családbarát város benyomását keltette, ezért is választottuk ezt a helyet. A közelünkben lévő Platán strand előtti téren tartottak rendezvényeket, de nem túl gyakran és ezeket is este 10 óra után befejezték, így nem zavarták az ott nyaralókat, lakókat.
A városban három kiemelkedő rendezvényt tudtam akkor megemlíteni: a Balaton-átúszást, a Halászléfőző versenyt és a Balatonboglári borfesztivált, ami általában augusztus 20.-a környékén van, és ezzel be is fejeződik itt a nyári szezon, ami valljuk, be elég unalmas tud lenni, amikor több időt töltünk a városban.
Az akkori tudásom szerint, a balatonboglári látványosságok közül ismertem a Gömbkilátót, amit 2008-ban az életveszélyessége miatt lezártak, a Vörös és Kék kápolnát valamint a Várdombot, de megjegyezném, hogy ezeket 2007-ben tudtam a városról.
Amikor az „Üzleti Informatika” tantárgyunkra készítenünk kellett egy SWOT elemzést, Én egyből a Balatoni régiót választottam magamnak és persze Balatonboglárt.
Amikor elkezdtem utánanézni a városnak akkor döbbentem rá, hogy milyen keveset tudok róla és ekkor döntöttem úgy, hogy a szakdolgozatomat erről a városról fogom írni és a balatoni turizmus fejlődéséről.

A dolgozat struktúráját úgy képzeltem el, hogy:

1. A turizmusban használt fogalmak bemutatása;
2. A turizmus általános fejlődése;
3. A turizmus hatásai;
4. A turizmus fajtái;
5. A turizmus magyarországi története;
6. A balatoni turizmus története;
7. Balatonboglár bemutatása és ide szántam az előbb említett SWOT elemzést is.

Aztán elkezdtem forrásokat gyűjteni a városról, persze először a könyvtárba vezetett az utam gondolva, itt biztosan találok adatokat a város fejlődéséről, történetéről, de tévedtem. Az ott dolgozó hölgy sajnálattal közölte, hogy nem készült még könyv (kivéve egy képeslapgyűjteményt) Balatonboglár történetéről, de keressem fel Horváth Iván urat, aki nyugalmazott tűzoltóparancsnok, Ő biztosan fog segíteni, mert a hobbija a város történetének kutatása.

Így kezdődött a dolgozatom megírása, nagyon hálás vagyok neki, hogy sokat mesélt a városról, rendelkezésemre bocsátott olyan régi leveleket, képeket, írásokat, amiket a dolgozatomban felhasználtam.
Vele is egyeztetve kezdődött a kutatásom, hogy bemutassam Balatonboglár helyét és szerepét a balatoni turizmus történetében.
A Dolgozatom első felében a turizmus szerepét, jelentőségét mutatom be valamint a turizmus fejlődését az ókortól napjainkig; a következő fejezetben következik a balatoni turizmus története, fejlődése és a végére hagytam Balatonboglár bemutatását.
A mellékletben található Balatonboglár bemutatása hasonlóságelemzéssel, amit az előbb említett „Üzleti Informatika" tantárgyra készítettem, melyben a többi városhoz képest láthatjuk a város helyzetét 2006-2009-ig terjedő időszakban.
A Balatonboglári SWOT táblázat és az ehhez elkészült elemzés, diagramokkal együtt szintén a mellékletben kaptak helyet.
A mellékletbe helyeztem a Balatonboglárról elkészült Integrált Városfejlesztési Stratégiában található SWOT analízist is, mely meghatározza az elérendő célokat.

2. A Turizmusról általában

2.1. A turizmus fogalma, jelentősége

Jelenleg a Turizmus Világszervezete és az Interparlamentáris Unió 1989-ben megfogalmazott definíciója tekinthető a legismertebbnek, eszerint „a turizmus magában foglalja a személyek lakó- és munkahelyen kívüli minden szabad helyváltoztatását, valamint az azokból eredő szükségletek kielégítésére létrehozott szolgáltatásokat”.
„Bár ez a meghatározás a leginkább elfogadott, értelmezésében mind a mai napig több felfogás létezik annak tekintetében, hogy a lakóhely a lakást vagy a települést jelenti-e.” (Lengyel, 1994).

A fenti definíciót a Hágai Nyilatkozat 1. alapelve határozta meg, és a fenti idézeten kívül még kiemelte, hogy „a turizmus egyúttal egy lényegi cselekvést is jelent… az egyéni szabadidő hasznosításának lényeges formájává vált, továbbá fontos közvetítője… a politikai, gazdasági, kulturális kapcsolatoknak…”, valamint „a turizmus mindnyájunk ügye kellene, hogy legyen. A jelenkori társadalmakban az élet minőségének következménye és egyik meghatározó tényezője is egyben” (Tasnádi, 1998).

„A WTO adja ki a turizmussal kapcsolatos statisztikákat, valamint tanulmányokat jelentet meg. 1980-ban a WTO szervezte meg a turizmus világkonferenciáját a Fülöp-szigeteken. A konferencián számot vetve a világturizmus hatalmas fejlődésének eredményeivel és gondjaival, elfogadták a Manilai Nyilatkozatot, mely a turizmust a nemzetek életének egyik alapvető tevékenységeként jelöli meg, elismeri a belföldi turizmus fontosságát, és kiemeli a turizmus szerepének sokoldalúságát, hangsúlyozva a gazdasági szerep mellett a politikai, társadalmi, kulturális, környezetvédelmi és az életminőségre gyakorolt fontosságát. A turizmus az elmúlt évtizedekben a világgazdaság egyik legjelentősebb ágazatává fejlődött, növekedési üteme gyakran meghaladta a világgazdaság növekedési ütemét.” (WTO, 2000).

A turizmus fejlődését rengeteg tényező segítette elő. A fejlődő országokban a szolgáltatási szektor a hagyományos ágazatok rovására megerősödött, növekedett a szabadidő, a fizetett szabadság, és a felgyorsult világ miatt az emberek a fizetett szabadságukat egyre igényesebben akarják eltölteni. A nemzetközi turizmus nagymértékben hozzájárul a fejlődő országok deviza-bevételéhez és ez különösen azokban az országokban jelentős, amelyek más erőforrásokkal nem rendelkeznek. Ezért ezekben az országokban nagy hangsúlyt fektetnek a turizmus fejlesztésére.

Vannak olyan országok, melyek a turizmus nyújtotta gazdasági előnyöket hangsúlyozzák, mely befoltozza a külkereskedelmi mérlegek hiányát, növeli a külföldi deviza-bevételeket, munkahelyeket teremt.

A turizmus pártolói szerint a turizmus hozzájárul a természet és a kulturális örökség megvédéséhez, a népek közeledéséhez, a béke fenntartásához.
Azonban vannak olyanok, akik ezeknek pont az ellenkezőjét állítják, hogy a turizmus szezonális, és szakképzettséget nem igénylő munkahelyeket teremt, tönkreteszi a környezetet, a fogadó közösségek kultúráját. Egyesek tehát pártolják a turizmust, mások ellenzik.

„Azonban mindenkinek joga van ahhoz, hogy eldöntse, mely tényezőket veszi figyelembe a saját véleménye kialakításához, de a tények azt mutatják, hogy akár tetszik valakinek, akár nem, a turizmus virágzik, s mindent meg kell tenni annak érdekében, hogy jó irányba fejlődhessen." (Lengyel, 1998). „A turizmus minden ellenvetés ellenére továbbra is fejlődni fog, tehát fejlődésének gátat szabni nem lehet, de irányítani, jó irányba terelni lehet, és ezt meg is kell tenni." (Lengyel, 2000).

Szerepe vitathatatlan az emberré válás és az emberiség fejlődése folyamatában, az utazás, a helyváltoztatás, a szomszédos földek, néptörzsek megismerése szándéka is egyidős az emberi történelemmel. Bármi is motiválta például az ókor emberének otthona és a lakóközössége elhagyását, visszatérését; mindaz személyiségének, kulturális dimenzióinak kitágulásával és más kultúrák felfedezésével együtt jár. Mint minden újként megjelenő társadalmi jelenséget, a turizmust is számos és téves félreértés, értetlenséggel vegyes gyanakvás övezi, mert valóságos tartalmát, értékeit, veszélyeit, s azok nagyságrendjét még az idegenforgalmi szektoron belül is kevesek ismerik, sokan hajlamosak minden társadalmi, gazdasági bajt orvosló „csodaszerként" vagy ellenkezőleg a társadalmi, kulturális problémák (tömegturizmus, drog, nemi betegségek stb.) forrásaként kezelni (Horváth, 1999).

2.1.1. A turizmus fejlődése

A szervezett turizmusról 1841 óta beszélhetünk, amikor Thomas Cook 10 mérföldes kirándulást szervezett 570 embernek, amelynek ő maga volt az idegenvezetője. 1845-ben megalapította a nagy hagyományú Cook utazási irodát.
A turizmus végigkísérte az emberiség fejlődését, intenzitása elsősorban a közlekedés fejlettségétől függött, de meghatározta az adott időszak gazdasági színvonala is.

2.1.1.1. A turizmus előzményei az ókorban

A vallási turizmus jegyei már időszámításunk előtt a VI. században is megfigyelhetők, Babilonban, később Egyiptomban.
Az ókorban a turizmust igen magas színvonalúnak tekinthetjük, hiszen sok esemény, jelenség volt megfigyelhető, amely mind a mai napig hat a turizmusra és egyes turisztikai létesítmények mind a mai napig fennmaradtak.
Rendszeressé váltak a vallási létesítményekbe történő zarándoklatok. Görögországban a gyógyfürdőzésről még írásos emlékeink is vannak. Az első olimpia időszámításunk előtt 776-ban a sportturizmus mai jegyeit is magán viselte, hiszen nagy számban keresték fel az érdeklődők a versenyeket.
A Római Birodalom területén, elsősorban az infrastruktúra magas szintű kiépülésének köszönhetően a turizmus igen népszerű volt. Az utak mellett megjelentek a szálláshelyek, vendéglátó létesítmények. A szabad gazdagok és az arisztokrácia otthonaiban elengedhetetlenek voltak a fürdők, de a közfürdők, gyógyfürdők is igen népszerűek voltak. A masszázs, a gőzfürdő a mai egészségturizmusnak is fontos eleme.
A korai keresztények szentföldi zarándoklatai egyre több embert mozgósítottak.

2.1.1.2. A turizmus előzményei a középkorban

A Római Birodalom bukását követő hanyatlás évszázadokra visszavetette a turizmust is.
Nagyon kevés írásos, tárgyi és infrastrukturális emlék maradt fenn ebből a korból, az emberek nagyobb tömegét elsősorban a zarándoklatok mozgatták, de a szentföldi keresztes hadjáratokhoz is sokan csatlakoztak.
A korra jellemző a céhlegények utazásai, akik a mestervizsgájukat csak többéves külföldi gyakorlat után tehették le.
Európában sorra alakultak meg az egyetemek, amelyek szintén utazási célpontokat jelentettek tanárnak, diáknak egyaránt.

2.1.1.3. A turizmus az újkorban a XIX. század végéig

Az újkor jelentős gazdagodást, anyagi gyarapodást, új technikai felfedezéseket hozott az emberiség számára. Különösen kiemelkedő volt a közlekedés, a közlekedési eszközök és a közlekedési lehetőségek rohamos fejlődése.

A kor legjelentősebb felfedezései, amelyek hatással voltak a turizmusra:

- Amerika felfedezése, a Föld körülhajózása;
- A hajóépítés technológiájának fejlődése;
- Postakocsi hálózat kiépítése, fogadók építése és üzemeltetése, a postakocsik menetrendszerű működése;
- Nagyarányú útépítések Európa szerte;
- Thomas Cook utazásszervezése;
- Az első gőzhajó (1814) beindítása;
- Az első vasút beindítása;
- Európa és Amerika között rendszeres gőzhajó járat üzemeltetése;
- Először a londoni világkiállítással összefüggésben, majd Európa szerte nagyarányú szállodaépítések megvalósítása.

A XIX. század végére a turizmus már népszerű és elterjedt volt. Különösen a tengerparti fürdőzés és a gyógy turizmus volt népszerű a vagyonosabb rétegek között. Egyrészt megvolt a szükséges pénz a motiváció, másrészt egyre inkább kialakultak a turisztikai szolgáltatások, amelyeknek eredményeként már érdemes volt a turizmusba befektetni, illetőleg a befektetőknek erre a területre specializálódni.

2.1.1.4. A turizmus a XX. században

A XX. század megjelenik a tömegturizmus, hiszen ezt a korszakot is jelentős ipari felfedezések, valamint a közlekedés ugrásszerű fejlődése jellemzi.
A korszakra nem volt jellemző a turizmus egyenletes fejlődése, hiszen az első világháború, az 1929-1933-as világgazdasági válság és az ezt követő második világháború óriási hanyatlást eredményezett a turizmusban.
A XX. század elején megalkották az első repülőgépet, sőt elindult az első menetrendszerinti járat. Először az USA-ban, majd Európában is rohamosan terjedt a személygépkocsi, valamint az autóbusz használata.
Óriási szállodaépítések valósultak meg, főleg a nagyvárosokban, tengerpartokon, fürdőhelyeken.
A polgári légiközlekedés ugrásszerű növekedését nemcsak az utazási igények, hanem a repülőgépek korszerűsítése is okozta (sugárhajtású repülőgépek megjelenése).

Az életszínvonal, a két világháború időszakát leszámítva folyamatosan nőtt, az emberek szabadon elkölthető jövedelme egyre több lett. Ezzel párhuzamosan nőtt a szabadidő, hiszen bevezették a kötelező, fizetett szabadságot, majd az öt napos munkahetet.
A turizmus szolgáltatásai is folyamatosan fejlődtek, az egyre korszerűbb szállodák mellet kiépültek a kempingek és az üdülőklubok hálózatai is.
Megalakul a turisztikai világszervezet a WTO, 1989-ben turisztikai világtalálkozót szerveznek, amelynek eredményeként megszületik a Hágai Nyilatkozat.

2.1.2. A turizmus rendszere és környezete

A turizmus komplex társadalmi jelenség, a középpontban az ember áll szoros kölcsönhatásban a környezetével.
A turizmus rendszere, amely a keresletet jelentő turistát (és a küldő területeket), valamint a kínálatot megtestesítő turisztikai szektort (illetve turisztikai desztinációkat) foglalja magában, dinamikusan változik és nyílt rendszerként kölcsönhatásban áll a társadalmi, kulturális, politikai, gazdasági, természeti és technológiai környezet elemeivel. A turizmus piacán is akkor van egyensúly, amikor a kereslet és a kínálat fedik egymást.

A turizmus és környezet között kölcsönös függések rendszere alakul ki, tehát a környezet egyes tényezői befolyásolják a turizmus fejlődését, a turizmus pedig visszahat környezetére, bár a hatóerők nem feltétlenül egyenlő nagyságúak.
A kölcsönhatás minden esetben egyaránt lehet pozitív és negatív.
A turizmus rendszerének két alrendszere:

- a kereslet, azaz a turista; a szabadidő; szabad rendelkezésű, elkölthető jövedelem; a személy rendelkezésére álló közlekedési eszközök; motiváció jelenti;
- kínálat, azaz a turisztikai termék; vonzerő; közlekedési lehetőségek; szálláshelyek; étkezési lehetőségek; programok; biztonság, higiéné; vendégszeretet; kiegészítő szolgáltatások; környezet minősége; politikai környezet jelenti.
- a kettő között a kapcsolatot a fogadó területről a turista felé irányuló marketing, a közvetítőszektor (az utazást szervezők és az utazási ügynökségek) tevékenysége, valamint a turistának a küldő területről a fogadó területre történő utazása hozza létre.

Az 1. sz. ábrán láthatóak a turisztikai kereslet és kínálat alapelemei, valamint a két alrendszer összekapcsolódása.

1. ábra: A turisztikai rendszer felépítése

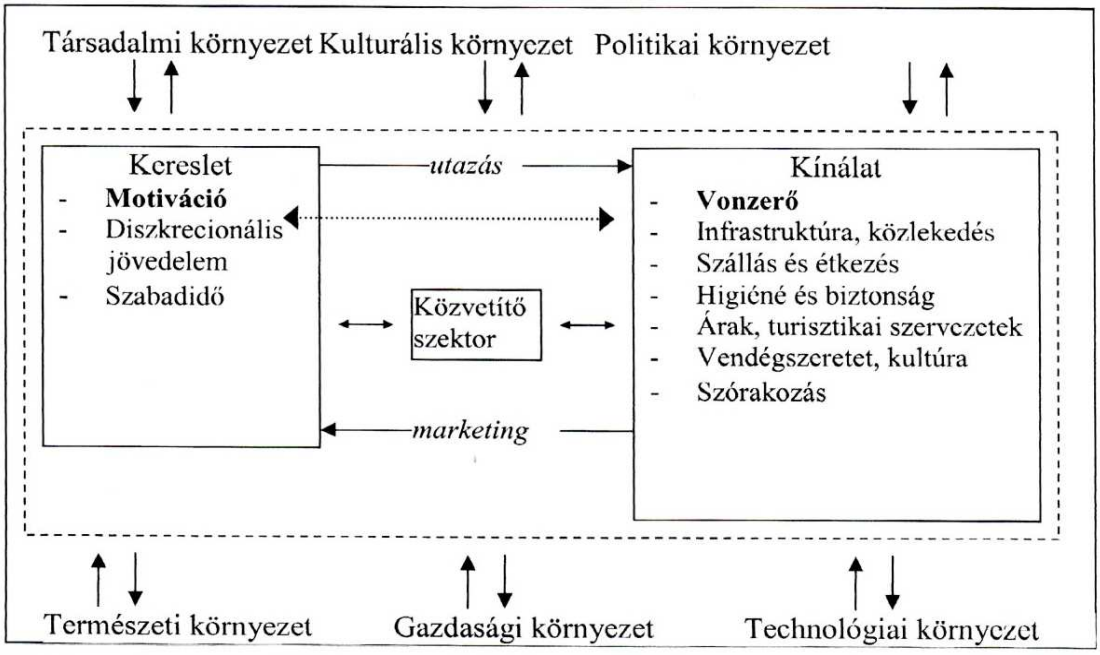

Forrás: Lengyel, 1994

Bár mind a turista rendelkezésére álló szabadidő, mind pedig az általa szabadon elkölthető jövedelem fontos szerepet játszik a turisztikai kereslet befolyásolásában, meghatározó hatással az egyéni változatosságon, igényen alapuló motiváció van a turista utazási döntésére. Ebből következően tehát mivel a turista döntése alapvetően saját belső motivációján alapul, a motiváció konkrét utazási döntéssé pedig a desztináció attrakciói alapján válik, a motiváció és a vonzerő között a rendszer működésében különösen szoros kapcsolat van. Ezt a kiemelten fontos kapcsolatot jelzi a két tényezőt összekötő szaggatott vonal az 1. sz. ábrán.
A turisztikai kínálat egyes elemei egymással szintén kölcsönös függésben állnak, a turisztikai termék összetettségéből adódóan egy-egy összetevő minősége befolyással van a kínálat egészének minőségére. A turista nem szálláshelyet vagy biztonságot keres, hanem olyan élményt, amelynek mind a jó közbiztonság, mind pedig a kielégítő minőségű szálláshely része, az ábrán látható egyéb kínálati összetevőkkel együtt. A kínálat elemeinek kölcsönös függéséből adódik, hogy egy-egy összetevő nem megfelelő minősége az élmény, tehát a termék egészét képes a turista számára tönkretenni.

2.1.3. A turizmus hatásai

A turizmus hatásai közül a gazdasági hatásokat tartjuk a legfontosabbnak. Vitathatatlan tény, hogy a turizmus mára az egész világon a legjelentősebb iparággá vált. Jelentős mértékben járul hozzá országok, régiók gazdaságához, és néhol ez az egyetlen gazdasági tevékenység. A gazdasági hatások közül is elsősorban pozitívak kerülnek kiemelésre, mivel ezek általában jobban észrevehetők, és nem utolsósorban jól kommunikálhatók.
A turizmusnak azonban gazdasági hatásain túl egy sor más hatása is van. A Manilai Nyilatkozat a Világturizmusról többek között megállapítja, hogy a turizmus azért számít alapvető tevékenységnek a nemzetek életében, mert gazdasági hatásokon túl közvetlen hatást gyakorol az egyes országok kulturális, társadalmi életére is. „Ez a nyilatkozat leszögezi továbbá, hogy a turizmusban az anyagiaknál fontosabbak a nem anyagi szempontok, mégpedig az ember önmegvalósítása, a bővülő művelődési lehetőségek, az ember felszabadítása, a kultúrák elismerése és a népek szellemi örökségének tiszteletben tartása” (Tasnádi, 1998).

2.1.3.1. A turizmus és a gazdasági környezet kölcsönhatásai

„A turizmus gazdasági hatásait úgy lehet definiálni, mint a küldő és a fogadó területek gazdaságának jellemzőiben, gazdasági struktúrájában, a turizmus fejlődése következtében végbemenő változásokat” (Puczkó – Rátz, 1998).
A gazdasági hatásokat ebben az értelemben tehát jelentősen megkülönbözteti a társadalmi-kulturális és fizikai hatásoktól az, hogy ez utóbbi hatások szinte kizárólag csak a fogadó területeken érvényesülnek. A turizmusnak, mint gazdasági tevékenységnek számos olyan tulajdonsága van, amely megkülönbözteti más iparágaktól. Ezek közül az egyik legfontosabb, hogy a turizmus láthatatlan exportnak tekinthető. Láthatatlan abban az értelemben, hogy maga a turisztikai termék tulajdonképpen szolgáltatás, tehát megfoghatatlan, szállíthatatlan.

A turizmus esetében így nem a tárgyiasult termékeknek az eladótól a vevőhöz való szállítása valósul meg, hanem a fogyasztó utazik a termékhez. A turisztikai szolgáltatás csak úgy jöhet létre, ha a fogyasztó (azaz a látogató vagy turista) jelen van a szolgáltatás színhelyén az adott pillanatban. Ez egyben bizonytalansági tényezőt is jelent, hiszen a fogyasztó maga is része a szolgáltatás-nyújtási folyamatnak, viselkedése befolyásolja a termék minőségét. A turista külföldi tartózkodása során sok olyan terméket is megvásárol, amely más módon exportálhatatlan, vagy akár értékesíthetetlen lenne (pl. ajándéktárgyak, élelmiszerek) magas fajlagos szállítási költségek, alacsonyabb minőség vagy piacvédő szabályozás következtében. A turisztikai

forgalomba kerülő termékeket ráadásul általában az elérhető export árnál magasabb áron lehet értékesíteni, tehát magasabb az ilyen módon elérhető bevétel is.

„A turizmus, mint exporttevékenység értékelésében azt is figyelembe kell venni, hogy a turisztikai termékek iránti kereslet általában szezonális és rendkívül érzékenyen reagál előre nem látható és viszonylag kevéssé befolyásolható változásokra. A szabadidős turizmusban résztvevők célja elsősorban a kikapcsolódás, az hogy jól érezzék magukat, tehát nem kívánnak olyan desztinációkba utazni, ahol pl. háború vagy járvány veszélyének vannak kitéve.
De befolyásolják a turisztikai keresletet az árfolyam-ingadozások, illetve a természeti katasztrófák (földrengés, vulkánkitörés, árvíz vagy akár hosszantartó esőzések is)" (Rátz, 1999).

A turisztikai kereslet szezonalitása párosulva a szolgáltatásoknak azzal a jellemzőjével, hogy nem raktározhatók, azzal a következménnyel jár, hogy a turizmusban működő vállalatoknak a turista-szezon ideje alatt kell megteremteni az egész éves nyereséget.

A turizmust – mint bármely más iparágat – a pozitív gazdasági hatások alapján ítélik meg, és emiatt fejlesztik, illetve támogatják a kormányok is. A pozitív gazdasági hatások teremtik meg a lehetőségét, hogy olyan környezetre pozitív hatást gyakorló tevékenységeket is elvégezzenek, amelyekre egyébként nem lenne forrás.
A hatások tekintetében azt is érdemes megjegyezni, hogy a gazdasági hatások általában jobban mérhetők és beazonosíthatók.

„A természeti hatásoknál nehéz megállapítani a turizmus konkrét szerepét egy adott negatív hatás kialakulásában" (Puczkó – Rátz, 2001). A turizmus hatásai sok esetben besorolhatók akár gazdasági, akár a társadalmi-szociális hatások közé. A munkahelyteremtést általában, mint pozitív gazdasági hatást mutatják be, azonban ennek jelentős (nem csak pozitív) társadalmi-kulturális hatása van.

Munkahelyteremtésen kívül pozitív hatásai között jelenik meg az infrastruktúra-fejlesztése, a hozzájárulás a GDP-hez, a regionális fejlődés kiegyenlítése, a gazdasági szerkezet változása, a deviza-bevételek növekedése, adóbevételek növekedése, pótlólagos vásárlóerő, multiplikátor-hatás stb.

Negatív gazdasági hatásai között szerepelhet a szezonális foglalkoztatottság, a migráció, az infláció, az árfelhajtás, függőség kialakulása, a hagyományos tevékenységek eltűnése és a feketegazdaság.

2.1.3.2. A Turizmus társadalmi-kulturális hatásai

A turizmus társadalmi-kulturális hatásának fogalmát úgy lehet meghatározni, hogy „az érintettek (helyi lakosok, helyi szervezetek, vállalkozások) életminőségében bekövetkezett változás” (Boothroyd, 1978). A hatásokat különböző szinten (egyéni, családi, közösségi, regionális, nemzeti) vizsgálva megállapíthatjuk, hogy az egyes hatások különböző módon befolyásolják az egyes szinteket.

Lehet olyan pozitív hatás, ami az egyénnek jó, de a család széteséséhez vezet az eltérő gondolkodás miatt, vagy a gazdaságot átmenetileg negatívan érinti.

A társadalmi-kulturális hatásokat nagymértékben meghatározza a helyiek és az oda látogató turisták közötti kulturális távolság és a turizmus fejlettségének szintje. A turizmus jelentős hatással lehet a népességre, a munkaerőpiacra, a közösség jellemzőinek változására, az egyénekre és a családokra, valamint a kulturális erőforrásokra.

A turizmus napjainkra szükségletté vált, nem mindegy, hogy a potenciális turistákat milyen hatások érik, hogyan tudjuk őket motiválni, mennyire tudjuk azt természetessé tenni, hogy az utazás számára, személyiségére is nagy hatással legyen.
A motiváció kialakításában egy társadalomnak nagy szerepe van, hiszen az hogy hogyan közvetíti az utazással elérhető élményeket, értékrendeket, utazási magatartást, nagyban befolyásolja a potenciális turista döntéseit. Mennyire készült fel egy más kultúra befogadására és elfogadására, mennyire törekszik a nyitottság kialakítására.
A turisták és a fogadó fél, a helyi lakosság kapcsolatát is nagyban befolyásolja a társadalmi-kulturális környezet, a vendégszeretet, az idegen nyelvtudás, az emberi kapcsolatok, a kulturális cserekapcsolatok mind, mind hatással vannak a turizmus keresletére és kínálatára.

2.1.3.3. A turizmus fizikai hatásai

A turizmus hatással van a minket körülvevő világra. A turizmus fizikai hatásainak vizsgálatakor két részre osztjuk a környezetet:

A) Természeti környezet: „tartalmazza a fellelhető élettelen természeti erőforrásokat, az élővilágot, illetve a tájképi formát” (Puczkó – Rátz, 1998)

B) Épített környezet: „magába foglalja mindazt, amit az ember mesterségesen telepített, épített az adott területre” (Puczkó – Rátz, 1998)

Tanulmányaink alapján elmondhatjuk, hogy a környezeti hatások is több szempont szerint is csoportosíthatók. Ez alapján beszélhetünk:

- helyi, illetve globális hatásokról,
- visszafordítható és visszafordíthatatlan hatásokról,
- közvetett és közvetlen hatásokról, valamint
- pozitív és negatív hatásokról.

A gazdasági hatásokkal ellentétben a környezeti hatások közül általában a negatívakat tulajdonítják a turizmusnak.

A turizmus azonban előnyös is lehet a környezetére, mert:

- védett területek kialakítását eredményezi,
- környezettudatosság terjedéséhez járul hozzá,
- természeti értékek felismerését segíti,
- hozzájárul a környezet megtisztulásához,
- a helyi infrastruktúra fejlődését ösztönzi.

A negatív hatások között a következők tekinthetők a legfontosabbnak:

- víz, levegő, és vizuális szennyezés,
- geológiai hatások,
- hatások az állat és növényvilágra,
- zaj ártalmak,
- szemétlerakás,
- ökológiai rendszerek,
- természeti katasztrófák,
- földhasználati problémák.

2.1.3.4. A turizmus és a helyi közösségek kölcsönhatásai

A helyi közösségeknek a tudatosan fejlesztett és menedzselt turizmusból a következő előnyei származhatnak (Inskeep, 2000):

- Új munkahelyeket teremt azon rétegek (etnikai kisebbségek, nők) számára is, akiknek eddig korlátozottak voltak a munkavállalási lehetőségeik, ezáltal a fiatalok elvándorlása csökken.
- Helyi turisztikai vállalkozások alapítását segítheti elő, ami tőkebeáramlást és a vállalkozói kedv növekedését jelenti a térségben.
- Ha a turisztikai vállalkozások a helyiek kezében vannak, akkor a nyereség helyben visszaforgatható, ami a helyi közösség hasznára válik.
- Helyi adóbevételek növekedése lehetővé teszi a közösségi szolgáltatások bővítését. A turizmus piacot teremt más iparágak termékeinek és szolgáltatásainak, valamint a helyi specialitások előállítóinak (pl.: kézműves áruk) is.
- Javulhat az általános környezetvédelmi állapot, mivel a helyiek felismerve, hogy a turisták a tiszta helyeket részesítik előnyben, jobban odafigyelnek környezetükre.
- Örökség iránti büszkeség feléledése, annak nyomán, hogy a helyiek látják a turisták érdeklődését és csodálatát a helyi értékek iránt.

A helyi közösségekben problémák is keletkezhetnek, ami a nem megfelelő tervezésre és menedzsmentre vezethető vissza:

- A zsúfoltság zajjal, levegőszennyezéssel járhat, és problémát okozhat a szemétkezelésben is.
- A nem megfelelő szabályozás folytán a vonzerő maga is veszíthet értékéből (pl.: rossz építészeti megoldások miatt).
- A védett területeken a látogatás szabályozatlansága a védett értékek romlást eredményezi.
- A turista/helyiek arány kedvezőtlen változása zsúfoltságot eredményezhet, és a helyiek ellenérzését válthatja ki.
- A helyi kultúra és a turisták otthoni kultúrája közötti je1entős eltérés esetén a turisták életstílusának utánzása, illetve negatív jelenségek (drog, alkohol) megjelenése helyi értékek visszaszorulásához vezethetnek.
- A turisták megváltoztatják a közösség szerkezetét, konfliktusok alakulhatnak ki a szolgáltatók pl.: az üdülőtulajdonosok között.

2.1.3.5. A turizmus és a politikai környezet kölcsönhatásai

Egy ország politikai stabilitása, vagy instabilitása nagy hatással van a turizmus keresletére és kínálatára. A turisták nem szeretik a bizonytalan politikai helyzetet, mert a biztonság kérdése napjainkban fontos kínálati tényezővé vált. Amennyiben a fogadó országban politikai események veszélyeztetik a turistákat, a küldő országok és az utazásszervezők azonnal reagálnak rá és ajánlataik közül kiveszik az adott desztinációt. Ezt követően hosszú időbe telhet a turisták visszacsalogatása, a kereslet, kínálat egyensúlyának megteremtése. Különösen érzékenyen érinti mindez azokat az országokat, amelyek fő bevételi forrása a turizmus, a külföldi látogatók pénzköltései.

2.1.3.6. A turizmus és a technológiai környezet kölcsönhatásai

A társadalomban végbemenő technológiai fejlődés az egész gazdaságot, életvitelünket, szokásainkat, a turizmust is alapvetően megváltoztatják.
A gyorsuló kommunikáció és információközlés jelentős hatással van a piacra.

Kínálati oldalon a turisztikai cégek egyre nagyobb számban élnek az elektronikus információközléssel, interaktív web oldalak alkalmazásával, az információk folyamatos frissítésével és a turistákhoz való eljuttatásával.

Keresleti oldalon is gyors fejlődés tapasztalható, a számítógép és az internet háztartásokban történő elterjedésével arányosan.
Ma az elektronikus helyfoglalás, jegyvásárlás, szállodai szobafoglalás, belépőjegyek vásárlása, a legdinamikusabban fejlődő területe a turizmusnak. Mindez amellett, hogy egy személyes kapcsolatkialakítást is eredményez, jelentősen olcsóbbá is teszi a szervező és marketing munkát.

2.1.3.7. A turizmus és a globalizáció kölcsönhatásai

A globalizáció világjelenség, amelyből nem marad ki a turizmus sem. A turizmus terén is működnek a transznacionális vállalatok, amelyek között gyakoriak a fúziók, felvásárlások, tehát a koncentráció és a méretnövekedés itt is megfigyelhető.
A turizmusban megfigyelhető a globalizáció olyan formája is, amikor stratégiai együttműködéseket alakítanak ki a piac lefedésére, anélkül, hogy tulajdonos váltás következne be.
A globalizáció egyik formája a turizmusban is a franchise, amely világméretű terjedését elsősorban olcsóságának köszönheti.
A transznacionális vállalatok számtalan formában működnek a turizmus területén, jelen vannak az utazási iroda piacán, az utazás értékesítésében,

nemzetközi szállodaláncok üzemeltetésében, utazási klubok működtetésében, étteremláncok kialakításában, autókölcsönzésben, stb.

A nagy nemzetközi vállalatok számos előnnyel rendelkeznek a kisvállalkozásokkal szemben. Tőkeerejük révén lehetőségük van a folyamatos innovációra, új termékek kibocsátására, új piacok bekapcsolására. A pénzügyi válság áthidalásában is előnyt élveznek, hiszen könnyebben tudnak külső forrást bevonni és a mindenkori kormányok is előszeretettel nyújtanak támogatást nehézségeik áthidalásához. A működő tőke turizmusba történő beáramlása, beáramoltatása nagyot lendített az ágazaton.
A globalizáció nagy hatással van a turizmusra, de ennek veszélyei is vannak, csökken a nemzeti jelleg az országokban, valamint megjelenik a turizmus napjaink egyik legnagyobb ellensége a nemzetközi terrorizmus is.

2.1.3.8. A turizmus és a fenntarthatóság

A környezeti kölcsönhatások vizsgálata során egyre nagyobb szerep jut a fenntarthatóság kérdésének. A gazdasági célok elérése nem mehet az adott ország. A helyi, kistérségi, nemzeti értékeinek rovására, nem sértheti a helyi érdekeket.
Az elmúlt években erősödött a környezettudatosság, az értékmentés, a levegő, talaj, víz minőségének megóvása.
Egyre inkább előtérbe kerülnek olyan kérdések, mint:

- Az adott turisztikai térség teherbírása;
- A helyi lakosság érzékenységének figyelembe vétele;
- Célpiacok kijelölése;
- Bizonyos területek kivonása a turizmus alól.

2.1.4. A turizmus fajtái

A turizmus fajtáit Bernecker – döntően motivációs és környezeti tényezők alapján – a következők szerint csoportosította:

2.1.4.1. Üdülőturizmus

- lakóhely-közeli és távolabbi nyaralóturizmus,
- termál- és gyógy turizmus,
- falusi-, tanyasi vendéglátás, vendégfogadás,
- hobbiturizmus (horgászat, lovaglás, vadászat, bortúrák, vízi turizmus stb.).

„Az üdülőturizmus olyan turizmusforma, ahol a turista utazásának fő motivációja a szabadidő kellemes eltöltése, a gyógy turizmusból adódóan egészségi állapotának megőrzése, javítása vagy valamilyen fizikai aktivitást igénylő szabadidős vagy sporttevékenység gyakorlása, illetve városi stressztől mentesen, tiszta természeti környezetben ismerkedhet az adott ország hagyományaival” (NTS, 2005).

2.1.4.2. Kulturális turizmus

- képzési célú, ismeretszerző turizmus,
- kulturális rendezvény-turizmus,
- vallási, zarándokturizmus,
- városlátogató turizmus,
- körutazó turizmus.

„A kulturális turizmus fogalomkörébe tartozik minden olyan utazás, amelynek során az utazó megismeri mások történelmét, örökségét vagy jelenlegi életét, illetve tágabb értelemben minden utazás, amely kielégíti az ember változatosságigényét, emeli az egyén kulturális színvonalát és új tudáshoz, tapasztalatokhoz vezet” (NTS, 2005).

2.1.4.3. Társadalmi turizmus

- rokonlátogató turizmus,
- klubturizmus,
- kapcsolatkereső turizmus.

„A társadalmi turizmus célja a társadalmon belüli emberi kapcsolatok kialakítása és ápolása.” (NTS, 2005)

2.1.4.4. Hivatásturizmus (MICE - Meetings, Incentives, Conferences and Exhibitions)

- a non-profit szférával összefüggő hivatásturizmus,
- üzleti turizmus (meglévő vagy kialakítandó gazdasági kapcsolatok alapján),
- kongresszusi-, konferencia- és szemináriumi turizmus,
- vásár-, kiállítás-, látogató turizmus,
- incentive (ösztönző) turizmus.

„A hivatásturizmus a munkával összefüggő utazások gyűjtőneve, többek között vonatkozik a piackeresés és felmérés, üzletkötés, kapcsolatápolás és felvétel, szerződéskötés célú utazásokra, konferenciákon, kongresszusokon, kiállításokon való részvételre. Illetve ide tartozik a dolgozók ösztönzésének modern vezetői eszköze is, amely nem jutalmazási célú, hanem elnyert díj.” (NTS, 2005)

2.1.4.5. Politikai turizmus

„Meglehetősen egyértelműen körülhatárolható turizmus-forma, mivel kizárólag a politikai és diplomáciai élet szereplőinek utazásaira, és utazásaikhoz kapcsolódó rendezvényekre terjed ki.” (NTS, 2005)
Típusai ez alapján:

- diplomaták és családtagjaik turizmusa,
- politikai rendezvényturizmus.

2.1.4.6. Környezetbarát, „szelíd” turizmus

- ökoturizmus,
- környezettudatos turizmus.

„A turizmus azon formái tartoznak ide, amelyek a természeten alapulnak, s ahol a látogatók számára a fő motiváció a természet megfigyelése, illetve tradicionális, természet közeli kultúrák megismerése” (NTS, 2005).

2.1.4.7. Sportturizmus

- aktív sportturizmus,
- passzív, sportrendezvényeket látogató turizmus.

„Sportturizmus alatt minden olyan tevékenységet értünk, amikor emberek egy sporteseményt résztvevőként vagy nézőként felkeresnek, illetve amennyiben azon üzleti céllal vesznek részt. Egy-egy nagyobb esemény a szervező ország számára kiváló imázs-építési lehetőséget nyújt, jelentős beruházásokat, fejlesztéseket indukál, s ezek a létesítmények a továbbiakban még sokáig hasznosíthatóak mind a helyi lakosság, mind pedig az odalátogatók számára”(NTS, 2005).

2.2. A turizmus története Magyarországon

2.2.1. Korai fejlődés

A Római Birodalom részeként Pannónia – a mai Dunántúl – a turizmus fejlődéstörténete szempontjából is említésre méltó. Időszámítás után 40 - 406 között Pannónia jelentős provinciája volt Rómának. Jól kiépített utak, katonai és polgárvárosok, fürdők élénk utazási forgalmat idéztek elő, illetve tettek lehetővé.

Később, a középkorban viszonylag gyér volt az utazási forgalom, s az elsősorban a kereskedelmi útvonalakon zajlott le. Az utazók többnyire kereskedők, követek és kíséretük, valamint zarándokok voltak. Az utazók elszállásolásában az egyházak, a monostorok fontos szerepet töltöttek be, de a kereskedelmi útvonalak melletti települések lakosai is adtak szállást az utazóknak. Nagy Lajos idején (1342-1392) már külföldi kereskedők is utaztak Magyarországra. Budán megépült a mai Lukács és Császárfürdő, a gyógyulást kereső helybéliek és a vándorok részére.

II. Zsigmond király korában (1387-1437), de különösen a Német-római Császárság idejében, gyakoriak voltak az udvari ünnepségek, amelyekre számos országból érkeztek vendégek. Feljegyezések szerint a király német-római császárrá választási ünnepségére 17 országból 4500 vendég érkezett. Ebben az időszakban a kereskedelem és a kézműipar, a céhek fejlődésével összefüggésben egy jómódú polgári réteg is kialakult a nagyobb településeken.
Mátyás király (1443-1490) idejében Magyarország a reneszánsz kultúra egyik központjává vált, s az ország jelentősebb településein számos külföldi mesterember, művész, látogató fordult meg.

A török hódoltság idején értelemszerűen szinte alig volt utazási forgalom. Eközben Európa nyugati részén a gazdagok körében kezdett divattá válni az utazás. A másfél évszázados török uralom miatt az utak állapota rendkívül leromlott, így csak a XVII. század végétől, a XVIII. század elejétől beszélhetünk egy megélénkülő utazási forgalomról. Források szerint 1696-ban Pesten mindössze három, Budán hat kis befogadó képességű fogadó működött, vidéken pedig kb. 45 helységben volt vendégfogadó (Tasnádi, 1998).

Magyarországon az első postakocsi-járat 1752-ben indult meg. A fontosabb postakocsi-járatok voltak: Bécs - Buda, Buda - Nagyszeben, Buda - Kassa, Bécs - Pozsony - Kassa - Brassó. Ebben az időben a Pest - Bécs közötti utazási

idő 30 - 32 óra volt. 1834-ben már 85.000 személy utazott postakocsin és 360 állomás működött az országban.

A gazdasági fejlődés Pest növekvő szerepéhez vezetett. A lakosság száma dinamikusan nőtt. A XIX. század közepére Pest lakosainak száma 16.700-ról kb. 100.000 főre, Buda lakossága pedig 23.600-ról 38.000-re emelkedett. Az 1800-as évek elején, Pesten évenként néhány alkalommal többnapos vásárokat tartottak, amelyekre az egész országból érkeztek látogatók. Feljegyzések szerint egy-egy ilyen vásárra 14-15 ezer szekér és mintegy 300 uszály szállította a vásározókat és az érdeklődőket.

„Az 1820-as években már 30 vendégfogadó működött a két városrészben és egyre több szálló épült. 1814-ben megépült a Magyar Király Szálló (Dorottya u. 2.), 1826-ban pedig a Tigris Szálló (Nádor u. 5.) kezdte meg működését. Az 1830-ban megnyíló Európa Szálló (Roosevelt tér és Zrínyi u. sarok), 1846-ban pedig az István Főherceg Szálló (Akadémia u. 1-3) már európai színvonalú felszereltséggel rendelkeztek. A század közepén meginduló építkezések, pl. a Lánchíd építése sok külföldi szakembert vonzott, s a reformkor szelleme is utazásokra ösztönzött. 1829-ben megindult a Dunán az első gőzhajó, 1830-ban pedig az első rendszeres hajójárat Bécs és Pest között. A Balatonon 1846-ban indult meg a gőzhajóforgalom, de már ezt megelőzően megépült az első balatoni fürdő, Balatonfüred gyógyvizének híre pedig már külföldre is eljutott.” (Tasnádi, 1998).

Az utazási forgalom fellendülését azonban – csakúgy, mint Nyugat-Európában – a vasúthálózat kiépülése tette lehetővé. Magyarországon az első vasútvonal 1846-ban épült meg Pest és Vác között. Ezt követően adták át a forgalomnak a Déli vasutat, amely Pestet kötötte össze Siófokkal. A Déli vasút megépülése felgyorsította a Balaton déli partjának kiépülését, s a század második felében jelentős fejlődés indult meg Balatonalmádiban, Siófokon, Balatonföldváron.
1873-ban egyesült Óbuda, Buda és Pest, s mint új főváros, Budapest Európa nagy városai közé emelkedett. Ebben az időszakban a főváros lakosainak száma 300.000 volt. A XIX. század második felében megépült a Duna-parti szállodasor, majd a Rákóczi úti szállodák és a pályaudvarok körüli hotelek.

A fejlesztésekkel összefüggésben több említésre méltó rendezvény is volt a fővárosban. 1876-tól rendszeresen rendeztek Budapesti Ünnepi játékokat és meghatározott időközönként Országos Ipari Kiállítást.

Ez utóbbit már nemcsak belföldiek látogatták, hanem jelentős számú külföldi is megtekintette a rendezvényt. Korabeli dokumentumok szerint az 1885-ben rendezett Országos Ipari Kiállításon a kiállítók száma 12.000, a látogatók száma több mint 100.000 fő volt, és ebből 40.000 külföldről érkezett.

Érdekessége volt ennek a kiállításnak, hogy a rendezvényt komoly propagandakampány előzte meg. Egy berlini hirdető cég Európa 158 újságjában több száz közleményt jelentetett meg a kiállítás megrendezéséről.

A századforduló végére Magyarországon is növekedett az érdeklődés a gyógyfürdők iránt. Balatonfüred, Hévíz fejlődésén kívül egyre több gőzfürdő építése igazolja ezt. Budapesten a jóval korábban – Hild József terve alapján épült – Császárfürdő népszerű gyógyfürdőként és elegáns szórakozóhelyként működött.

Az 1896. évi millenniumi ünnepségek igazi idegenforgalmi eseménynek számítottak. A nagy érdeklődésre tekintettel úgynevezett lakáskínálati irodákat hoztak létre, amelyek a főváros szűkös szálláskínálatát voltak hivatottak bővíteni. Közel 2.000 lakást kínáltak kiadásra. A statisztikai adatok szerint a millennium évében a szállodákban 153 ezer vendég tartózkodott, s ezek 60%-a külföldi turista volt.

A vasúthálózat kiépítésének egyik követelményeként 1884-ben megnyílt a Magyar Királyi Államvasutak Menetjegyirodája, amely már bizonyos értelemben utazási irodaként működött. Például a Balkán felé kiépült vasútvonalon 200 fős csoportot hoztak Athénből és Szalonikiből Budapestre, 1900-ban pedig a Szentévi zarándoklásra 3.000 hívő utazott szervezetten különvonattal Rómába.

1902-ben megalakult az első idegenforgalmi vállalkozás, az IBUSZ jogelődje, amely az országon belül 35, külföldön 3 irodával rendelkezett. További szállodák épültek a fővárosban (pl. 1912-ben a Ritz Szálló) és vidéken. A magyar vendéglátás ebben az időszakban európai színvonalra emelkedett. Ennek egyik tényezője volt, hogy Budapesten közel 500 kávéház működött, sajátos hangulatot teremtve a főváros életében.

2.2.2. A XIX. század második fele

A XIX. század második felében megélénkülő utazási forgalom Magyarországon elsősorban belföldi turizmust jelentett, s egy-egy jelentősebb fővárosi rendezvénytől eltekintve a külföldiek beutazása csekély mértékű volt.

Az I. világháború lényegében teljesen megbénította az alig kibontakozó turizmust. 1918-ban megnyílt a Gellért Gyógyfürdő és Szálloda, amely az első korszerű gyógyszálló volt az egész országban. Lassan kezdtek megjelenni az utakon a személygépkocsik, főleg külföldiek utaztak egyre nagyobb számban.

„Az 1920-as évek közepén fejlődéstörténeti szempontból említésre méltó szervezeti változások történtek. 1925-ben megalakult az Idegenforgalmi Érdekeltségek Szövetsége, amely főként a külföldön való megjelenésre adott az eddiginél kedvezőbb lehetőséget. 1927-ben az IBUSZ – profilváltás mellett – részvénytársasággá alakult, s ez által a nemzetközi piacon is ismertté ált.
1928-ban megalakult az első Országos Idegenforgalmi Tanács, és hamarosan megkezdte működését a Balatoni Intéző Bizottság.” (Tasnádi, 1998)

A főváros egyre több nemzetközi kongresszusnak adott helyet. 1930-ban pl. 5 nemzetközi konferenciát rendeztek Budapesten. Megkezdődött a rendkívül rossz állapotú közutak fejlesztése is, 1931-ben megnyílt a Bécs-Budapest autóút.

Természetesen az 1929-1933-as gazdasági világválság bizonyos mértékig visszavetette főleg a belföldi turizmus fejlődését, de 1933 után ismét fellendült az utazás. Jelentős nemzetközi rendezvényeket szerveztek 1933-ban (Liszt Ferenc zongoraverseny, IV. Nemzetközi Cserkész-találkozó, első Budapesti Nemzetközi Vásár) és egyre nagyobb számú külföldi turista érkezett az országba. 1937-ben a nemzetközi turizmusból származó bevétel a magyar export 7%-át tette ki.

A második világháború kitörése komoly mértékben lecsökkentette a külföldiek beutazását. Jellemző példa erre, hogy míg 1937-ben 183 ezer külföldi turista érkezett Magyarországra, 1943-ra ez a szám 39 ezerre csökkent. Ugyanakkor a belföldi turizmusban részt vevők száma tovább emelkedett, s különösen a városokból egyre többen utaztak vidéki üdülőhelyekre.

1944-1945-ben szinte teljesen megszűnt a turizmus. A szállodákat (mintegy 2000 szállodai szobát) hadi jellegű célokra vették igénybe. A háború hatalmas pusztítást végzett az országban.
A turizmust szolgáló létesítmények többsége elpusztult. A MÁV kocsiparkjának csupán 40%-ka, s az 500 hajóból mindössze 18 maradt üzemképes. A szállodák, vendéglők jelentős része is romokban hevert, s hatalmas infláció nehezítette az amúgy is küzdelmes életet. Mindennek ellenére a magánszállodák és panziók újra megkezdték működésüket. Főleg a hivatásból utazók voltak a vendégeik.

Hamarosan néhány nagyobb rendezvényre is sor került. 1947-ben Országos Mezőgazdasági Kiállítást rendeztek, 1948-ban pedig újra megrendezték a Budapesti Nemzetközi Vásárt, amelyet több mint 300 ezer látogató keresett fel.

1948-ban megkezdődött a 100 munkásnál többet foglalkoztató üzemek államosítása, s ennek során a szállodák egy része is állami irányítás alá került. Szállodaipari Nemzeti Vállalat néven új szállodai szervezetet hoztak létre és 1949-ben megalakult a Turistaházakat Kezelő Nemzeti Vállalat.

A gyógyfürdők állami kezelésbe vételével, azok a szociálturizmusba, illetve az egészségügyi intézményekhez kerültek. Ifjúsági táborokat létesítettek, s dinamikusan fejlődött a szociálturizmus elsősorban a Balaton déli partján. Megkezdődött néhány nagyobb szálloda helyreállítása (pl. Royal), s néhány szálloda visszanyerte eredeti rendeltetését (budapesti Palace, szegedi Tisza Szálló). A háború utáni első új szálloda, az Arany Csillag Szálloda 1954-ben épült Dunaújvárosban (akkori nevén Sztálinvárosban).

Az 1940-es évek végén, az 1950-es évek elején a csekély számú külföldi látogatótól eltekintve csupán belföldi turizmusról, s azon belül a szociálturizmusról beszélhetünk. A szociálturizmus a társadalmi-politikai berendezkedés szerves része volt, s prioritást kapott a fejlesztésben is. Az 1956-os forradalom után még a korábban jelentkező nyugati érdeklődés is megszűnt. A külföldi turizmust a szocialista országok közötti együttműködési programok által előidézett utazási forgalom jelentette. A belföldi turizmus elsősorban a szervezett üdülés formájában fejlődött. 1959-ben már 457 ezer személy vett részt a szervezett üdü1ésben. Megjelentek az első kempingek a Balaton mellett, és a szálláskapacitás bővítésére beindult a fizetővendéglátás.

Az 1960-as évek elejére jelentős lemaradás volt tapasztalható az idegenforgalmi szálláskapacitás területén. A kereslet-kínálat közötti feszültség enyhítésére fejlesztési programot dolgoztak ki, s az 1964-es Gazdasági Bizottsági határozat 7.500-10.000 szállodai ágy létesítését hagyta jóvá. 1968-ban egy újabb Gazdasági Bizottsági határozat született a gyógyturizmus fejlesztéséről.

Változások történtek a turizmus intézményrendszerében is. 1955-ben a Minisztertanács létrehozta az Országos Idegenforgalmi Tanácsot (OIT), amelynek a különböző tárcák, szervezetek képviselői voltak a tagjai. Az OIT 1957-ben hozott határozatával rendelte el a Balatoni Intéző Bizottság újjáalakítását, majd ezt követően a kiemelkedő idegenforgalmi adottságokkal rendelkező területeken sorra alakultak meg a tájegységi bizottságok (pl. Dunakanyar Intézőbizottság, Velence-tavi Bizottság, Baranya megyei Intézőbizottság stb.).

A megyei tanácsok 1955-ben történt megalakulásával az egyes megyékben tanácsi idegenforgalmi hivatalok kezdték meg működésüket. 1955-1965

közötti időszakban kiépült az ország valamennyi megyéjére kiterjedő idegenforgalmi hálózat. A hivatalok fő feladata ebben az időben a terület idegenforgalmával kapcsolatos „házigazda” funkció ellátása volt.

Az idegenforgalom üzleti szakszervei közül az IBUSZ Rt, megalakulása óta folyamatosan fejtette ki tevékenységét. 1957-ben a KISZ Központi Bizottsága irányításával létrehozták az Express Ifjúsági és Diák Utazási Irodát, a második utazási vállalatot Magyarországon. 1965-ben megalakult a Magyar Camping és Caravanning Club.

2.2.3. Az 1970 - 90-es évek

A gazdasági irányítási rendszer változása jótékonyan hatott a turizmus fejlesztésére. A korábban elfogadott fejlesztési programnak megfelelően jelentős szállodakapacitás-bővítést sikerült elérni. Felépült a Duna Intercontinental Szálloda. 1971-ben Vadászati Világkiállítást rendeztek Magyarországon, amelyen 52 ország képviseltette magát és jelentős külföldi érdeklődés kísérte a rendezvénysorozatot. 1972-ben megalakult a Danubius Gyógyüdülő és Gyógyszálló Vállalat. A gazdasági reform ösztönözte a többcsatornás értékesítési rendszer kialakulását és újabb utazási irodák jöttek létre, pl. Cooptourist, Budapest Tourist, Volántourist, később MALÉV Air Tours, Locomotiv Tourist stb. Az 1970-es évektől egyre több idegenforgalmi hivatal kapta meg a külföldi utazásszervezési jogot, előbb a beutazási, majd a kiutazási területen, s így ezek a szervezetek is egyre inkább üzleti célú tevékenységgel kezdtek foglalkozni.

Az 1970-es években a magyar lakosság életszínvonalának emelkedése a hétvégi üdülök (második lakás) építésében is éreztette hatását. A nagyobb városok közelében lévő kedvező természeti adottságokkal rendelkező területeken, a Balaton partján és egyéb vízparti területeken tömegesen épültek a hétvégi házak, üdülők.

Az 1980-as évek elején már közel 300 ezer második lakás volt található az országban, amelyek nagy részét megfelelő infrastruktúra nélkül építették meg, jelentős károkat okozva ezzel a környezetben (vízminőség, településkép, zsúfoltság stb.).

A nemzetközi turizmus fejlődésében meghatározó volt a szocialista országokból való beutazás. 1975-ben a mintegy 9,5 millió látogató-érkezés 80%-át a KGST-országokból érkezők adták. A nemzetközi turizmus másik fontos jellemzője volt, hogy a Magyarországra utazók több mint 40%-a éjszakázás nélkül, tehát kirándulóként, illetve átutazóként látogatott az

országba. Mindazonáltal az idegenforgalmi devizabevételeken belül egyre nagyobb hányadot képviselt a konvertibilis devizabevétel, ami elsősorban a nyugati turisták magasabb szintű idegenforgalmi költésével függött össze.

„Egészen az 1980-as évek végéig a magyarországi nemzetközi turizmusra a KGST-országok közötti kölcsönös turizmus, a nyugati országokból érkező turistaforgalom esetében pedig a német nyelvterületről (Ausztria, NSZK) érkezők túlsúlya, illetve a szervezett turizmus viszonylag magas aránya volt a jellemző. 1979-ben az Ausztriával megkötött kölcsönös vízummentesség nagymértékben növelte az osztrák beutazást, különösen a kirándulóforgalmat" (Tasnádi, 1998).

A nemzetközi turizmus növekedésével párhuzamosan növekedett annak gazdasági jelentősége. A magyarok külföldre utazásához vásárolható konvertibilis valutamennyiség alacsony szinten tartása viszonylag jelentős volumenű pozitív egyenleget eredményezett az idegenforgalmi elszámolásokban, s így kedvezően hatott a nemzetközi fizetési mérleg egyenlegének alakulására. 1981-ben Magyarország dollár-elszámolású devizabevétele 190,3 millió USD volt, s az egyenleg + 109,2 millió USD.

A magyar lakosság turizmusán belül továbbra is a belföldi turizmus volt a jellemző, bár jelentősen növekedett a külföldre utazók száma. 1975-ben 3,5 millió turisztikai célú kiutazást regisztráltak, amelynek 90%-a a szocialista országokba irányult. A belföldi turizmus nagyobb része saját üdülőkben, rokonoknál, ismerősöknél történő elszállásolás formájában jelent meg. Csökkenő hányada ellenére a szociálturizmus még továbbra is fontos szerepet játszott a lakossági turizmusban.

A külföldi turistaforgalom dinamikus növekedése felerősítette a már korábban is meglévő ellentmondásokat az idegenforgalmi kereslet és kínálat között.

A lassú szállodafejlesztés miatt a kereskedelmi szálláshelystruktúrán belül csökkent a szállodakapacitás hányada (17%), amely kedvezőtlenül hatott a szolgáltatások színvonalára, a turisták költésére, s így a turizmus gazdaságosságára. E feszültségek oldására, csökkentésére dolgozta ki 1979-ben a Belkereskedelmi Minisztérium irányítása alatt működő Országos Idegenforgalmi Hivatal a turizmus távlati, fejlesztési koncepcióját, amely Magyarország idegenforgalmi fogadóképességét 1990-ig összességében 2,5-szeresére kívánta növelni.

A fejlesztési koncepció prioritást adott:

- a magasabb kategóriájú szállodák építésének,
- a budapesti szállodakapacitás növelésének,
- a gyógy-idegenforgalom fogadóbázisa fejlesztésének,
- az elavult szállodák rekonstrukciójának,
- az idegenforgalmi központok komplex fejlesztésének,
- és a határátkelők, repülőtér fejlesztésének.

A fejlesztések döntően vállalati forrásokból, valamint magyar és külföldi bankhitelekre alapozva történtek, amely utóbbin belül meghatározó szerepe volt a magyar-osztrák hitelkonstrukciónak.

E fejlesztési periódusban 10.000 szállodai férőhely létesült (pl. Budapesten a Forum, Átrium Hyatt, Novotel, Thermal, vidéken gyógyszállók: Sárváron, Bükfürdőn, Hévízen) és mintegy 3.000 szállodai férőhely rekonstrukciója (pl. Erzsébet, Grand Hotel Hungária, Flamenco, Radisson, Ramada stb.) történt meg. Felépült a Budapesti Kongresszusi Központ, a Budapest Sportcsarnok és Ferihegy II.

Az 1980-as évtized idegenforgalmi szempontból nagyon jelentős attrakcióval növelte az ország iránti külföldi érdeklődést: 1979 óta évenként megrendezésre kerül a Budapesti Tavaszi Fesztivál, amely ma már az egész országra kiterjedő rendezvénysorozat és jól szolgálja a turizmus szezonalitásának csökkentését. A másik a Hungaroring Forma-l-es pálya, amelyet gazdasági szempontból kevésbé tartanak sikeresnek, de a nemzetközi turizmusra gyakorolt kedvező hatása nem vitatható.

Az 1989-1990-ben bekövetkezett politikai fordulat, jelentős szerkezeti és mennyiségi változást eredményezett Magyarország turizmusában. A nyugat-európai országokkal kötött kölcsönös vízummentességi megállapodások, a politikai-gazdasági változásokkal együtt, dinamikusan növekvő keresletet eredményeztek. Ez a növekedés – legalábbis mértékét és jellemzőit tekintve – minden bizonnyal átmeneti.

A volt szocialista országok közötti turizmus speciális pénzügyi elszámolási rendszere (transzferábilis rubelelszámolás) megszűnt, és a konvertibilis valuta fizetőeszközként való előírása lényeges hatást gyakorolt a nemzetközi turizmusra. A hivatalos devizabevétel az utolsó öt évben megduplázódott, jóllehet számos területen negatív jelenségek felerősödésének lehetünk tanúi.

A szomszédos országok (Románia, volt Jugoszlávia, Ukrajna) politikai és gazdasági helyzete óriási méretű beutazó forgalmat idézett elő, amelynek csupán töredéke tekinthető turizmusnak.

„A gazdasági liberalizálás következtében az idegenforgalmi vállalkozások száma gyorsan növekedett és jelenleg is élénk a magánszféra érdeklődése a turizmus piaca iránt. 1994-ben a szállás férőhelyek, az utazásszervezés-, és közvetítés, a vendéglátás és az egyéb, turizmushoz közvetlenül kapcsolódó szolgáltatások területén működő vállalkozások száma kb. 175 ezer volt. Az idegenforgalmi szektorban a privatizálás befejezés előtt áll. A magyar idegenforgalom ma minden bizonnyal egy átmeneti fejlődési szakaszban van, de nem kétséges, hogy jövője rendkívül biztató” (Tasnádi, 1998).

2.2.4. A turizmus állami irányítási rendszere Magyarországon

A turizmus irányítását nemzeti, regionális, és helyi szinten tevékenykedő, egymást kölcsönösen kiegészítő szervezetek végzik. A települési önkormányzatoktól az országgyűlésig mindenkinek van feladata.

2.2.4.1. Az Országgyűlés

Az ágazat működésének feltételrendszerét meghatározó törvényeket az országgyűlés hozza meg.
Magyarországon a turizmus gazdasági alapjait – pl. az idegenforgalmi adóra vagy a turizmus költségvetési támogatására vonatkozóan – törvény teremti meg. A turizmus szempontjából fontos egyes jogi intézmények – pl. az üdülési csekk rendszer - működéséhez szükséges feltételeket is törvény határozza meg.
A költségvetési törvény, az adótörvények mind kihatással vannak a turizmusra.

2.2.4.2. A Nemzetgazdasági Minisztérium

A turizmus állami irányítása elsősorban az ágazat fejlesztési stratégiájának megalkotását, jogszabályi- és közgazdasági környezetének alakítását, valamint nemzetközi kapcsolatrendszerének ápolását, működtetését jelenti. E szervezeti egység látja el továbbá a nemzeti turisztikai marketingszervezet, a Magyar Turizmus Zrt. szakmai felügyeletét. A Nemzeti Fejlesztési Minisztériummal együttműködve részt vesz az Új Széchenyi Terv Gyógyító Magyarország - Egészségipari programjához kötődő pályázati rendszer kialakításában, valamint a turisztikai célú hazai költségvetési források felhasználásának meghatározásában. (/http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/belgazdasagert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek/turizmus)

A miniszter a turizmusért való felelőssége körében kidolgozza a turizmusirányítás cél – eszköz - és intézményrendszerét, fejlesztési stratégiáját, ehhez kapcsolódóan a marketingkoncepciót, a turisztikai támogatási rendszert, továbbá az ezekkel kapcsolatos döntési javaslatokat, valamint közreműködik az európai uniós támogatásokkal megvalósuló turisztikai programok kidolgozásában, szakmai véleményezésében.
Kialakítja és működteti a turizmus kormányzati irányítási és intézményrendszerét, továbbá összehangolja az európai uniós tagságból adódó kormányzati turisztikai feladatok, a turizmus fejlesztését szolgáló nemzetközi programok végrehajtását, valamint közreműködik az európai uniós tagsággal összefüggő kormányzati kapcsolatok szervezésében, elősegíti a két- és többoldalú nemzetközi turisztikai kapcsolatok fejlesztését, továbbá részt vesz a multilaterális és regionális nemzetközi turisztikai szervezetek munkájában.
Irányítja a belföldi és nemzetközi turisztikai marketingtevékenységet. Előkészíti a turizmusról, az utazásszervező és – közvetítő tevékenységről, az utazási szerződésről, valamint a falusi és agroturizmusról szóló jogszabályokat, továbbá e tárgykörben felhatalmazás alapján a miniszteri rendeleteket adja ki.
A szakállamtitkárság javaslatot tesz a turizmus rövid, közép – és hosszú távú céljainak kialakítására, kidolgozza a turizmuspolitika koncepcióját, valamint ennek részeként a fejlesztési és marketingkoncepciót.
Az Európai Unió tervezési időszakához illeszkedve készíti a Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégiát, amely a 2005-2013-ig tartó időtávra fogalmazza meg a turizmusfejlesztési prioritásokat.
Kapcsolatot tart fenn az Európai Unió intézményeivel, aktívan részt vesz a nemzetközi turisztikai szervezetek munkájában. Tevékenységében együttműködik az oktatási intézményekkel és a civil szervezetekkel.

2.2.4.3. Magyar Turizmus Zrt.

A Magyar Turizmus Zrt. a MFB Magyar Fejlesztési Bank Zártkörűen Működő Részvénytársaság egyszemélyi tulajdonában lévő, nemzeti turisztikai marketingszervezet, amelyet az Országos Idegenforgalmi Hivatal jogutódjaként 1994. március 1-jén Magyar Turisztikai Szolgálat néven hoztak létre.
A Magyar Turizmus Zrt. küldetése, hogy hozzájáruljon a hazai turisztikai kínálat piacra viteléhez, és ezáltal elősegítse a Magyarországon realizálódó belföldi és nemzetközi turizmusból származó bevételek növelését. Ezzel támogatja a magyar gazdaságban újabb munkahelyek létrehozását és fenntartását, hozzájárul a magyar GDP kiegyensúlyozott növekedéséhez és pozitívan befolyásolja az ország folyó fizetési mérlegét.

A kitűzött célok elérését az alábbi konkrét feladatok segítik:

- Magyarország, mint turisztikai desztináció arculatépítése, imázsának javítása, ismertségének növelése belföldön és külföldön,
- a magyar turisztikai kínálat piacra juttatásának segítése versenysemleges módon, belföldön és külföldön,
- a regionális együttműködések támogatása a turizmusmarketing területén,
- marketingkommunikációs tevékenység folytatása belföldön és külföldön,
- turisztikai információ biztosítása a belföldi és a Magyarországon tartózkodó külföldi turisták, a potenciális utazók, a döntéshozók, a belföldi és a külföldi turisztikai szakma számára.

http://itthon.hu/szakmai-oldalak/turizmus-szervezeti/magyar-turizmus-zrt

A Magyar Turizmus Zrt. Feladatait a központi egységeken kívül a belföldi hálózatát alkotó regionális Marketing Igazgatóságai és Regionális Turisztikai Projekt Irodái, külföldi képviseletei és a Magyar Turizmus Zrt.-vel névhasználati szerződésben álló Tourinform-hálózat segítségével valósítja meg.
A Magyar Turizmus Zrt. A belföldi turizmus élénkítése terén hangsúlyos szerepet szán az ország hét turisztikai régiójában működő Regionális Marketing Igazgatóságnak (RMI) és a két Regionális Turisztikai Projekt Irodának (RTPI).

A regionális irodák fő feladata a régiók identitásnövelése, a vidék felzárkóztatása és ismertté tétele, a régiós szolgáltatók minőségi turisztikai termékek kialakítására és szinten tartására való ösztönzése. A belföldi keresletélénkítés érdekében elsődleges feladat a szolgáltatók versenysemleges piacra juttatása és piacon tartása.

2.3. A Balatoni turizmus fejlődésének története

2.3.1 A Balaton általános jellemzése

A Balaton Közép-Európa legnagyobb édesvizű tava. „Nemcsak Magyarország, hanem egész Európa egyik legnagyobb természeti kincse, nem egy tó a tavak sorában, hanem sajátos minőségű vízével, változatos környezetével, természeti, tájképi, és ebből adódó gazdasági értékével külön figyelmet és megbecsülést érdemel” (Buday-Sántha 2007).
Budapest után Magyarország második legfontosabb turisztikai desztinációja.
Vonzerejét kellemes, lágy édesvize, kedvező klimatikus adottsága, a változatos szépségű táj, valamint a térség gazdag kulturális öröksége adja.

A Balaton felülete 600 km2, partvonalának hossza 235 km, víztömege 2 milliárd m3. A vízgyűjtő terület nagysága 5775 km2, a tó fő tápláló vízfolyása a Zala folyó. Balaton hossza 78 km, átlagos szélessége 7,6 km. A legnagyobb szélessége Balatonalmádi és Balatonaliga között van (12 km), a legkeskenyebb Tihany és Szántód közt (1,5 km). Átlagos vízmélysége 3,25 méter, a legnagyobb vízmélysége Tihanynál van, 12,2 méter.
A Balaton természetes állapotában egy lefolyástalan tó, amelynek a vízutánpótlását a vízgyűjtő területre hulló csapadék adja, a legnagyobb vízveszteséget pedig a párolgás okozza. Sekély mélységének köszönhetően nyáron akár 28C°-ra is felmelegszik, télen viszont befagy.
„A kialakulását 12-20 ezer évvel ezelőttre becsülik. A tó medrét képező árkos süllyedés, a medencéinek megfelelően több szakaszban, a pleisztocén korban gyöngyfüzérszerűen jött létre, és az egyes medencék közötti földsávok elmosódásával alakította ki a víz a tó végleges medrét” (Buday-Sántha 2007).
Típusa a Velencei-tóhoz és a Fertő-tóhoz hasonlóan szikes tó, ezek Eurázsia legnyugatibbra fekvő ilyen jellegű tavai.

„A Balaton a Kárpát-medencében található, az éghajlata óceáni és mediterrán hatásokkal módosított mérsékelt kontinentális, az átlagosnál erősebbek azonban az óceáni és a mediterrán hatások. A napos órák száma évente átlagosan 2000 körül mozog. A legmelegebb hónapok a június, július és augusztus. Legkevesebb csapadék augusztusban és szeptemberben hullik, átlagosan hat-hat esős nappal” (Bánfalvi 1998).

„A Balaton-kutatás igen hosszú múltra tekint vissza és a tó világviszonylatban is a legjobban kutatott tavak egyike. A modern értelmezésű kutatástörténet kezdete, főleg a tó kialakulásával kapcsolatban id. Lóczy Lajos nevéhez fűződik. Ő a Balaton árka képződéseinek idejét a pliocén végére – pleisztocén elejére tette. Judd angol geológus véleménye alapján Lóczy a süllyedékterület kialakulását a pliocénkori balatoni bazaltvulkánossággal hozta kapcsolatba.

Szerinte igazolni látszott ezt a felvetést az, hogy a Balaton árka Kenese és Világos között átvágta a még Balaton kialakulása előtt lerakott Kenese-városhídvégi ősi kavicsmedret. Ezt ő pliocénvéginek tartotta. Lóczy szerint a Balaton árka négy, egymástól elkülönült – hosszanti és haránttörések mentén besüllyesztett – tektonikus (szerkezeti) medencéből alakult ki." (Balaton monográfia 1974)

A Balaton régióban a legfontosabb gazdasági tevékenység a turizmus, amelynek fejlődése már a múlt században elkezdődött, jelentős növekedése azonban először a századforduló után, majd pedig a második világháborút követően volt tapasztalható.

2.3.2. A Balatoni turizmus fejlődése

2.3.2.1. Az első világháborút megelőző fejlődési szakasz

A Balaton közép- és hódoltságkori történetének okleveles forrásai szűkszavú leírása s térképei nem a fürdőkultúra kezdetleges jegyeit tükrözték, inkább a birtoktulajdon jogbiztosító szerepkörével és védelmével, a halászati és vízhasználati jogok gyakorlásával és érvényesítésével foglalkoztak.
„A hódoltság időszakából a hajdani török utazónak: Evlia Cselebinek XVII. századi (1664-1666) úti emlékei az akkor még „tiszta vizű", „kellemes ízű" „iható", „sokféle halú" tóról szóltak, amelyen 40-50 hajó vitte egyik várból a másikba a kereskedőket, a látogatókat, aligha tekinthető másnak, mint a tavi hajókázás keleti fantáziájú leírásának. Aligha hihető ugyanis, hogy a tó vize júliusban jéghideg volt, s télen pedig nem fagyott be, valamint azon értesültségét, hogy a tó mélysége 50 rőf volt (1 rőf = 0,77 m) vagyis 38 méter volt." (Somogy megye múltjából 1978)
A Balaton környékén a fürdőélet és az ezzel kapcsolatos vendégforgalom a XVIII. században kezdődött, alapjául azonban kezdetben nem a tó vize szolgált, hanem a parton fakadó szénsavas források. Ebben az időben még úgy tartották, hogy a Balaton vizében "[…] csak a zsidó fürdik meg a kácsa" (Eötvös 1900: II.185).
Nemcsak földrajzi leírások készültek a század első felében, hanem ekkor térképezték fel az egész tavat és környékét is.
„A tavat a korabeli utazó Pálóczi-Horváth Ádám, aki művelt és jeles litterátor jogász és földmérő volt, nevezte el „Magyar tengernek"." (Somogy megye múltjából 1978)
Az első katonai felvétel (1782-1785) ország leírásaiban a déli part településeiről több helyütt – helységenként haladva és pontokra tagoltan – olvashattuk, hogy „A tó vize éveken keresztül tárolható a pincékben és iható. A déli parton megközelíthetetlen mocsarakkal (Balatonkeresztúr, Fonyód, Balatonboglár) nagytörzsű mocsári tölgyerdőkkel és magas hársfákkal találta szembe magát az utazó. A tó melletti rétek általában vizesek voltak, száraz időszakban azonban jó szénát termettek. Lellénél 1000 lépésig is be lehetett menni a 3-4 lábnál nem mélyebb sekélyvizű tóba, Bogláron pedig a hegytetőn még ekkor megvoltak a hajdani töröksánc romjai." (Somogy megye múltjából 1978)

Az első jelentős fürdőhely Balatonfüred volt, ezt követte hamarosan Hévíz is. „A reformkorban ugyan jelentős fejlesztések történtek a térségben (1830-ban itt épült meg a Dunántúl első magyar nyelvű kőszínháza, 1846-ban elindult az első gőzhajó), nagyobb fellendülés azonban csak az 1860-as években történt Balatonfüreden, amikor magánvillák épültek, feltöltötték a tó partját és kialakították a ma is ismert part menti sétányt." (Zákonyi 1974).

E kor fedezte fel a tó esztétikumát is, gazdagságát, gyógyító erejét, kettős arculatát. Ekkor került az ország köztudatába e haragjában és viharos állapotában tengernek mutatkozó mosolyában és nyugalmában pedig kéken csillogó tó. Oláh János már a Tudományos Gyűjtemény 1834. évfolyamának Balatonmelléki tudósításaiban a tó „tsudálatos" szépségeit fedezte fel, amelybe „égiháború alkalmával igen szép nézni a belé hulló villámokat".

A balatoni fürdőélet igazi fejlődésének első szakasza akkor indult meg - először a déli parton -, mikor megnyílt Somogy első vasútvonala, a Déli Vasút (Budapest és Nagykanizsa között) 1861-ben, amely lényegesen javította a tó megközelíthetőségét a fővárosból és az ország keleti feléről.

„A Buda-Siófok- Nagykanizsai 221 km hosszú pálya Balaton menti szakaszát a tó partját kísérő homokturzáson vezették. A turzás a Balatontól tekintélyes, akkor még sok helyen nyílt vizű berkeket választott el. A vasút tervezői és építői nem számoltak a Balaton természetével, a legolcsóbb tóparti földeket szerezték meg, valamint nem vették figyelembe (vagy nem tudták), hogy a Balatonnak az építés éveiben rendkívül alacsony volt a vízállása. Mindez azzal járt, hogy a vasúti pályát úgy építették meg, hogy az a tó maximális vízszintje felett 88 cm-es magasságba kerüljön. 1859 után azonban a tó vízszintje emelkedni kezdett, a vízállás 1860-61-ben már megközelítette a maximumot." (História XXI/5-6)

Mivel a Balaton és a berkek a magas vizek idején rendszeresen elöntötték a turzást, az építendő vasúti pályát nem lehetett a vízelöntéssel veszélyeztetni, ezért nagyszabású vízi munkálatokra került sor. A Déli Vasúttársaság ezért 1860-tól lobbizni kezdett a Balaton vízszintjének csökkentéséért. A Balaton vízszintjének szabályozására megépítették a Sió siófoki zsilipjét, a berkeket pedig a turzáson keresztül a Balaton felé kiépített csatornákkal víztelenítették. (teljes kiszárításukra, mezőgazdaságilag művelhetővé tételükre csak a XIX. sz. végétől került sor, de e munkát tökéletesen még a felszabadulásig sem fejezték be.) A Sió zsilip átadása (1863) azonban nem oldotta meg végleg a Déli Vasútnak a Balaton vízszintjére vonatkozó gondjait, még az 1870-es évek végén is több alkalommal kérte a vasúttársaság a Balaton vizének a korábbiaknál nagyobb mértékű leeresztését.

A Balaton menti vasút tehát azon túlmenően, hogy könnyebben megközelíthetővé tette az akkori csurgói, marcali, lengyeltóti és tabi járás egy részét, illetve lehetőséget nyújtott a part menti települések fürdőhelyekké való fejlesztésére, közvetve hozzájárult a táj formálásához és természeti viszonyainak módosulásához.

Somogy egyetlen 1861. április 1.-én átadott vasútjának az 1860-as években mindössze három állomása volt Szántód, Boglár és az akkor még Keszthely nevet viselő későbbi balatonszentgyörgyi. Az állomások közül Boglár forgalma a kezdetektől kiemelkedett, nagyobb volt, mint a másik két állomásé együttvéve.

2. ábra: Somogy megye vasútállomásainak forgalma (1863-1865)

Állomás	Év	Bevétel	Utas	Málha	Kutya
Keszthely (Balatonszentgyörgy)	1863	73212	9602	1226	39
	1864	56968	9588	1298	28
	1865	54356	8103	1080	30
Boglár	1863	137142	6450	869	21
	1864	93922	6141	856	16
	1865	95982	5314	814	20
Szántód	1863	51860	5509	992	15
	1864	30200	2661	262	5
	1865	27779	2383	267	7
Siófok	1863	129807	5790	458	16
	1864	95479	6361	1005	16
	1865	143506	5599	945	18
Lepsény	1863	76718	5348	437	28
	1864	54773	4629	454	19
	1865	79092	3927	397	6

Forrás: Somogy megye múltjából 1982 (Soproni Kereskedelmi és Iparkamara jelentése)

„Amikor 1861-ben elkészült a déli part vasútvonala, két a mai gondolkodásmódunkat meghatározó fogalom még ismeretlen volt. Egyrészt hiányzott a közgondolkodásból a környezetvédelem, a természet értékeinek megóvása, másrészt nem ismerték még fel a Balaton valódi, idegenforgalomban, turizmusban megtestesülő gazdasági jelentőségét sem.
A Buda- déli Fiuméi vasút megnyitásával a Balaton-parti települések közül a legnagyobb nyertesnek a közvélemény egy olyan települést (Balatonfüred) tartott, amelyre egyáltalán nem vezetett vasút. Senkiben sem merült fel, hogy a vasúttal bíró déli parti falvak jobban jártak, itt is létrejöhetnek nyaralótelepek. Amikor 1861-ben a Déli Vasúttársaság vezetői egy próbaúton végigjárták az elkészült vasútvonalat, a jelenlévők Balatonfüred hasznát különösen hangsúlyozták, mert ettől kezdve Budáról Szántódra a személyvonat pár óra alatt odaért, Szántódról gőzhajóval pedig kényelmesen Balatonfüredre lehetett utazni.
1862. augusztus 10.-én a Déli Vasúttársaság elindította az első balatoni különvonatát, precízen kidolgozott úti-programmal. A különvonat Budáról indult reggel 5-kor. Szántódra érkezett 8.45-kor, az utasok a Kisfaludy gőzösre átszállva 10 órakor már Balatonfüredre érkeztek, ahol zeneszóval várták a vendégeket.” (História XXI/5-6)
Az északi part fürdőhelyeinek fejlődése így szintén a jobb közlekedés eredményeként gyorsult fel azt követően, hogy a század végén megépítették azokat a vasútvonalakat (Celldömölk-Tapolca, Győr-Veszprém), amelyek

közvetlen összeköttetést biztosítottak a Balaton vidék és az Észak-Dunántúl nagyobb városai között.
„A közlekedés fejlődése, a középosztály vagyonosodása és a nyaralás divattá válása egyaránt hozzájárult a XIX. század végén a Balaton, mint üdülőhely népszerűségének növekedéséhez. A nagyobb tóparti településeken parkosították és közművesítették a parti sávot, ahol egymás után épültek magánvillák. A Balaton valódi üdülőterületté a századfordulón vált.” (Virág 1997). A Balaton-part településeinek infrastruktúráját a századfordulóig gyakorlatilag a vasút jelentette. Az 1800-as évek végén a már korábban is - gyógyfürdőként - ismert Hévíz és Balatonfüred mellett Keszthely, Almádi, Boglár, Siófok, Fonyód és Földvár is felkerült az üdülőhelyek listájára.

2.3.2.2. A balatoni hajózás a 18-19. században

A török uralom megszűntével a halászbárkák, a csónakok képviselték a balatoni vízi forgalmat. Közülük a legjellegzetesebb az ősi bödönhajó, amit később kiszorított a deszkából készült Lentahajó.

1. kép: Lentahajó

Forrás: http://www.tihany-info.hu/tte/Nepi_hagyomanyok/Parasztgazda_es_a_halaszceh_haza.html

A balatoni hajózás ugyancsak ősi eredetű, utas- és áruforgalmi szempontból fontos formája a szervezett révhajózás. A tó három helyén volt jó átkelési lehetőség a 18. század elejétől: Tihanynál, Fonyódnál és Bottyánnál (ma Battyánpuszta néven Balatonszentgyörgy külterületi része). Télen a halászok a befagyott tó jegén a szánkónál magasabb eszközön, a „fakutyán” ülve közlekedtek, két szöges bottal lökve magukat előre a lékek között.

A gőzhajózás előtti időkben a balatoni hajózás a Festetics család tagjainak nevéhez fűződik. A 18. század elején a család a Balaton-mellék délnyugati részén nagybirtokot vásárolt, a fenékpusztai rév mellett pedig hajóácstelepet hozott létre. A Balaton első nagy vitorlását, a „Kristoph" nevű só szállító hajót gróf Festetics György építette 1753-ban.
A leghíresebb és legnagyobb hajó azonban az 1797-ben elkészült „Phoenix" nevű kétárbocos vitorlás volt, fedélzetén sok hazai és külföldi előkelőség megfordult, többek között József nádor és Ferdinánd főherceg is.

2. kép: Phoenix vitorlás rajza

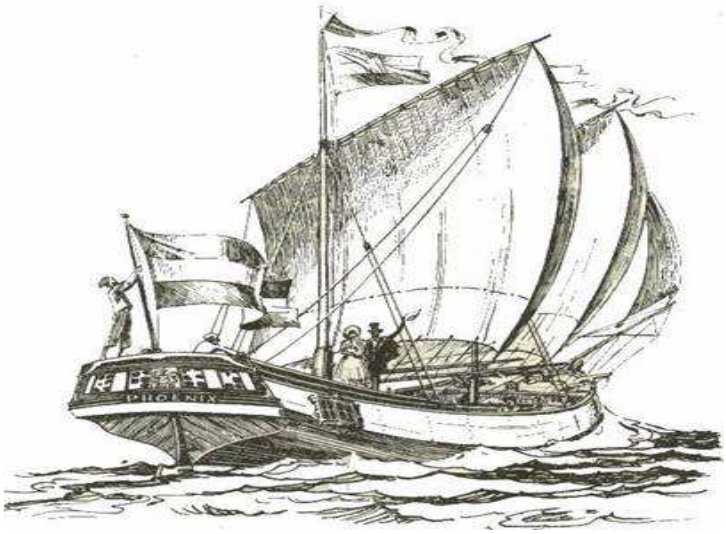

Forrás: http://users.atw.hu/sry/phoenix.htm

A „Phoenix" 1827-30 között tűnt el a Balatonról, s őt követte a többi régi vitorlás hajó is, ez egybeesik a magyarországi gőzhajózás megindulásával. Az első sikertelen próbálkozások után az 1829-ben megalakult Első Duna Gőzhajózási Társaság 1831-ben kezdte meg rendszeres járatait a Dunán Pécs és Pest között, a Balatonon viszont a gőzhajózás másfél évtizeddel később indult csak meg. Eközben külföldi utazók is jártak a Balatonnál és beszámoltak lehangoló benyomásaikról. Egyikük John Paget angol író a „Hungary and Transylvania 1836" c. munkájában ezt írta: „Angol embernek nehéz elképzelni, hogy egy ilyen szép tó teljesen kihasználatlan legyen a kereskedelem és szórakozás számára. Egyetlen vitorlás kereskedő bárkát sem látni rajta. A magyaroknak nincs érzékük a hajózáshoz, folyóik, tavaik olyanok mintha befagytak volna."
A Balaton partja valóban meglehetősen kihalt, elhanyagolt állapotban volt – a kivétel egyedül Balatonfüred, mint kedvelt nyaralóhely. Az elsők között Kossuth Lajos mutatott rá a balatoni gőzhajózás lehetőségére, amikor 1842-ben Füreden nyaralt. Lehet, hogy Kossuth hatására, a Balaton melléki birtokosok is, Hertelendy Károly Zala megyei alispánnal az élen kezdtek a gondolat mellé állni. Majd Széchenyi István is az ügy támogatója lett, szívós

szervezőmunkával, agitációval, a műszaki feltételek tekintetében való tájékozódással sikerre vitte az akciót. A részvényeket – követve az ő példamutatását – lejegyezték, és 1845. december 27.-én megtarthatták a „Balatoni Gőzhajózási Társaság" alakuló ülését. Az ügyek ideiglenes vitelére bizottságot választottak, az alapszabály kidolgozását Kossuthra bízták, az alaptőkét 60ezer forintban állapították meg. A társaság első gőzhajóját Széchenyi javaslatára „Kisfaludy"nak nevezték el. A hajó fából készült, teste az Óbudai Hajógyárban, a magyarországi iparfejlődés egyik legjelentősebb létesítményében készült: részeit lovas kocsikon már 1846 júliusában Balatonfüredre vitték.

„A rendszeres személy-és áruforgalom 1847 májusában kezdődött. Az első hirdetmény szerint a gőzhajó minden hétfőn, szerdán és pénteken reggel 6-kor indult Keszthelyről Kenesére és Füredre, kedden, csütörtökön és szombaton pedig reggel fél 6-kor, Keneséről 7 órakor indult Keszthelyre. Oda-vissza útban érintette Fonyódot, Badacsonyt, Fülöpöt, Boglárt, Szántódot és Alsóörsöt.

A „Kisfaludy" közlekedtetésének voltak nehézségei: hiányoztak – Füredet kivéve, ahol hajóhíd állt rendelkezésre – a kiépített kikötők. Az utasokat csónakokkal kellett a partról távolabb lehorgonyzott hajóhoz vinni, ami – főleg szeles időben – sok kényelmetlenséget okozott. A „Kisfaludy" ugyan menetrendszerűen közlekedett, de személy és áruforgalma gyér volt, ezért az első balatoni gőzhajózási társaság anyagi haszon nélkül fejezte be működését, igaz, adósságai sem maradtak. A gőzhajózás 1887-89 között szünetelt a Balatonon." (história XXI/5-6; Czére Béla)

„A múlt század végén a régió turisztikai jellegű fejlődéséhez jelentősen hozzájárult 1882-ben a Balatoni Egylet megalakulása, 1888-ban a Balatoni Gőzhajózási Rt megalapítása, 1904-ben pedig a Balatoni Szövetség létrehozása. A századforduló után a Balatoni Jacht Klub 1912-es megalakítása elősegítette a vitorlázás szélesebb körben való elterjedését." (Pálos 1974b).

„Az 1910-es évek közepéig tartó fejlődési szakaszban számos olyan üdülőtelep jött létre az állandó települések külterületi partszegélyein, amelyek később önálló településsé fejlődtek (például Balatonalmádi, Balatonfenyves, Balatonföldvár vagy Balatonberény)". (Virág 1997).

„A turizmus fejlődését a régióban a különböző civil szervezetek - mint például fürdőegyletek, fogyasztó szövetkezetek, olvasóegyletek, illetve népi, polgári körök - is támogatták." (Lóczy 1921).

2.3.2.3. A balatoni turizmus fejlődése a két világháború között

Az első világháború előtt, abban az igen szűk körben, a születési és pénzarisztokrácia világában, valamint a tisztviselői kar felső szintjén, ahol szokássá vált az üdülés, állandósult néhány kedvenc úti cél. Így a Riviéra, a Monarchián belül Karlsbad, Marienbad, Semmering, Abbázia, Magyarországon pedig a Felvidéken Tátralomnic és Pöstyén, Erdélyben Herkulesfürdő és Tusnádfürdő. A Balaton már a századelőn üdülőterületté vált, a 14 üdülőhelynek tekintett községet, városkát évente mintegy 20-30 ezren keresték fel. Igazából azonban csupán személyvonati cammogással vagy nyaktörő utakon megközelíthető, közművekkel csak szórványosan ellátott tómellék, ahol még közvetlenül a part mentén is a gazdálkodás és különösen az állattartás érdekei abszolút elsőbbséget élveztek az üdüléssel szemben, nem tartozott a népszerű régiók közé.
Az 1920-as évek közepe táján a trianoni veszteségek állandóan napirenden voltak, az ősi magyar vidékek és városok idegen uralom alá kerültek, csakhogy most kiderült, hogy a hajdani népszerű gyógyfürdők, üdülőhelyek szinte mind a szomszédos államokhoz kerültek, külföldivé váltak. Oda pedig a világháború után mindenütt bevezetett útlevelek, vízumok és egyéb igazolások kifejezetten nehézkessé tették az utazást, amit még inkább bonyolítottak a valutakorlátozások, így itt volt az ideje valami alkalmatos helyet találni az országhatáron belül.
„A Bethlen kormány a gazdasági szanálás eredményeire támaszkodva nagyszabású kulturális és szociális reformprogramot kezdeményezett. Ennek keretében bontakozott ki az első állami szintű Balaton-koncepció, amelynek keretében tervszerű fejlesztési munkálatok kezdődtek, máig is alapvető jogszabályok jelentek meg, a tómellék életében meghatározó jelentőségű szervek, intézmények jöttek létre.
Abban, hogy a Balaton vált hivatalosan is az ország új kijelölt üdülőterületévé, a következő természeti és társadalmi-gazdasági tényezők játszottak szerepet (Gertig 1985):

- a vízben való fürdőzéssel kapcsolatos társadalmi felfogás átalakulása,
- az üdülés mind általánosabbá válása a középosztály körében,
- a tó gyorsan felmelegedő, sekély vize,
- a júliusi és augusztusi napsütéses órák magas száma (270-290),
- a 239 km hosszú, túlnyomó részt strandolásra alkalmas partvonal,
- a vízi sportokra kiválóan alkalmas közel 600 km2 kiterjedésű vízfelület,
- a már létező és egyre ismertebbé váló üdülőhelyek (többek között például Siófok, Balatonfüred, Fonyód, Keszthely, Balatonkenese, Balatonalmádi, Balatonboglár vagy Balatonlelle),
- a híres gyógyhelyek, Hévíz és Balatonfüred,
- az egyszerre néhány ezer főt fogadni képes szálláshely-kapacitás,
- a már felépített több száz magánnyaraló,

- a további turisztikai célú fejlesztésre - szálláshelyek, vendéglátóipari egységek építésére - alkalmas beépítetlen parti sáv,
- a tó mellé akkor a legtöbb kirándulót és üdülőt küldő, legfőbb küldő piacnak számító milliós Budapesthez való közelség,
- a Balaton jó közlekedés-földrajzi helyzete (elsősorban a tó körül kiépült vasúti hálózat következtében), valamint
- az északi part kirándulásokra kitűnő lehetőséget nyújtó háttértelepülései és ezek turisztikai szempontból hasznosítható attrakciói."

A turizmus régióbeli fejlődéséhez nagymértékben hozzájárult a tó megközelíthetőségének jelentős javulása is az úthálózat fejlesztésnek eredményeként. E korszakban, és még hosszú ideig, a vasút szállította a legtöbb látogatót. Az utazást lényegesen megkönnyítette a menetidő csökkentése és a vonatpárok számának gyarapodása. A víkend divatba jöttével kedveltté váltak a vasár- és ünnepnap forgalomba helyezett filléres, ún. „fürdővonatok". Ezek olyan időpontban érkeztek meg és indultak vissza, hogy a látogatók szinte a teljes napot a tóparton tölthették el. A Balatonmelléki helyközi forgalomban, az 1930-as években motorkocsikat és sínautóbuszokat rendszeresítettek. A MÁV széles körű kedvezményrendszerrel is növelte az utazási kedvet. Az autó- és autóbusz forgalom fejlődésében fordulatot jelentett, hogy 1925 és 1928 között megépült a végig pormentes, egyes szakaszain betonburkolattal ellátott balatoni körút. A gépkocsiforgalom növekedését előmozdította, hogy 1927-ben Szántód és Tihany között a korábban evezővel és vitorlával működő komp helyett nagy teherbírású motoros kompot állítottak üzembe.

„A két világháború között további, a Balaton fejlesztését irányító társadalmi szervezetek jöttek létre (például Balatoni Egyesületek Szövetsége, Balatoni Társaság).

1932-ben a kormány létrehozta a Balatoni Intéző Bizottságot, ami a tó fejlesztésének állami irányítás alá vonását jelentette." (Zákonyi 1974).

Az 1930-as évekre tehető a Balatonnál az üdülésnek, mint társadalmi igénynek a széles körű jelentkezése, aminek következtében nagyarányú telekparcellázások indultak meg ebben az időszakban. A közlekedési feltételek és a közműszolgáltatások lényeges javulása ösztönzőleg hatott az építkezésekre. Különösen az 1933-34-től újjáéledő gazdasági konjunktúra éveiben élénkült meg a magánszemélyek és a közintézmények telekvásárlási és fészekrakási kedve a mindinkább divatba jövő tómelléken. A többnyire sátortetős, egyszintes nyaralók rendszerint 2-4 szobából, fürdőszobából, vécéből, konyhából és éléskamrából álltak. Nélkülözhetetlen volt a széltől védett terasz, és valamilyen fűtési lehetőség tekintettel a hűvös, esős elő- és utószezonra. Évente kb. 600-700 villa, ház létesült, nem szólva a szállodákról, panziókról és nagyobb üdülőkről. Az 1930-as évek végén kb. 7 ezer villa, ház állt a tómelléken, kb. 22 ezer szobával, a villák közül több mint 2 ezer kifejezetten bérbeadás célját szolgálta. Az építkezések szabályozásában

aktívan részt vett a BIB: csak a tájba illő villák és nyaralók építését engedélyezte. A nyaralóépületek szinte semmiben nem különböztek a városi lakóházaktól, mivel az üdülés nyaranta a városi élet egyenes folytatását jelentette a jómódú családok számára rendelkeztek.
Az 1920-30-as években a közműfejlesztés eredményeként a legnépesebb üdülőhelyek, Balatonfüred, Siófok, Balatonföldvár, Hévíz, Keszthely stb. vízvezetékkel és csatornával rendelkeztek. Szintén ez időben oldódott meg egy évtizedes higiéniai gond, végre szinte mindenütt megtiltották állatok itatását, úsztatását és deleltetését a tóban.

A BIB tevékenységének nagy szerepe volt a turisztikai kínálat bővítésében is. A két világháború között számos vendéglátó- és szálláshely épült, főként magánjelleggel.
A fejlődés ütemére, illetve a férőhelyek létszámára vonatkozóan a szakirodalomban eltérő adatok szerepelnek: Zákonyi (1974) szerint például 1937-ben összesen 11.019 férőhely várta a tóhoz látogatókat, Gertig (1985) szerint azonban az 1930-as évek végén több mint 30.000 férőhely állt a turisták rendelkezésére.
„A Balatoni Intéző Bizottság számos egyéb tevékenységgel is hozzájárult a Balaton turizmusának fejlődéséhez: előmozdította a tóhoz vezető vasúti és közúti közlekedés feltételeinek javítását, a gyógy-és üdülőhelyek természeti erőforrásainak kutatását, a fürdőhelyek parkosítását, a térség népművészeti értékeinek és műemlékeinek védelmét, valamint kiadványokkal és előadásokkal népszerűsítette a Balatont belföldön és külföldön.” (Zákonyi 1974).
„Ez a fejlődés bizonyos szempontból egyoldalúnak volt tekinthető: a balatoni üdülés - a korabeli társadalmi viszonyoknak megfelelően - a magasabb rétegek privilégiuma maradt, ráadásul az egyes társadalmi rétegek a tó körül földrajzilag is elkülönültek egymástól.” (Zákonyi 1974).
Ahogy azt már Eötvös Károly is leírta a század elején (1900: II.63): "Balatonföldvár főrendi fürdő, Siófok zsidó fürdő, Almádi polgári fürdő, Kenese hivatalnokfürdő, Balaton-Füred hol papi, hol zsidó fürdő, Badacsony nemesi fürdő, Keszthely vegyes fürdő."

„A két világháború közötti turizmusfejlődés számos olyan következménnyel járt, amely hosszabb távon is befolyásolta a balatoni turizmus jellemzőit, helyzetének alakulását (Gertig 1985):

- kialakultak az üdülőkörzet legfontosabb, sajátos arculatú-kínálatú üdülőhelyei,
- a forgalom kétharmada, valamint a legnagyobb forgalmú üdülőhelyek többsége a déli partra jutott: már ekkor elkezdődött tehát az a területi koncentráció, amely különösen erőteljesen érvényesült a balatoni turizmusnak a második világháborút követő fejlődési szakaszában,

- a turisztikai létesítmények nagyrészt kellően elő nem készített, közművekkel nem rendelkező vagy nem megfelelő szinten ellátott telkekre, területekre kerültek,
- a fürdőegyesületek "gazdái" voltak az üdülőhelyeknek, fontos feladatuknak tekintették az egyes üdülőhelyek színvonalának emelését például utak, strandok kialakításával, vagy parképítéssel, virágosítással,
- az üdülőkörzet kapcsolatrendszere, vonzáskörzete gyakorlatilag még csak az ország területére terjedt ki, viszonylag kevés vendég érkezett külföldről."

A második világháború előestéjén, a háborús készülődés fokozódásával csökkenésnek indult a vendégek száma, 1945-re pedig a háború pusztításának következtében gyakorlatilag az egész balatoni üdülőterület romba dőlt. Az ezt követő fejlődés azonban látványosan megalapozta a Balaton mai, központi szerepét a magyar turizmusban.

2.3.2.4. Turizmusfejlődés a Balatonnál 1945-től a rendszerváltásig

2.3.2.4.1. 1945-1960

„A parti szállodák, a panziók, a nyaralók a hadi helyzet következtében 60-80%-os kárt szenvedtek. A marcali főjegyző alispánhoz intézett jelentésében 1945. július 11.-én az alábbiakat írta: „… a háborús viszonyok folytán a fürdőélet még nem indult meg. Ennek okai: az orosz áramlás a fürdőtelep melletti műúton még tart. Az üdülőtelepen a négy hónapig tartó front miatt, a nyaraló villák tönkrementek, illetve azokat kifosztották. A nyaraló közönség tartózkodik a fürdéstől, mert a Balaton-part egy része aknásítva volt." (Somogy megye múltjából 1978)
„A hivatalos hatóságok érdeklődési köréből kiesett és szétesett fürdőegyesületek és üdülőhelyi bizottságok helyett a nép tette meg az első lépéseket az élet megindulásához, s a közigazgatás elárvult gépezeténél ülő néhány községi tisztségviselő, s főként a koalíciós pártok tagjaiból alakult néphatalmi szervek néztek először szembe a háború ütötte sebekkel. Sem a fürdőegyesületek, sem pedig az üdülőhelyi bizottságok nem működtek a felszabadulás utáni első két esztendőben." (Somogy megye múltjából 1978)

Az új társadalmi rendszerben viszonylag hamar, már 1948-ban újraindult a turizmus, ez a turizmus azonban sok szempontból különbözött a korábbi balatoni üdüléstől.
"1945-ben megroppant a villasor kasztszelleme. Az elhagyott villákba új lakók költöztek, az új lakók új szokásokat kezdtek meghonosítani. […] A

házak közül később a legnagyobbakat államosították […]. a villák államosítása körül nagy volt a hercehurca. Akik idejében észbe kaptak, azok hamis átírási papírokat készítettek az ügyvédjeikkel, vagy lakókat fogadtak. Az persze nem volt közömbös, hogy ki milyen lakóra tett szert. Akinek például sikerült elintézni, hogy az egyik vezető falusi otthonából átköltözzön hozzá a villasorba, az megmentette a házát." Bertha (1973).
A Balaton újjáépítésére az első országos lépéseket a Balatoni Munkabizottság tette meg az Egészségügyi Tanács elnökéhez benyújtott adatfelmérésével és javaslatával.

A miniszterelnök kezéhez kerülő beadvány az alábbiakban foglalta össze a múlt mulasztásait újjáépíteni szándékozó tennivalókat:

1. a Balatonnak be kell töltenie predestinált, de a múltban elhanyagolt szociális hivatását;
2. ki kell elégíteni a népegészségügy szolgálatát;
3. alkalmassá kell válnia – kivételes idegenforgalmi célokkal összefüggésben - a nemzetgazdasági feladatok megoldására.

A lassan növekvő idegenforgalom 1949-ben már megközelítette a háború előtti vendégforgalom nagyságát, különösképp nagy szerepet játszott a déli parti települések közül e tekintetben: Fonyód, Balatonboglár, Balatonföldvár és Siófok. E növekedés új elemeként és tényezőjeként, de alapvető meghatározójaként is – ekkor indult útjára a szakszervezeti vagy vállalati üdültetés hatalmas folyamata, amely hosszú időre szinte alapját képezte a belföldi idegenforgalomnak. A szervezett üdültetésnek így vált legfőbb bázisává a Balaton, a tóparti szállodák és panziók javarészt a szakszervezetek és a vállalatok kezelésébe kerültek.
Az ideológiai, társadalompolitikai megfontolásokból támogatott szociálturizmus az 1980-as évek közepéig a belföldi turizmus jelentős részét alkotta, célja a betegségmegelőzés, az egészségügyi rehabilitáció, illetve a pihenés, kikapcsolódás feltételeinek biztosítása volt. A nagyarányú szakszervezeti és vállalati beruházások ugrásszerűen növelték a Balaton-part látogatottságát: az 1949 és 1960 közötti évtizedben közel két és félszeresére nőtt a vendégek száma. Az új építkezések mellett jelentősen hozzájárult a szociálturizmus gyors növekedéséhez a XIX. század végén épített nagy magánvillák hasznosítása is. 1957-ben megalakult az újabb Balatoni Intéző Bizottság. Az 1960-as statisztikák szerint a tóparti települések állandó lakosainak száma ebben az évben meghaladta a 100.000 főt, számuk tehát két és félszer annyi volt, mint 1900-ban. Az üdülővendég-forgalom azonban ez alatt az idő alatt közel hússzorosára növekedett (Pálos 1974b). Az 1960-as évek elejére a vendégek száma elérte, majd hamarosan meghaladta a félmillió főt (Gertig 1985). Sikerült elérni azt a célt, amelyet már Eötvös Károly

(1909:255) kitűzött a század elején, a Balaton fejlődését tapasztalva: "[…] még nem vagyunk a végénél, ahova el kell jutnunk. […]
Majd ha a Balaton partjának minden alkalmas része kényelmes nyaralókkal lesz behintve s ötvenezer fürdővendég helyett fél millió jön oda üdülni nyaranként: törekvésünk végére akkor jutunk el."

Az 1950-es évektől kezdve lendületet vett a szociálturizmus fejlődése mellett a magánüdülők építése is a Balaton-régióban. Az építtetők a társadalom különböző rétegeiből kerültek ki, részben tehát megszűnt a közép- és felsőbb rétegek korábbi privilegizált helyzete. A származási vagy vagyoni helyzet megkülönböztető szerepét azonban bizonyos fokig átvette a foglalkozás vagy a politikai szerepvállalás, és a balatoni nyaraló ugyanúgy státusszimbólummá vált a szocialista rendszerben, mint azt megelőzően.

2.3.2.4.2. 1960-1980

A Balaton céltudatos turisztikai hasznosítása voltaképpen az 1960-as években kezdődött el, elsősorban a megnövekedett nemzetközi kereslet nyomására.
Mivel a háború után lényegében csak a szervezett üdültetés feltételeinek megteremtésére koncentrált a gazdaságpolitika (illetve a turizmus fejlesztése értelemszerűen eleve háttérbe szorult az iparfejlesztéshez vagy a mezőgazdaság átalakításának kérdéseihez képest), ezért a rendelkezésre álló szálláshely- és egyéb szolgáltatáskínálat semmiképpen nem volt képes a külföldi kereslet kielégítésére, még azon az áron sem, hogy a belföldi vendégeket kiszorították a külföldiek a kereskedelmi szálláshelyekről.
„A kormány a Balaton-környék (a part menti és a háttérterületen fekvő települések) komplex fejlesztésére 1963-ban regionális rendezési tervet, 1969-ben a célkitűzések megvalósítása érdekében hosszútávra szóló Központi Fejlesztési Programot (BKFP) fogadott el. Ez, illetve az ennek alapján kidolgozott középtávú programok és éves fejlesztési tervek szolgáltak alapul az 1970-es években végbement fejlesztésekhez.” (VÁTI 1983).
Az Országos Tervhivatalhoz elkészített, s 20 évre szóló (1960-1980) fejlesztési terv 73 tókörnyéki települést magában foglaló 300.000 kh területen kívánt biztosítani – a jelenlegi állapotok háromszorosára tervezetten – kulturáltabb üdülési, gyógyfürdőzési, kirándulási és sportolási lehetőségeket.
A terv a déli-parti községekben az üdülési létesítmények férőhelyének 65,75%-os növekedését az alábbiakban tervezte.

3. ábra: Az Országos Tervhivatal 20 évre szóló fejlesztési terve a férőhelyekre vonatkozóan

A létesítmény megnevezése	1960. évi férőhely tényszámok	Fejlesztés 1960-1980 között	összesen
Üdülő	18470	17966	36436
Szálloda	798	5273	6071
Camping	1800	8800	10600
Összesen	21068	31039	73107

Forrás: Somogy megye múltjából, 1978

A Balaton-fejlesztés 20 éves terve elsődleges céljául a külföldről érkező idegenforgalom komplex kielégítését jelölte meg, a hazai üdültetés kiszolgálását csupán másodikként tüntette fel, a gyógyhelyek korszerűsítésével együtt. Csak ezek után tűzte maga elé az egyéni nyaralás, a hétvégi forgalom, a családos gyermeküdültetés kérdését, majd általában tó körüli kulturális élet és a tavi sportok fejlesztését.
A 20 éves tervben 19 kiemelt községben akarták teljessé tenni 1980-ig a közművesítést, 24 kisebb községben pedig csak a tó körüli centrumok kiépítését, a vízellátás megoldását, a strandok, az üdülők színvonalának emelését, valamint a vendéglátóipar kulturált szolgáltatásának az emelését. A 20 éves terv mindezen felül fel akarta számolni a településkultúra múltból örökölt elmaradottságát is, korszerű üdülőhelyi centrumokká való kiépítésüket tervezte, s mindezeken túl az üdülőhelyi úthálózat jelentős javítását is el akarta végezni. A tervnek az egyes közműágazatok fejlesztése volt a legfontosabb feladata. A vízellátás, a csatornázás és szennyvíztisztítás, a villamos energia ellátás és a partvédelem sürgős megoldása – különösen a déli parton, ahol a víz helyenként 1-1,5 m elmosásával rombolta évente a partot. A nádasok területe pedig a déli parton: 1600 hektáron 68,5%-kal növekedett. (Somogy megye múltjából 1978)
„Az 1960 utáni időszakban a szociálturizmus továbbfejlesztése mellett előtérbe került a balatoni üdülőkörzetben a kereskedelmi jellegű turizmus. A szezonálisan nagymértékben fluktuálódó kereslet kielégítése érdekében jelentős fejlesztés ment végbe a térségben, ami elsősorban a szálláshely-kapacitás, másodsorban pedig a vendéglátás és a kiskereskedelem bővülését jelentette (a férőhelyek száma mintegy három és félszeresére nőtt - 1971-ben összesen 105.000 ágy állt a turisták rendelkezésére -, a bolt- és vendéglátó hálózat kapacitása pedig közel kétszeresére)” (Zákonyi 1974).
„A kereskedelmi szálláshelyek aránya a Balaton-régió összes szállásférőhelyéhez viszonyítva az 1960-as 25,4%-ról 1975-re 54,5%-ra emelkedett, a szociálturisztikai férőhely kapacitás rovására.” (Gertig 1985).

Miután egy 1969-es rendelet lehetőséget adott a nagyüzemileg nem művelhető mezőgazdasági területeknek a parcellázására, százával jelentek meg bódéjellegű épületek sem úttal, sem közművel el nem látott telkeken (Balla 1974). Ez a folyamat ugyan hozzájárult a belföldi kereslet nagyobb volumenének a kielégítéséhez, esztétikai és környezetvédelmi szempontból azonban kifejezetten kedvezőtlennek volt tekinthető.

A vendégforgalom azonban nagyobb arányban növekedett, mint a szálláshelyek kínálata vagy a vendéglátás és kiskereskedelem (1949 és 1970 között majdnem ötszörösére nőtt a kereslet), a turisztikai infrastruktúra kapacitás-problémái nem szűntek meg a végbement fejlesztések következtében. Az ellátási nehézségek mind a helyi lakosságot, mind pedig az üdülőket érintették. A zsúfoltság, az áruhiány, a gyakori sorban állások konfliktusokat idéztek elő az egyes érintett csoportok között (különösen az őslakosság, az üdülőtulajdonosok/magyar turisták és a külföldi turisták csoportjai között).
A kapacitásproblémák tehát a régió állandó és ideiglenes népességének életminőségén túl közvetetten befolyásolták a különböző társadalmi csoportok egymással és a turizmussal kapcsolatos attitűdjeit, valamint hozzájárultak az ezekre a csoportokra vonatkozó - később nehezen megváltoztatható – sztereotípiák kialakulásához is.

Az 1970-es években jelentősen javultak a tó megközelíthetőségének feltételei, viszonylag alacsony áron lehetett telekhez jutni, a tehermentesítésre kijelölt egyéb üdülőkörzetek fejlesztése pedig elmaradt a szükségestől és ezért a kereslet növekedése számottevően meghaladta az előzetesen előre jelzett szintet. A spontán növekedő kereslet befolyásolására nem történtek intézkedések és következetlen volt a koordináció a turizmus egyes részterületeinek a fejlesztését illetően.
1970 és 1980 között a csúcslétszám megkettőződött (1980-ban a csúcsnépesség - állandó lakosság, üdülők és kirándulók összesen - meghaladta a 830.000 főt) elsősorban annak köszönhetően, hogy a magánférőhelyek száma gyors növekedésnek. A turisták száma mellett szintén növekedett az üdülőkörzet településein az állandó lakosság száma is, a belterületek nagy része beépült (A Balatoni Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Programja 1984).

2.3.2.4.3. 1980-1989

„Az 1960-as, 1970-es évek fejlesztéseinek eredményére a Balaton forgalma az 1980-as évek elején megközelítette az 5 millió főt, melyből a külföldiek részaránya mintegy 50-60% volt. Az üdülőkörzetben koncentrálódott az ország szállásférőhelyeinek körülbelül 60%-a (ennek mintegy fele magánszállás férőhely), de a kereslet nagyfokú szezonalitása miatt az ország összes éves vendégforgalmából a Balaton csak körülbelül 20-25%-al részesedett. Emiatt szezonban jelentős zsúfoltság alakult ki.” (VÁTI 1983).
„1982-ben az ország turisztikai bevételének közel egyharmada származott a Balaton üdülőkörzetből, ezen belül a konvertibilis valuta részaránya mintegy 40% volt.” (A Balatoni Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Programja 1984).

„Az 1980-as évek balatoni turizmusára összességében jellemző volt, hogy növekedett a kapacitás, egyre inkább teret hódítottak a kereskedelmi szálláshelyek, ezekben a létesítményekben azonban fokozatosan csökkent a magyar vendégek aránya. Ennek elsősorban az volt a magyarázata, hogy egyrészt ebben az időszakban még nőtt a hazai lakosság saját üdülővagyona, másrészt viszont azok, akiknek nem volt saját nyaralójuk, egyre kevésbé tudták megfizetni a kereskedelmi szálláshelyeknek a külföldiek fizetőképességéhez szabott árait.” (Probáld 1995).
„A külföldi vendégek között egyre nőtt a német és osztrák vendégek részaránya (1982-ben a nem szocialista országokból érkezők több mint 90%-a osztrák és nyugatnémet volt - Gertig 1985; 1985-ben a kereskedelmi szálláshelyek vendégforgalmából közel 50%-al részesedtek a német és osztrák vendégek” (Probáld 1995).
„Az osztrák turisták viszonylag magas aránya főként a földrajzi közelséggel magyarázható, a németek számára pedig a Balaton volt az a találkozóhely, ahol nyugatnémetek és keletnémetek egyaránt üdülhettek.
Amint azt láthattuk, a túlzott keresletnövekedés és az infrastruktúrában mutatkozó szűk keresztmetszetek folyamatosan problémákat okoztak a balatoni régióban. A helyzet javítására elkészült 1983-ban a Balatoni Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Programja.” (VÁTI 1983), amely alapvetően két nagy területre koncentrált: az üdülőkörzet környezeti értékeinek védelmére és a turisztikai kínálat fejlesztésére.
A tó környezeti jellemzőinek, elsősorban a vízminőségnek a megóvására összpontosító intézkedésekben a társadalmi teherbíró képesség gyakorlatilag csak közvetetten merült fel, a természeti és épített környezetre nehezedő terhelés - azaz a zsúfoltság és az infrastrukturális gondok - enyhítése kapcsán. Természetesen figyelembe kell venni azt, hogy a turizmus a Balaton régió egyik – számos településen egyetlen- kiemelten fontos gazdasági tevékenysége, a tó vízminősége és a természeti környezet állapota pedig a

térség turisztikai kínálatának meghatározó eleme. A környezeti értékek védelmére irányuló intézkedések közvetve tehát társadalmi célokat is szolgálnak, hiszen egyrészt megteremtik a turizmus alapjait, másrészt pedig - például a levegőtisztaság vagy a települési környezet védelme érdekében hozott intézkedések - hozzájárulnak a lakosok életminőségének javításához is.
A környezet megóvása mellett a programok másik kiemelt területe a szolgáltatások kínálatának bővítése, minőségük javítása volt, elsősorban a turisták igényeinek magasabb szintű kielégítése érdekében. A helyi lakosság érdekei ezen a területen is háttérbe szorultak, olyan szinten kerültek csak be a programba, amennyiben az a turisták érdekeit is szolgálta (a kiskereskedelmi ellátás bővítése, a hiányhelyzet megszüntetése például a helyi lakosok számára is fontos célkitűzésnek volt tekinthető).
„A főbb társadalmi jellegű problémák, amelyek konkrétan megfogalmazásra kerültek a programban, a következők voltak:

- ellentmondás az üdülési igények növekedése és a tó vízminősége között,
- ellentét a környezetvédelem, a turisztikai funkciók és az egyéb gazdasági tevékenységek termelési és jövedelmezőségi érdekei között,
- eltérés a megnövekedett turisztikai igények, az infrastruktúra kapacitása és ebből következően a szolgáltatások színvonala között,
- mennyiségi hiányok és minőségi problémák jellemezték az infrastrukturális kínálatot,
- a parti/partközeli telkek magántulajdona jelentősen korlátozta a közösségi használat lehetőségét,
- növekedett a hétvégi zsúfoltság.

A helyzet javítása érdekében már 1984-ben megfogalmazódott, hogy a táj megőrzése végett növelni kell a védett területek körét, érvényesíteni kell a zajvédelmi előírásokat, javítani kell a köztisztaságot, a települési hulladék gyűjtését, ki kell építeni a településeket elkerülő utakat és növelni kell a belterületi úthálózat kiépítettségét. Csökkenteni kell a zsúfoltságot a kereslet területi (a Balaton üdülőkörzeten belül és azon kívülre is) és időbeni (elő-, utószezon) átstrukturálásával, javítani kell a kiskereskedelmi ellátás kínálatát is.” (A Balatoni Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Programja 1984) - csupa olyan probléma, ami a lakosság véleménye szerint 1995-ig sem oldódott meg.

2.3.2.4.4. A balatoni turizmus a rendszerváltás után

„1989 után radikális változás ment végbe a Balaton turizmusában, ami leginkább a kereskedelmi és a szociálturisztikai szálláshelyek forgalmának nagymértékű visszaesésében jelentkezett: 1993-ig a kereskedelmi szálláshelyi vendégéjszakák száma 7,2 millióról 3,2 millióra csökkent, a szociálturizmus forgalma pedig még ezt is meghaladó mértékben (Lengyel 1995). A magán-fizetővendéglátásban a forgalom ugyanebben az időszakban mintegy 40%-al csökkent.” (Probáld 1995) A Balaton népszerűségének hanyatlása már az 1980-as évek második felében elkezdődött, elsősorban a zsúfoltságnak, az infrastruktúra túlterheltségének és a vízminőség romlásának következtében. A rendszerváltás politikai és gazdasági következményei ezt a folyamatot drasztikusan felerősítették, hiszen a belföldi vendégek és a volt szocialista országokból érkezők előtt kinyílt a világ, elérhetővé váltak addig elérhetetlen desztinációk, a Balaton megszűnt a németek találkozóhelye lenni, a szociálturizmus rendszere válságba került, a lakosság reáljövedelmei pedig jelentősen lecsökkentek. A keresleti piac kínálativá változott, és a desztináció hirtelen azzal szembesült, hogy kínálata nem igazán versenyképes a nemzetközi piacon.

A balatoni turizmus fejlesztésének irányítására és koordinálására 1993-ban megalakult a Balatoni Regionális Tanács, amelyet 1998-ban felváltott a Balatoni
„Regionális Idegenforgalmi Bizottság. Szintén 1993-ban elkészült a Balatoni Turizmus Fejlesztési Koncepciója, amely megfogalmazta, hogy a Balatonnál tudatos fejlesztés segítségével olyan sajátos arculatú környezetbarát turizmust kell megteremteni, amely hosszú távon a térség fejlődését, a lakosság biztos megélhetését szolgálja.” (Lengyel 1995)
A koncepció társadalmi jellegű céljai között szerepelt ezen túl a fiatalok megtartása a térségben, a települések kulturális és közösségi életének fellendítése, a helyi hagyományok újjáélesztése, az urbanizációs folyamat felgyorsítása, korszerű oktatási és szakképzési rendszer kialakítása, illetve a környezetkultúra és szakszerűség javítása. Jelenleg a koncepció megvalósítása érdekében készül a Balatoni Turizmus Fejlesztési Programja, amely szintén magában foglalja a fenti célok elérését.

2.3.2.5. A Balaton turizmusának fejlesztési koncepciója és programja

A Balatonnak, mint hanyatló desztinációnak az újjáélesztése nem várathat magára tovább. A Balaton hanyatló desztináció, mert az 1990 előtti kereslet zöme eltűnt es mindmáig nem sikerült ujjal pótolni, sőt a megmaradt külföldi forgalom további csökkenését az utóbbi években már a belföldi kereslet lassú megélénkülése sem tudta ellensúlyozni. A Balaton Kiemelt Üdülőkörzet (BKU) összes szálláshelyi forgalma a 2000. évi 7,1 millió vendégéjszakáról 2004-re 5,9 millióra csökkent. A régió súlya a kereskedelmi szálláshelyek országos összforgalmában 2000-ben 27% volt, 2004-ben mar csupán 23%-ot ért el. A hanyatlás további jelei és tényezői:

- a víz instabil állapota;
- a jelenlegi turisztikai kereslet gyenge fizetőképessége, erős szezonalitása és koncentrációja a parti sávban;
- a nehézkes megközelíthetőség, az infrastruktúra hiányosságai;
- a vízparti üdülésen és néhány gyógyszállón kívül egyéb, sajátos vonzerőn alapuló komplex turisztikai termékek hiánya;
- a szolgáltatások változó színvonala; a marketing gyengeségei stb.

A balatoni desztináció újjáélesztése nem várathat magara tovább, mert az országnak szüksége van a turizmus teljesítményének fokozására, amire adottságai folytan leginkább a BKU képes es hivatott, a régió lakossága pedig biztos megélhetésre vágyik, amit leginkább a turizmustól remélhet, és még remél.

A Balatonért sokszor es sokan emeltek már szót, és az utóbbi években fontos fejlesztésekre is sor került. Az eddigi szétszórt es gyakran kampányszerű fejlesztések azonban elégtelennek bizonyultak ahhoz, hogy olyan új turisztikai kínálatot hozzunk a régióban létre, amely alkalmas lenne újfajta kereslet lekötésére. A megújulást sürgető tervek – így a Balatoni turizmus fejlesztési koncepciója (BTFK) és a Balatoni turizmus fejlesztési programja (BTFP) – céljai sem teljesültek, legfeljebb egy-két kiragadott elemük valósult csak meg. Ebben a helyzetben szinte feleslegesnek tűnik minden további kutatás, helyzetelemzés es tervezés. A jelen munka során a térség egyik jeles személyisége és egyben országgyűlési képviselője az 1999-ben elkészített stratégia aktualizálásához mindössze annyit fűzött hozzá, hogy annak az 1993-as turizmusfejlesztési koncepcióval együtt meg kell őrizni eredeti tartalmat, csak a forrásokat kell a megvalósításukhoz hozzárendelni. A tervezés önmagában nem képes erre, legfeljebb módszereket ajánlhat. De ha azokat sem alkalmazza senki, akkor valóban feleslegesnek tűnhet, hacsak nem sikerül a bajok legfőbb gyökeret megtalálni, vagy könnyebben teljesíthető gyógymódot ajánlani. A Balaton megérdemli ezt az utolsó erőfeszítést. A bajok gyökeret már a Balaton turizmusfejlesztési koncepciója jelezte: a balatoni turizmusnak nincs gazdája. Ez ma úgy pontosítható, hogy a számos

térségi szervezet között nincs egyetlen egy sem, ahol együtt lenne a szükséges kompetencia, eszköz és szakértelem. Az igazi „gazda” hiánya országos gond, hiszen valamennyi régiónk ettől szenved, de országosan sem sikerült meg a bajt orvosolni. A Regionális Idegenforgalmi Bizottságok (RIB) személyi összetételükben követik a politikai ciklusváltásokat és gyakorlatilag a turizmusért felelős miniszter tanácsadó testületei, esetenként rájuk ruházott, de bármikor visszavonható jogosítványokkal és kisebb-nagyobb (de a tervek megvalósításához soha sem elegendő) forrásokkal. Szakemberekből álló operatív szervezetük nincs, a regionális marketing irodák (RMI) (szinten bizonytalan státusszal es forrásokkal) csak a titkársági teendők egyszemélyes ellátását biztosítják. A Balaton helyzete annyiban jobb, hogy itt a RIB elnöke kezdettől fogva egy köztiszteletnek örvendő turisztikai szakember, és a regionális marketing iroda – a BTFP ajánlását részben követve – regionális projekt iroda elnevezést kapott, de csak a nevében, mert a fejlesztési programban körvonalazott többi feltételhez szintén nem jutott hozza. Az intézményrendszer országos korszerűsítését célzó szakmai kezdeményezések mindezidáig elakadtak vagy csak torz formában vették figyelembe azokat.
A Balatoni Turizmus Fejlesztési Koncepciója és Programja (BTFKP) céljai a következők:
Koncepció: A balatoni turizmus fejlesztésének elsődleges hosszú távú célja a fenntartható és versenyképes turizmus megteremtése, amely alapul szolgál a Balaton régió társadalmi, gazdasági es területi kohéziójának az erősítéséhez. A részcélok felölelik a turizmus természeti, társadalmi, gazdasági és turisztikai vonatkozásait. Ezen belül a turizmus fejlesztésének sajátos szakmai céljai a következők:

1. a versenyképesség, a sajátos arculat és a Balaton márka megteremtése az exkluzív turizmus kiemelt fejlesztése révén;
2. megelégedett turisták és jól működő turisztikai szektor, színvonalas szolgáltatások;
3. szezonszéthúzás es a háttérterületek bevonása;
4. új es sajátos kép: vonzó élettér, gyermekparadicsom és a térség sajátos vonzerőire alapozott komplex turisztikai termékek változatossága;
5. élénk belföldi es sajátos piaci szegmenseket vonzó nemzetközi turizmus;
6. együttműködés, jó turisztikai szemlélet a lakosság és az önkormányzatok körében, a turizmus szakmában korrekt viselkedés, jó szakmai felkészültség és nyelvtudás.

Stratégiai program*:* A 2007-13. közötti időszak elsődleges stratégiai célja a balatoni turizmus új fejlődési szakaszának megindítása. Ezzel el kívánjuk érni, hogy a Balaton térsége úttörő módon hozzájáruljon az Országos Fejlesztéspolitikai Koncepció fő céljának a megvalósításához – hogy Magyarország Európa egyik legdinamikusabban fejlődő országa legyen, ahol

emelkedik az emberek életszínvonala és javul az életminőségük – általában és a Balaton vonatkozásában különösen. Mindez erősítse a Balaton régió társadalmi, gazdasági es területi kohézióját.
A fő cél elérését a következő stratégiai részcélok (sajátos célok) megvalósítása segíti elő:

1. a Turisztikai Desztinációs Menedzsment (TDM) működő modelljének megteremtése a régióban a fenntartható fejlődés alapfeltételeinek kialakítása és a Balaton márkakép megteremtésének elősegítése érdekében;
2. a versenyképesség erősítése a hiányosságok és a szűk keresztmetszetek felszámolása, valamint új, tudatos fejlesztések által a balatoni turizmus hanyatlásának megállítása és a benne rejlő lehetőségek eddiginél jobb kihasználása érdekében;
3. a gazdasági hatékonyság javítása az ország külgazdasági egyensúlyának javítása, valamint a régió társadalmi, gazdasági es területi kohéziójának erősítése céljából.
4. A stratégiai célok elérését a következő fejlesztési prioritások segítik elő:
5. a Balatoni TDM modell létrehozása;
6. a turizmus korszerű működési rendszerének kialakítása (a BTFP 2000-2006. II. alprogramjában levő korszerűsített rövid távú feladatok elvégzése);
7. a szűk keresztmetszetek felszámolása;
8. új turisztikai termékek kifejlesztése (a BTFP 2000-2006. I. alprogramjának fenntartása az azóta bekövetkezett változások által indokolt módosításokkal, így az eddigi részleges teljesítések figyelembe vételével, például a kerékpárút körgyűrű déli parton még hiányzó önálló pályaszakaszainak kiépítése, a körgyűrűhöz szervezhető túraútvonalak kijelölése és szükség esetén pótlólagos kerékpárút építése stb.). (Turizmus bulletin x. évfolyam különszám)

2.3.2.5.1. A Balaton Régió Fejlesztési Terve 2007-2013

A Részletes Fejlesztési Terv, mely a Balaton Régió 2007-2013 közötti időszakra szóló operatív fejlesztési programdokumentuma, a Fejlesztési Program keretében született meg. A területi tervezés fontos szerepet tölt be a Balaton Régióban. A Területfejlesztési Koncepciót az 1990-es évek végén alkották meg, majd ezt követte egy stratégiai program elkészítése. A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó stratégiaépítés 2005-ben indult el a Balaton Fejlesztési Tanács, valamint az Országos Területfejlesztési Hivatal kezdeményezésére. A Balaton Stratégia célja, hogy a Balaton Régióban teljes területi tervezés valósuljon meg. A Balaton Stratégia megalkotásával egy időben indult el a központi tervezési munka keretében a Balaton Régió Komplex Térségi Program (Komplex Program) tervezése. A két

tervdokumentum 2006 elejére készült el. A Részletes Fejlesztési Terv a két programdokumentum összehangolása után született meg. A Részletes Fejlesztési Terv az uniós fejlesztéspolitika által támogatható tevékenységekre összpontosít. Meghatározza, valamint orientálja a 2007 és 2013 között Magyarországra érkező európai uniós források felhasználását a Balaton Régióban. A programdokumentum részletesen bemutatja a támogatandó tevékenységeket, a fejlesztések mennyiségét, valamint a szükséges források nagyságát.

2.3.2.5.2. A Részletes Fejlesztési Terv fejlesztési prioritásai röviden (a Balaton Stratégia és a Komplex Program alapján)

- A gazdasági szerkezet diverzifikálása és a Balaton Régió speciális gazdasági erejét meghatározó hagyományos gazdasági területek és új kitörési pontok fejlesztése;

- A Balatoni turizmus XXI. századi versenyképességének a stratégiai, szervezeti és infrastrukturális megalapozása, a kínálati portfolió fókuszált részstratégiák és tematizált desztinációk mentén történő célcsoport-orientált minőségi fejlesztése.

- Kvalifikált, versenyképes munkaerő, magas szintű szakmai és üzleti kultúra, egész éves egzisztenciák, valamint a régió humánerőforrást vonzó és megtartó képességének növelése és közszolgáltatások racionális ellátása;

- Célirányos és integrált infrastruktúra-fejlesztések révén a Balaton Régió gyors, kényelmes nemzetközi és hazai elérhetőségének biztosítása, valamint a régió egységes, karakteres fenntartható közlekedési rendszerének kialakítása.

- A környezeti állapot stabilizálása és fókuszált, integrált minőségi fejlesztése, valamint a vonzó életminőség biztosítása érdekében a települések fejlesztése, a táji és kulturális értékek helyreállítása, fenntartható hasznosítása.

(http://www.balatonregion.hu/fejlesztesi_terv_2007-2013)

3. Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében

Ebben a részben kerül bemutatásra a Balatonboglár, mivel a városról még nem készült önálló írásos anyag ezért Horváth Ivánnal történt beszélgetésekből állítottam össze a következő részeket, valamint a segítségemre volt a boglári Tourinform irodától Mészáros Mariann és Szalai Tünde, aki a helyi Művelődési ház igazgatónője.
Az általam elkészített összehasonlító elemzés a mellékletben kapott helyett, melyre hivatkozni fogok a következő oldalakon.

3.1. Boglár település fejlődése

3.1.1. Az idegenforgalom és a fürdőélet megindulásának kezdetei

A Balaton déli partján a természeti táj erősen különbözött az elmúlt évezredekben a maitól. Az alacsony partokat széles, mélyen a szárazföldbe benyúló mocsarak tagolták, megnehezítve a közlekedést, de gazdag élővilággal megélhetést is biztosított.
Fonyód és Boglár között a Nagyberek nyílt vizű öböl volt, míg kelet felé a Szemesi-berek mélyen benyúló mocsaras vidéke képzett természetes határvonalat.
Magasan kiemelkedő, stratégiailag fontos pont kevés van a déli parton, de ilyen a boglári Várhegy vulkanikus eredetű kúpja, ahol már az őskor későbbi időszakában sáncokkal megerősített földvárakat alakítottak ki.

A mai kisváros a vízparti Boglárból, a hagyományos falusi jelleget megőrző Szőlőskislakból és a Jankovich Iván fürdőtelepből áll.

3. kép: Balatonboglár látképe

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

A falu uradalmi birtok tulajdonú helység volt egészen a IX. század közepéig /hatvanas évek eleje/.
A polgárosodás fejlődési ívét megtörte ugyan az I. világháború, de a művelt kereskedő és iparos társadalom összefogása a reformkor értékeit követő földbirtokosokkal vitathatatlanul sikeres volt. A városi – Balatonboglár esetében a fürdőtelepek fejlesztésében személyesen érdekelt és magasan képzett – fővárosi középosztály cselekvően részt vett e modernizációs folyamatban. Az elithez tartozó csoportok a városi életmódot és kultúrát a település mindennapjainak részévé tették. A XIX. század közepéig nem változtak meg Boglár természetföldrajzi adottságai. A tó somogyi partjain jellegzetes tájképi alakzatok, a fonyódi és a boglári hegyek az északi part tanúhegyeinek (vulkánjainak) rokonai. Határozottan különböznek az Észak – Dél irányú, egykoron őserdőkkel borított, patakokkal tagolt somogyi löszhátaktól. (A tóparti berekvilág e két kitüntetett pontján ősi földvárakat is építettek, a boglári a Várdombon sértetlen maradt.) A partvonal évszázados változásait tudva állítható, hogy a Kis – Balatontól a mai Balatonszemesig – mélyen benyúlva a patakok völgyeibe – élt, hullámzott a Balaton, körülzárva és védve e két hegyen élőket. Ezért a berekvilág szélén, dombhátakon vezettek a dél – balatoni és somogyi településeket összekötő utak. A régészek ásatásai tanúsítják, hat évezrede lakott e táj. A Várdombon, a Temetődombon, a mai 6711 sz. út menti dombhát környékén kőkori, bronzkori, vaskori, római eredetű, honfoglalás kori leletek kerültek elő. Csak a tó vízszintjének radikális csökkentése után (1863) építkezhettek a tóparti sávban is.
Boglárról 1211-ből maradt fenn a falu okleveles említése. Balaton előtaggal ékesített neve a XX. század elejétől használatos. A török hódoltság végén – Somogy más falvaival szemben – Fonyód, Boglár, Gamás, Lelle község elnéptelenedett.
A települések hódoltság utáni újraélesztésében érdekeltek voltak a földesurak. Zákonyi Ferenc kézirata szerint a rendesi (akkor még Zala vármegye) Bárány-család már 1655-ben birtokokat szerzett a somogyi partokon, így az elnéptelenedett Boglár is az övék lett. A család egyik ága Bogláron telepedett le (1735), a klasszicista kastélyt 1836-ban Bárány Pál építette. (Az 1767. évi Mária Terézia által elrendelt úrbérrendezéskor Szőlőskislakon 10 család, Bogláron 16 család élt.)
A mások jeles família a Jankovich-család, amely szemben, a zalai parton, (Rév) Fülöpön is javakkal bírt. A két család között a rév üzemeltetésének kizárólagos birtoklásáért komoly vita támadt. A Boglár - (Rév) Fülöp összeköttetést biztosító ősi révátkelőt egy 1415-ben készült oklevél – hamisítványban említik meg először írásban „Adott még (András király) Baklar faluban 15 házat a Balatonon révvel”.
„A harmadik jelentős boglári birtokos, Körmendy Ferenc köznemesi családból származott; írni, olvasni tudó, kereskedő hajlamú ember volt, aki 1815-ben megvásárolta az egyik Bárány-birtokot. (A Kék kápolnaként ismert műemlék

– a legendás 1970-es évekbeli kápolna-tárlatok színtere-, a család temetkezési helye és – a plébánia-templom megépüléséig – a boglári katolikusok temploma volt.)
Szőlőskislakon és Bogláron-évszázadokon át a megélhetést – hagyományosan – a művelhető föld biztosította. Boglárt csak a révátkelő különböztette meg a környező falvaktól addig, amíg meg nem épült a Déli Vasút." (Balatonboglár régi képeslapokon)
A Déli Vasút (Buda- déli- Fiume vasút) 1863-ban elkészül, az Osztrák-Magyar monarchia, annak magyar helytartó tanácsának tervei szerint, a vasút áthalad boglár falun, a Balaton partján.
Első számú jelentősége, hogy a környékbéli uradalmak árujukat immár nem társzekéren, hanem a vasúton kezdik szállítani. Nagykanizsáról betelepül a gabonakereskedők első hulláma, megalapítják a tárházakat, sőt maguk is ide költöznek. A kereskedés kisé szokatlan módon történt, mivel a felvásárolt áruért, melyet, jó részt külföldre szállítottak nem pénzért adták, hanem cserében fa, vas és egyéb anyagot hoztak boglárra. Helyben létre hoztak több kisipari műhelyt, vállalkozást a behozott nyersanyag feldolgozására. A termelt árukból viszont, a falu fejlődését szolgáló építkezések kezdődtek. Így került sor a vasúton túli területek feltöltésére, kiparcellázására.
A fejlődésnek indult település létszáma megnövekszik mivel az itt élő családok szerteágazó kapcsolatai révén, a nyári szezonban ide látogató vendégeknek megtetszett maga a környezet. Megépülnek az első szállodák majd az első panziók - már a feltöltött területeken - és a budapesti, pécsi, majd később a kaposvári módosabb emberek telket vásárolnak, villákat építettnek maguknak, ennek kezdete 1885-re tehető.
Elsőnek a vasúttal párhuzamos villasor épül meg, ez ma a Hunyadi utca eleje a vasúti víztoronyig, majd ahogy a töltések megszilárdultak, vele párhuzamosan újabb és újabb utcák nyílnak meg.

4. kép: Villa-csoport, Hunyadi utca

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

A régi kikötő mely évszázados múltra tekint vissza, áttelepül a mai helyére, a móló, az öböl a megfelelő fogadó épülettel együtt épül, melynek fontos feladata az északi parttal való kapcsolattartás, árucsere, kereskedelem lebonyolítása.
A kilencvenes években, mint nyári nyaraló vendégek hajókirándulásának beindulása is innen számítható.
Szintén az 1890-es évekre tehető az itt rendszeresen nyaraló törzsközönség kialakulása.
A villa tulajdonosok közt sok a híres befolyásos ember, főleg a fővárosból érkezők között, akik először Budapesten 1894-ben megalakítják a „Boglár Barátok körét" azzal a szándékkal, hogy felmérjék, azt az erőt mely segíthetné egy komoly fürdő élet kialakítását Bogláron.
Ezek az emberek: Sümegi Vilmos lapkiadó, a felsőház tagja, Gaál Gaszton földbirtokos, Dr. Kocsis Iván műépítész, prof. Négyesi László, és még nagyon sokan mások.
Az összefogásnak aztán 1904-ben meglett az eredménye, Bogláron megalakul a Fürdő egyesület, mely konkrét célokkal felkészülve elindítja a község fürdő és nyaraló kultúráját. A fürdő egyesület motorja Sümegi Vilmos volt, kit a boglániak csak "Sümegi apánknak" neveztek. Írásos emlék van róla, hogy 1905 szeptemberében már a Somogy- Vármegye Alispánjához fordultak azon kéréssel, hogy a nyári fürdő díjak 10% át a község bírájának, valamint a további fürdő bevétel 60% a fürdő egyesület részére át engedi és rendelkezésére bocsássák minden évben. A falu életében is változások sorát tapasztaljuk az elkövetkező harminc évben. (3. sz. melléklet)

Legelőször a strandok part falát betonozzák ki mintegy, három kilométer hosszan megteremtve a kulturált fürdőzés lehetőségét.

5. kép: Balaton part kialakítása

6. kép: Balatonparti-részlet

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

A régi kikötő helyén strandfürdő épületet hoznak létre, a hozzá vezető utat négy sávosan platánokkal ültették be, az úgy nevezet villasort is - szintén teljes hosszában - e fával ültetik be.

7. kép: Strandfürdő bejárata

8. kép: Platán sétány

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

Az első világháború kissé visszaveti a fejlődést, de 1925-ben újult erővel állnak neki a folytatásnak. Teniszpályákat építenek, a fürdő egyesület javaslatára és az egyesület segítségével új vasút állomás épül. A vasút állomáson belül és közvetlen mellette gyalogos utat építenek. Ezen idő tájt épül elemi iskola, majd óvoda.
A strandon megépül egy olyan színvonalú fürdő ház, melynek keretében a strandot homok-gyógy stranddá fejlesztik, mivel a balatoni homok szárazon is a mozgásszervi betegségek gyógyítására kiválóan alkalmas. Ezt szintén a fürdő egyesületben tevékenykedő híres orvosok segítségével érték el.

9. kép: Új Fürdőház

10. kép: Homokfürdő

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

Ez idő tájt tehát a harmincas évek közepére már a nyaraló vendégek száma elérte a két - három ezres létszámot
Az első vízvezetéket is az egyesület kezdeményezte a falu vezetőivel karöltve, 1933 tavaszán kezdik el, a mai Berzsenyi utcában lévő kútból nyomták fel a vizet a temetődombon lévő víztoronyba s onnan látták el a vasút utcát és a villasor jó részét.

3.1.2. Fürdőkultúra, a fürdőegyesület és a Balaton-átúszások története

A fürdőkultúra kialakulása az 1880-as években kezdődött el. A tóban való fürdőzés városi és úri divatja az őslakosságot igencsak meglephette mivel az ott lakók többsége úszni sem nagyon tudott.
Az első, ill. a második Ratio Educationis (1777 és 1806) egyértelműen tiltotta összes tavaink, folyóink fürdőzés céljából történő használatát. A rendelet betarthatósága erősen vitatható, arra azonban elegendő volt, hogy a 18-19. század fordulóján szervezett úszásoktatást, a fürdőkultúra fejlődését hátráltassa.

11. kép: Fürdő élet

12. kép: Boglár, parti faházak

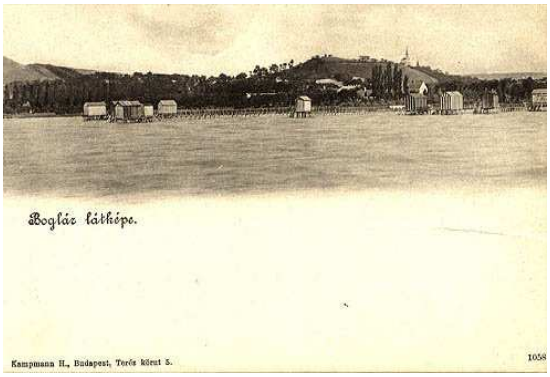

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

„A Balaton sem volt sportcélokra kihasználva. Az 1787-ből származó legelső balatoni átúszásról szóló tudósításunk sem helyi, de még csak nem is magyar ember személyéhez köthető. A nevezetes úszót a felvilágosodás és a születőben lévő sportok hazájában, Angliában kell keresnünk. Báró Hompes-Bollheim, ki angol mágnás létére hosszabb ideig élt hazánkban, s különösen megszerette annak tájait, s asszonyait, egy ízben a Balaton partjára is elvetődött. A kies, szép Fürednél, tengerhez szokott bátorsággal rozoga lélekvesztőbe ült, s mélyen beevezett. A rozzant deszkaalkotmány azonban a tó közepén süllyedni kezdett, mit a rémült ember gyors sietséggel elhagyni kényszerült. Mindezekről a neves poéta, Pálóczi Horváth Ádám ekként

tudósít: „Minden ruháját hirtelen lehányja a nyakából, / Elveti az evezőt is, és kiugrik a fából…”. A báró a tó közepétől Füred partjai felé, mindössze hat-hét kilométert úszott, miközben a süllyedő csónakot a víz Zamárdi felé sodorta. A balul kiütött csónakázás kényszerű úszóbravúrt eredményezett, melyről Barcsay Ábrahám testőríró fantáziája kissé túlzó módon számol be: „B.H. a Dunát és Balatont által úszta…”. Nagyrészt ennek köszönhető, hogy egyesek, a szemtanú Pálóczi Horváth Ádám művét nem ismerve, Barcsay túlköltése alapján úgy vélték, hogy 1787-ben valós Balaton-átúszás történt. Erre azonban még közel egy évszázadot várni kellet, 1880. augusztus 29.-én, Balatonfüreden a fürdőház körül a parton többezres éljenző tömeg ünnepelte a vízből kilépő úszót, aki Siófokról indulva 6 óra 40 perc alatt átúszta a magyar tengert, ott, ahol az a legszélesebb (14 km.). az országos hírnév megszerzője egy 34 esztendős dzsidáskapitány, Szekrényessy Kálmán volt.” (História, XXI. Évfolyam 5-6 szám)

A Balaton-átúszás igazi tömegsporttá alakításának igénye a Kádár-korszak végén vált valóssá. A Révfülöp-Boglárlelle közötti, 5200 méter hosszú pályaszakaszon, 1983-ban létrehívott verseny egyik fő ötletadója a Kommunista Ifjúsági Szövetség Központi Bizottsága, valamint a Szakszervezetek Országos Tanácsa volt, több állami társszerv közreműködésével. Ez utóbbi verseny a mai napig nagy népszerűségnek örvendő tömegsporttá vált.

Az első alkalmi látogatók fogadása után – a Körmendy-családnak köszönhetően – hét nyaralóház épült a Várdomb és a Sándor-domb közötti völgyben, a Hétház utcában. Az átutazók a Vasúti Szállodában pihenhettek meg, de mivel a nyaralóvendégek érdeklődése nőttön-nőtt, új panziók és vendéglők épültek a kereskedelmi központban (Vasút utca, Erzsébet királyné utca, Piac tér), valamint a vasút és a part között.

13. kép: Vasúti Szálloda

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

1906-ra megépült a vasútállomással szemben a Löwensohn Adél villatelep.

14. kép: Löwensohn Adél villatelep

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

Más villa tulajdonosok, így babarczi Schwarter Ottó báró, orvos, egyetemi tanár; Dr. Négyessy László irodalomtörténész, esztéta, egyetemi tanár a Várdomb alatt építkeztek a homokos vízparton kialakított telkeken.
Az első turisztikai célú corsó-t még a Déli Vasút építette az állomás mellett, de már 1904-ben itt is megalakul a fürdőegyesület és más balatoni fürdőegyletekhez hasonlóan végig vitte a turisztikai fejlesztéseket, működtette a létesítményeket a Rákosi-korszakban történő felszámolásáig. A fürdőegyletek társulásának, a Balatoni Szövetségnek – a korabeli híradások szerint – erős érdekérvényesítő képessége volt. A törvényhozás és a kormányhivatalok, a vármegyék, a települések érdekeinek sikeres egyeztetését elősegítette az, hogy a felsőbb döntéshozói szinteken lévő politikusok és főhivatalnokok között számos balatoni érdekeltséggel bíró személyiséggel találkozunk.
A harmincas negyvenes években már népjóléti – szociális jellegű üdülőlétesítmények is épültek, de az államosításig a középosztály igényei szerint alakították a fürdőhelyek arculatát. A fürdőegyesület vezetői Balatonbogláron is a legbefolyásosabb nyaralótulajdonosok voltak, a helybeliek érdekeit a földbirtokosok, a kereskedők, iparosok vezető személyiségei, a községi adminisztráció vezetői és értelmiségiek érvényesítették.
A fürdőegyesület konkrét célokkal felkészülve elindítja a község fürdő és nyaraló kultúráját melynek motorja Sümegi Vilmos volt, kit a boglániak csak ”Sümegi apánknak” neveztek. A falu életében is változások sorát tapasztaljuk az elkövetkező harminc évben.
A strandon Tőke Ignác építőmester megépít egy olyan színvonalú fürdő házat (1929), melynek keretében a strandot homok-gyógy stranddá fejlesztik, mivel

a balatoni homok szárazon is a mozgásszervi betegségek gyógyítására kiválóan alkalmas. A faváz szerkezetű építmény falait az akkor világújdonságnak számító heraklit-lemezből készítették.
Ez idő tájt tehát a harmincas évek közepére már a nyaraló vendégek száma elérte a két - három ezres létszámot.
Az első vízvezetéket is az egyesület kezdeményezte a falu vezetőivel kar öltve, a mai Berzsenyi utcában lévő kútból nyomták fel a vizet a temetődombon lévő víztoronyba s onnan látták el a vasút utcát és a villasor jó részét.
1933. június 10.-én átadták a vezetékes ivóvíz hálózatot, amelyet a Vízmű-szövetkezet rendelt meg, melynek elnöke Sümegi Vilmos volt.

3.1.3. Balatonboglár a II. világháború éveiben

A II. világháború alatt a településfejlesztésre nem fordíthattak jelentős erőket, hiszen még a nyaralóvendégek és a menekültek élelemmel való ellátása is gondot okozott. (1942 júniusában a közellátási miniszter külön rendeletet alkotott a nyaralóközönség által beváltható élelmiszerjegyek ügyében. Az ellátási nehézségek ellenére a Balatonon 1940-hez viszonyítva 1941-ben a vendégforgalom 25, az eltöltött éjszakák száma 20%-al nőtt.)
Varga Béla közismert ellenzője volt a nemzeti szocializmusnak, a háború éveiben a magyar kormánykörök és hivatalok a lengyelek menekítésében az Ő személyében odaadó partnert találtak. A boglári panziókban, szállodákban menekült lengyel családokat helyeztek el már 1939 októberében. Mivel az ismét szétdarabolt Lengyelországban az értelmiség teljes felszámolását célozva a németek még a középiskolai képzést sem engedték meg, előbb Zamárdiban, majd 1940 szeptemberétől a Varga Béla által építetett boglári művelődési házban szervezték meg azt a gimnáziumot és líceumot, amely a megszállt kontinens egyetlen középiskolája volt. (Az iskolát hivatalosan „ifjúsági tábor”-nak nevezték.) Az iskolának kb. 300 tanulója volt. 1944. március 19-én, a német megszállás hírére egész éjjel írták a bizonyítványokat a tanulók számára, miután a tanárok leérettségiztették őket, majd illegalitásba vonultak. Az itt szerzett érettségi bizonyítványt a lengyel egyetemeken is elfogadták. Az egykori lengyel gimnazisták ma is boglárcsikóknak hívják magukat. Az épület az 1930-as évek elején épült Kotsis Iván tervei alapján.

1944. március 19-ig, az ország német megszállásáig biztonságban élhettek a menekültek. A zsidó polgárság elhurcolása után, a lengyel és a francia tábor is kiürült. A nyár folyamán német katonai kórházat rendeztek be a nagyobb üdülőkben és részben a zsidók lefoglalt lakásaikban. Ebben az évben bombatámadásokat is átélt Boglár, több épület és a közművek is

megrongálódtak. Egy várható német ellentámadás miatt az itt élőket rövid időre kitelepítették.(Balatonboglár régi képes lapokon)

3.1.4. Balatonboglár a II. világháború után

A II. világháború után az újjáépítés és az új rend kialakításának időszakát élte a vidék. A Balaton déli partját ért háborús pusztításokat, rombolásokat kellett helyrehozni igaz az elmondások alapján nagyobb harci cselekmények nem voltak a városban. A második világháború után feloszlatták a fürdőegyesületeket, államosították a jelentősebb nyaralókat.
A földosztással és a házhelyosztásokkal lehetőség nyílt arra, hogy a szakszervezetek nagy part menti üdülőterületek birtokába juthassanak, ezeket a területeket később már a tervszerű Balaton-fejlesztés keretébe illesszék, s a dolgozók tömegei számára biztosítsanak kedvezményes, szervezett üdülési lehetőséget.
A város fejlődésének alapvető meghatározója a Balaton, mint idegenforgalmi központ. A Balaton következetes idegenforgalmi hasznosítása az 1960-as években kezdődött.

Az 1950-es évektől kezdve Balatonboglár lett a szőlő-, valamint a gyümölcstermesztés és feldolgozás központja, erre az időre nyúlik vissza a Balatonboglári Állami Gazdaság története is. Magyarországon ekkor kezdtek a virágzó balatoni turizmus ellátására a Balatontól délre eső, ideális természeti adottságú területeken gyümölcs és csemegeszőlő telepítésébe. Balatonboglár hamarosan hazánk nemzetközi tapasztalatokkal is rendelkező, elismert szakembereinek segítségével az oltványkészítés, szőlőtermesztés, később pedig a borászat kiemelt kísérleti és gazdasági centrumává vált.

15. kép: Balatonboglári Állami Gazdaság

Forrás: Balatonboglár régi képeslapokon

1956-ban több kisebb gazdaság összevonásával jött létre a Balatonboglári Állami Gazdaság. Az országban legnagyobb felületen itt termeltek szőlő szaporítóanyagot és végeztek termesztési kísérleteket, azonban ez az Állami Gazdaság nemzetközi viszonylatban is kiemelkedő volt.

Balatonbogláron az 1960-as évek elején kezdődött az újabb felfelé ívelő szakasz. Megteremtették a szőlészeti középfokú oktatás alapjait, növekedett a lakosság és a nyaralóvendégek száma, közintézmények, közművek épültek, megélénkült a kulturális élet. A város legjelentősebb vállalata a Balatonboglári Borgazdaság Rt., amely üdítőital-, bor- és pezsgőgyártásával vívott ki országos hírnevet.
A privatizáció után 1996 januárjában a BB Rt. a megalakult Henkell&Söhnlien Hungária Kft. tulajdonában került, melynek cégcsoportjai a BB Rt. és a Hungarovin Rt. voltak.

Dinamikus fejlődésnek indult a vendéglátás, megnövekedett a lakosság, nagyszámú nyári vendéglétszámmal kellett számolnia a városnak, bővült a kereskedelmi hálózat.

A városban, napjainkban a bölcsődén, óvodán, általános és zeneiskolán kívül középiskola is működik, ahol kertészeti, informatikai képzésben vesznek részt a diákok.
A városlakók sportéletét a férfi és női kézilabda, a foci és a tenisz jellemzi. Ez utóbbi űzésére a 16 pályás teniszcentrum nyújt lehetőséget.
Balatonbogláron évszázados hagyományokkal rendelkezik a tenisz sport, az itt megrendezett tenisz versenyek országos hírűek.
Kulturális eseményként a különböző kiállítások (kisplasztika, fotó, festmény) jelentősek.
(http://195.199.214.113/Drog/magunkr%F3l/jobboldalboglarrol.htm)

A településen sok a gondozott park, strand és zöldterület, aminek köszönhetően 1995-ben a Virágos Magyarország pályázat fődíját nyerte el a város, viszont mostanra a fasorok hiányosak, a híres Platánfasorokat nem gondozzák megfelelően.
A város nem rendelkezik pezsgő központi városrésszel, ahol úgy érezhetnénk magunkat, hogy most vagyunk Balatonboglár központjában.
Az ide látogatók a fürdőzésen, a kulturális és sporteseményeken kívül több idegenforgalmi látnivalót is felkereshetnek.
A 7-es számú főút és a Budapest-Nagykanizsa vasútvonal áthalad a településen. Déli irányból a 67-es és a 6711-es számú úton is megközelíthető. Kikötőjében élénk a kirándulóhajó forgalom.
(http://www.balatonboglar.me/balatonboglar)

Balatonboglár és a mellette lévő Lelle 1979. január 01. egyesült „BOGLÁRLELLE” néven nagyközségé, majd 1986. január elsején városi rangra emeli a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa. A rendszerváltás után 1991.-ben a két városrész külön válik immáron, Balatonboglár, és Balatonlelle néven. (4. sz. melléklet)

Balatonboglár borvidéki központ, a Balatoni Borrégión belül a Dél-Balaton hegyközségeinek többsége hozzá tartozik, ennek köszönhetően a településen található több országosan ismert és elismert borász pincéje pl.: Légi, Országh pincészet.

1999-ben megalakult a Dél-Balatoni Borút, mely országosan a második, területe 2770 hektár.
15 városban 35 minősített állomása van, amelyből 8 szállást is biztosít. A tagok között vannak, rangos balatoni szállodák, csárdák, borházak, bormúzeumok, borpatikák. A borút nagy része a déli parton, kiemelt balatoni üdülőkörzet partközeli településein fekszik kisebb része, pedig a Balaton kiemelt üdülőkörzet további településein.

Balatonbogláron az elsődleges turisztikai célcsoportot az olyan fiatal, illetve a középkorú, fizetőképes csoportok jelentik, melyek aktív életet élnek, esetleges kisgyermekes családok, ezért is fontos sorra vennünk azokat a programokat, amiket a város kínál, illetve azokat is, amiket rossz idő esetén kereshetünk fel.

3.2. Balatonboglári látnivalók és programok

Ebben a részben szeretném bemutatni azokat a látnivalókat, amire Boglár méltón büszke lehet.

3.2.1. Balatonboglár látnivalói

3.2.1.1. Szent Kereszt felmagasztalása római katolikus templom

16. kép: Szent Kereszt felmagasztalása római katolikus templom

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Az 1932-ben elkészült modern stílusú épület tervezője Kotsis Iván műegyetemi tanár. Az egyszerű vonalú épület legmagasabb része a 30 méter magas torony. A templom belsejében a monumentalitás hökkent meg, ahol a teret a hatalmas kereszt uralja. A második világháború alatt a településen menedéket talált francia hadifoglyok egy kis Szent Terézt ábrázoló szobrot faragtak, amelyet szintén itt helyeztek el. A szobor talapzatán a kétnyelvű felirat szövege: "Köszönet a lovagias magyar nemzetnek!".

3.2.1.2. Evangélikus templom

17. kép: Evangélikus templom

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A balatonboglári evangélikus felekezet 1896-tól 1962-ig a Vörös kápolnát használta, majd a református templomban tarthatták istentiszteleteiket. A jelenlegi új önálló templomukat 1995-ben kezdték építeni, s 1999-re készülhetett el.

3.2.1.3. Fazekasház

18. kép: Fazekasház

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Az egykori uradalmi majorban alakult meg a Légli Kerámia Manufaktúra, ahol kézzel készült és festett majolikákat készítenek és állítanak ki. A népi bútorokkal berendezett szobákban vendéglátással is foglalkoznak.

3.2.1.4. Fischl-ház

19. kép: Fischl-ház

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Az 1910-es években építtette a Fischl kereskedő család a kétszintes épületet, ami jelenleg a Helytörténeti Múzeumnak, házasságkötő teremnek, s a Régi műhelyek című helytörténeti kiállításnak ad otthont.

3.2.1.5. Harangláb

20. kép: Harangláb

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Szőlőskislak az 1999-es templomavatást megelőzően, csak ezzel a kis haranglábbal szólhatott a hívőkhöz. Szőlőskislak római katolikus templomát közadakozásból építhették fel, felszentelésére 1999. október 10-én kerülhetett sor.

3.2.1.6. Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom

21. kép: Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Szőlőskislak római katolikus templomát, a Magyarok Nagyasszonya római katolikus templomot közadakozásból építhették fel, felszentelésére 1999. október 10-én kerülhetett sor. Szőlőskislak az 1999-es templomavatást megelőzően, csak a kis haranglábbal szólhatott a hívőkhöz.

3.2.1.7. Kék kápolna

22. kép: Kék képolna

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A neogót stílusú kápolna 1856-ban épült, eredetileg a Körmendy család síremlékeként, de közel negyven esztendeje kulturális célokat szolgál időszakos kiállítóhelyként.

3.2.1.8. Pincetárlat

23. kép: Pincetárlat

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Az Acsádi kastély pincéjében működik immár másfél évtizede a Pincetárlat. A boglári kulturális élet színtere a Pincetárlat is, ahol képző- és iparművészeti kiállításokat szerveznek.

3.2.1.9. Vörös kápolna

24. kép: Vörös kápolna

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Eredetileg a Gyulay család, majd a Gaál család tulajdonában,A kápolna 1896-ban épült, neogótikus stílusban. Eredetileg a Gyulay család, majd a Gaál család tulajdonában volt. A XX. század végén Kampis Miklós tervei alapján újították fel. Képzőművészeti kiállításokat rendeznek itt, ahogy a közeli Kék-kápolnában is. Csak nyári szezonban, az aktuális kiállítások alkalmával látogatható.

3.2.1.10. Ágoston-Madách kastély

25. kép: Ágoston-Madách kastély

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Az 1900-as évek elején Ágoston József által építtetett kastély később a Madách család, majd a Bogát család tulajdonába került. 1930-tól Gaál Franciska színésznő tulajdona. Államosítás után a Balatonboglári Állami Gazdaság tulajdonába, s kezelésébe kerül. A kastélyban bormúzeumot, s termék bemutató helyet hoznak létre. A rendszerváltozás után is a BB-Rt-hez tartozik, de jelenleg már magántulajdon.

3.2.1.11. Árpád-kori templomrom

26. kép: Árpád-kori templomrom

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A település első templomának romjai a régi temetőben kerültek elő. Az ősi templom a XIII. századból való. A romok állagmegóvására és az emléktábla avatására 2000-ben kerülhetett sor.

3.2.1.12. Várdomb

27. kép: Várdomb

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A Várdomb kb. 1 millió éves, vulkanikus eredetű lekoptatott bazalttufa. Területe 7,5 ha. Magassága 165 méter. 1977-ben nyilvánították természetvédelmi területté, az azt borító feketefenyők miatt. Valamikor földvár állt itt. A régészek szerint a 3-4 ezer évvel ezelőtt itt élt bronzkori népek építették majd tőlük vették át a későbbi korok népei. Az ásatások során őskori, vas- és bronzkori eszközök, valamint egy római őrház alapjai is előkerültek. A kilátótól északra található egy kő, rajta patanyom: a monda szerint egy török janicsárt vettek üldözőbe a magyarok, Ő az elfogatás helyett inkább a szakadékot választotta. Ezen a kövön dobbantott lovával, mielőtt a szakadékba ugrott. A Gömbkilátó a Várdomb legmagasabb pontján áll. Xantus János természettudósról nevezték el. 1967-ben a BNV kiállítási darabja volt (de erről a későbbiekben bővebben írnék).

3.2.1.13. Jankovich kastély

28. kép: Jankovich kastély

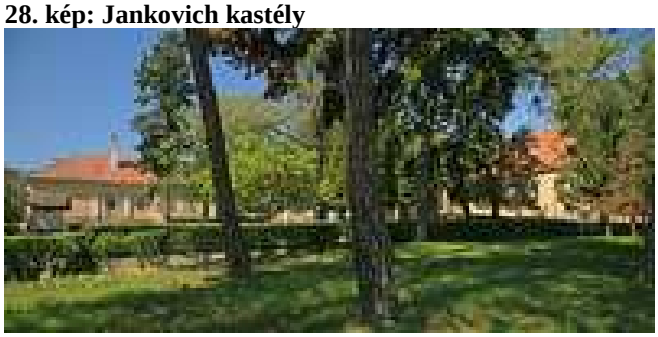

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A Szőlősgyörök felé vezető út mentén találhatjuk a Jankovich kastélyt, mely 1820-ban épült, klasszicista stílusban, 1860-ban romantikus stílusban építették át, később két iskolaépülettel bővült. Ma gyermekotthon található az épületben. A kastély parkja arborétum. Sajnos a tulajdonosváltásoknak köszönhetően sem a kastély, sem a gyönyörű kastélypark nem látogatható, de lehet engedélyt kérni az iskolától a megtekintéséhez.

3.2.1.14. Strandok

29. kép: Strandok

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

A Platán strandtól (amelyről már volt említés) Fonyód felé haladva elérjük a mólót, majd több kisebb szabad strand mellet haladunk el. A Vasas utcai nagyobb és a Nyírfa sor végén lévő, alig egy házhelynyi területen kialakított strand egyaránt nagyon gondozott. Az illemhelyek, az öltözőfülkék itt is ingyenesen használhatók. Nagyon kellemes hely a Radnóti utcával párhuzamosam húzódó Vejtei sétány. A több száz méter hosszú, mintegy 15-20 méter széles területen két platánsor húzódik végig párhuzamosan. Több helyen lejárók és ingyenes illemhelyek vannak.

3.2.1.15. Xantus János kilátó (Gömbkilátó)

30. kép: Xantus János kilátó

Forrás: http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok

Xantus János tervezte, acélszerkezetű gömböt eredetileg az 1967-es Budapesti Nemzetközi Vásárra készítették, s itt a Várdombon, az egykori földsáncok fölé lett felállítva. Környezete, a Várdomb, környezetvédelmi oltalom alatt áll.
2008. április. 30.-án biztonsági okokból lezártatta a gömbkilátót a város polgármestere, mert nem vállalt érte felelősséget, amíg fel nem újítják.
Ahhoz, hogy a statikus által javasolt nagyjavítást el tudják végezni, előbb elő kellett teremtenie a városnak a szükséges összeget, ami mintegy 20 millió forint, erre ugyanis nincs nem volt elkülönített forrása az önkormányzatnak.

Csiszár Szilárd, a Sziszi Bt. tulajdonosa a természeti és régészeti szempontból is védett Várdomb 6,3 hektárnyi területét helyi illetőségű cége hosszú távra bérbe vette az önkormányzattól, aki vállalta a Gömbkilátó felújítását, mivel szerinte: „a domb tetején található Gömbkilátó ipartörténeti műemlék és turisztikai látványosság, amely a Balaton-régió egyik jelképévé vált, ezért is fontos, hogy mielőbb biztonságossá váljon, és újra megnyíljon. Az önkormányzatnak nem volt forrása a felújítására, amely mintegy 20 millió forintba kerül. A korábban ingyenesen látogatható létesítmény emiatt fizetőssé válik, de a körülötte elterülő Várdomb továbbra is ingyenesen és szabadon megközelíthető marad”.
(http://www.stop.hu/kultura/boglari-gombkilato-es-bobpalya-nyitas-nyaron/633051/).

A beruházás részeként a Várdombon lévő erdőben egy 600 méter hosszú bob-pályát, valamint kötélpályákból, mászó-falakból, játszóterekből álló kalandparkot, színpadot és íjászpályát építenek ki az örökségvédelem alatt álló földvár megkímélésével. A projekt 140 millió forintos támogatást nyert uniós pályázaton, ez a költségek 50 százalékos támogatottságát jelenti.

Ezt a projektet sokan ellenezték az állandó lakosok és a nyaralótulajdonosok közül.

A Gömbkilátó 2012. július 28.-ától lett ismét látogatható, igaz tényleg fizetős lett (felnőtt belépőjegy 200.-Ft. A gyermek és diák 150.-Ft.). (http://www.balatonboglar.hu/dokumentumok/a_gombkilato_latogathato.pdf)

3.2.1.16. Balaton Csavargőzös Műemlék Hajó

A Balatonon közlekedő első, kezdetben a tó nevét viselő, valamivel több mint 30 méter hosszú és közel öt méter széles csavargőzös 1872-ben a Zala-Somogyi Gőzhajó Társulat megrendelésére készült az újpesti hajógyárban. A legföljebb félszáz utas szállítására alkalmas, 100 lóerős jármű éveken át, óránként 10-12 kilométeres sebességgel szelte a habokat a Révfülöp-Boglár-Szepezd útvonalon. A társaság 1876-ban csődbe ment, és a gőzös a Dunára került.
Többszöri átépítés, tulajdonos- és névváltoztatás - Alexandra, Mohács, Irma, FK-312 -, valamint felújítás után 1978-ban, több mint 100 évi szolgálat után leselejtezték, és 1981-ben visszakerült a Balatonra. Azóta a balatonboglári kikötőben vesztegelt, ahol sokáig vendéglátóhelyként üzemelt nyaranta. Néhány éve azonban kihasználatlanul állt, időközben szinte minden mozgatható alkatrészt elloptak róla. Azt a hajócsavart is, amellyel elsőséget vívott ki magának a balatoni hajók sorában.
Uniós támogatással, 25 millió forintból felújított és berendezett Balaton nevű műemlékhajót, az idén 2012. július 22.-én adták át a látogatóknak.

3.2.2. Balatonboglári nyári programok

3.2.2.1. Nyári programok

A nyári programok bemutatásához először a balatonboglári Tourinform Irodától kértem és kaptam segítséget, Mészáros Marianntól megkaptam a 2012-es rendezvénynaptárt, de ennél többet szerettem volna tudni a megrendezett programoktól.
Internetes keresgélés után eljutottam Szalai Tündéhez, aki a Varga Béla városi kulturális központ igazgatója. A tőle kapott anyagok feldolgozásával, a következőkben, a teljesség igénye nélkül bemutatom a városi rendezvényeket, melyek minden évben megrendezésre kerülnek.
Szerettem volna bemutatni ezeknek a rendezvényeknek a fejlődését, látogatottságát, de ehhez sajnos nem rendelkeztem megfelelő információval.

Először szeretnék bemutatni egy kutatást, amit Szalai Tünde és Kerekes Róbert készített 2008-ban, amiben a szerzők a hasznos szabadidő eltöltés lehetőségeit kutatták Balatonbogláron.
A kutatás apropóját az adta, hogy az általuk szervezett eseményeken az ígéretek ellenére a helyi lakosok nem jelentek meg, viszont a beszélgetések során mindig a rendezvények hiányát emlegették a lakosok, valamint a helyiek szerint a város programjai szezonálisak.
A szezonalitással összefüggésben meg kell említenünk azt a nyári anomáliát, amit Szalai Tünde is megemlít az átadott értékelésekben, miszerint: „Halaszthatatlan eldönteni, hogy bár a pihenni vágyók paradicsoma kívánunk lenni, ez mit takar. Szükséges-e 22 óra után minden „hangoskodást” megszüntetni, vagy érdemes lenne kijelölni olyan helyeket (Művelődési házak, Platán tér…), ahol esetleg a szórakozni vágyók akár 24 óráig is feljelentés és rendőri jelenlét nélkül tölthetik idejüket? Így talán többen maradnának este Bogláron és nem mennének el. Több esetben a bejelentett, meghirdetett, hagyományos rendezvények alkalmával is feljelentéssel fenyegettek. Jelzem soha nem „ordenáré” eseményekről, hanem hangulatos és minőségi programokról volt szó (Pl.:salsa bemutató).” /2010 évi nyári turisztikai szezon értékelése a kulturális programok tükrében/

3.2.2.2. 2012-ben megrendezett programok

3.2.2.2.1. Képző és iparművészeti események a kiállító helyeken

KulTúra I.: 2012. május 18-június 17.-ig
Vörös Kápolnában és az Evangélikus Templomban Lengyel Zsüliett festőművész képeit állították ki, a Pincetárlatban Lőrincz Róbert képzőművész munkáit mutatták be.
KulTúra II.: 2012. június 22-július 22-ig
Vörös Kápolnában és az Evangélikus Templomban Matzon Ákos Munkácsy-díjas festőművész képei voltak láthatóak, a Pincetárlatban Matzon Frigyes szobrászművész tárlata volt látható.
KulTúra III.: 2012. július 27-szeptember 2.-ig
Vörös Kápolnában és az Evangélikus Templomban Fábián László festőművész képeit állították ki, a Pincetárlatban Schéffer Anna keramikusművész munkáit mutatták be.

3.2.2.2.2. Méta fesztivál

Az idén került megrendezésre a XVI. Méta fesztivál.
Balatonboglár 20 éve büszkélkedhet néptáncos élettel. A fesztivál különlegessége, hogy a versenyre nevezett koreográfia címe kerül csak nyilvánosságra, sem a csoport vezetőit, sem a koreográfus nevét, sem pedig a csoport székhelyét nem tudhatja sem a zsűri, sem a közönség. Anonim versenyeztetés folyik. A bemutatandó produkciók szerkesztett műsorként kerülnek az érdeklődők elé. Közel 600 néptáncos lép fel.
Kísér az Emerton-díjas: MÉTA zenekar. A két napos programban futó méta versenyt is szerveznek. Erre is várják a nevezéseket. Pünkösdi király és királynéválasztáskor tréfás és izgalmas játékokkal mérik össze tudásukat a nevezők. A néptánctudás mellett fontos, hogy népünk hagyományait, szokásrendjét is ismerjék a fiatalok.

3.2.2.2.3. Szent Iván-napi TŰZUGRÁS

Minden évben június 23.-án megrendezett családi program, melyen a népi hagyományok mellett tájjellegű gasztronómiai meglepetéssel szolgálnak a vendégeknek (langalló). Jellegét tekintve ez egy Folklór műsor, táncház, valamint tűzugrás.

Ezen a napon rendezik még meg a Nyitott Templomok Éjszakáját is, melyen ebben az évben az evangélikus templomban a Seven Houses Gospel Kórus koncertjét hallgathatták meg az odalátogatók, Légrádi Sára fotókiállítása a templomtoronyban került megrendezésre.
A plébániatemplomban Kováts Péter orgonaművész, a Balaton Vox Kórus és a Seven House Gospel Kórus koncertje került megrendezésre.

3.2.2.2.4. Balaton átúszás

A 2012 évi Balaton-átúszás a kedvező idő miatt 2012. július 7.-én szombaton került megrendezésre, sajnos volt már olyan év, amikor a rossz időjárás miatt elmaradt.
Hagyomány már, hogy az 5.2 km-t a révfülöpi kikötőből indulva, a balatonboglári Platán strandra érkezve kell teljesíteni. A rajt időszak reggel 8.00 órától délután 14.00-ig tart. Nevezni Révfülöpön, a kikötőhöz közeli labdarúgópályán lehet. A nevezés 7.00 órától 13.30-ig tart. A nevezési lap olvasható kitöltése után az általános orvosi vizsgálat alapján alkalmasak indulhatnak. A rajtolásnál, a csuklópánt leolvasása után zuhanyozási lehetőséget biztosítanak az indulóknak.
A táv során átlag 20-30 méterenként álló hajók, motorcsónakok biztosítják az útvonalat. A célban ismét leolvassák a vonalkódos csuklópántot, majd a teljesítők a szponzorok által biztosított kínálatból fogyaszthatnak. A zárt területen belül valamennyien átvehetik a verseny egyedi pólóját, és itt kerülnek kisorsolásra a felkínált ajándékcsomagok is. A kiérkezők itt is számíthatnak orvosi segítségre. A verseny napján a rendezvényre bérelt hajójáratok közlekednek Révfülöp és Balatonboglár között, melyeket menettérti jegyek váltásával vehetnek igénybe. Az utazás a vonalkódos csuklópánttal rendelkezőknek ingyenes. Balatonbogláron délután színvonalas kulturális programok kerültek megrendezésre a célterület mellett felállított nagyszínpadon.

A 30. Balaton-átúszás statisztikái (2012):
Indulók száma: 10187 fő
Férfi: 67,28%
Nő: 27,22%
Külföldi: 216
Külföldi országok száma: 26
Feladta 2,3%
Legidősebb nő: Csabalik Gyuláné, 1934
Legidősebb férfi: Tóth Tibor, 1930
Legfiatalabb nő: Geier Veronika, 2004
Legfiatalabb férfi: Mohácsi Richárd Norbert, 2004
Legjobb női idő: Ferenczi Fanni, 01:10:36
Legjobb férfi idő: Kutasi Gergely, 01:02:29
Átlagos úszott idő: 2:41:23

3.2.2.2.4. XIII. Jazz és a Bor fesztiválja

2012-ben július 11-14.-ig került megrendezésre.
Zenei és borkultúrát népszerűsítő koncertsorozat, mely országos hírű, rétegigényt kielégítő rendezvény.

Este 20 órakor kezdődtek a koncertek a művelődési ház udvarán felállított szabadtéri színpadon, rossz idő esetén a művelődési házban várják a vendégeket. A vendégek a belépőjegy mellé megkapják a fesztivál poharat és egy kóstolónyit az aznap kínáló borászok valamelyik termékéből. A művelődési házban Kiss Attila András festményei (jazz-portrék) emelik a rendezvény színvonalát, az udvaron játszósarok várja a kicsinyeket. Családbarát rendezvény, 2010-ben a Magyar Fesztiválszövetség minősített fesztivál címet nyerte el.

3.2.2.2.5. Halászléfőző verseny

A hagyományos Halászléfőző versenyt a Parti sétányon 2012-ben július 21-22-én rendezték meg, amin idén több mint 20 csapat vett részt a versengésben. A csapatok többsége helyben szerveződött, így indultak a cserkészek, az általános iskola és a szakközépiskola tanárai, valamint a címvédő Tamástanító utca csapata. Ők egy hagyományos balatoni halászlét készítettek és annyit elárultak a titkos receptből, hogy az alap lében a harcsától az angolnáig sokféle halat főztek össze.
Többen próbálkoztak nem hagyományos halászlé főzésével is, így volt, aki babot, mások gombát, vagy éppen zöldségeket is tettek a piros lébe. A zsűri viszont, úgy tűnik ragaszkodott a hagyományokhoz, ennek köszönhetően a Tamástanító utcaiak csapata a sok halból összeállított hagyományos hallevükkel ismét megnyerték az első díjat. /http://www.balatonboglari-hirhatar.hu/hirek/tobb-mint-husz-csapat-versengett-a-boglari-halaszlefozo-versenyen/

3.2.2.2.6. Szüreti fesztivál

Balatonboglár a Balaton déli partjának legfontosabb "boros" települése, amit az is jelez, hogy megkapta „A szőlő és a bor” nemzetközi városa címet. Az augusztus 20-a táján megrendezett fesztivál nemcsak a borkedvelőknek, de a tó vendégeinek is igazi ünnepe.
A látogatók megismerhetik a borászok kínálatát, miközben koncertek és számos más szórakoztató és kulturális program várja őket. A négynapos rendezvény programjában szüreti felvonulás, borlovag-avató, tűzijáték, a két színpadon pedig nagyon sok, változatos produkció szerepel. A néphagyományt őrző csoportok mellett az ország sztárzenekarai, zenészei is fellépnek. A humor, a kvízjátékok, de a helyi tehetségek bemutatkozása sem maradhat el.

A Balatonboglári Borgazdaságban dolgozó és a rendezvényekkel foglalkozó Losonciné Klárától megtudtam, hogy ez a rendezvény Magyarország legnagyobb ingyenesen látogatható rendezvénye, idén (2012-ben) a látogatók száma meghaladta a 200.000 főt.
A Balatonboglári Borgazdaság 10 házban mutatta be termékeit, tartotta a kóstolókat, míg további 16 házban a környékbeli termelők tartottak bemutatót a kínálatukból. A Hujber-pincészetnél már újbort (mustot) is lehetett kóstolni.
Sajnos a kiállítókra és a kézműves termékeket bemutató és áruló kiskereskedőkről nem vezetnek statisztikát, elmondani csak annyit tudtak, hogy 20%-os csökkenés mutatkozott meg a kiállítók számában.
(A mellékletben megtekinthető a 2012.-es programfüzet.)

Röviden ennyi volt, a minden évben megrendezett rendezvény. A fenti programokból számomra hiányoznak azok, amik kizárólag a kisgyermekeseknek lenne érdekes. Játszóház a városban egy található, szerintem hiányzik egy, a strand közeléből, vagy esetleg egy olyan hely, ahol kézműves foglalkozásokat lehetne tartani, vagy egy kis gyereksarok ahol szakképzett pedagógusok foglalkoznának a gyerekekkel rossz idő esetén.

Ami szintén hiányzik, nem csak Balatonboglárról, hanem a Balatonról az egy Aqua és csúszdapark, amit rossz idő esetén is fel lehet keresni, valamint olyan magasabb színvonalú szálloda, amely lehetővé tenné a sokszor emlegetett szezon kitolását.

3.3. Balatonboglár bemutatása hasonlóságelemzéssel a többi balatoni városhoz képest

3.3.1. Módszer bemutatása

A Dr. Pitlik László által 2003-ban kidolgozott COCO (Component-based Object Comparison for Objectivity) módszer lényege, amint azt a neve is mutatja, az objektumok (pl. változatok) jellemzőinek objektív alapon történő összehasonlításában rejlik. Az alkalmazásának célja tehát a szubjektív tényezők (pl. súlyok, pontok, bonitások) kizárása, ill. minél csekélyebb mértékű bevonása az elemzésekbe.
Természetesen a szubjektivitás teljes kizárása nem lehetséges, hiszen az elemző dönt a felhasznált adatbázisról (tanulási mintáról = OAM) az inputként alkalmazott adatokról (hatótényezőkről) és az outputként felhasznált eredménytényezőről.

A COCO módszer előnyei:
- attribútumokon és rangsorokon alapszik az összehasonlítás;
- a csekély mértékű adathiányt tolerálja;
- bármely felmerülő attribútumot és objektumot tudja kezelni, illetve online munkarendbe is illeszthető;
- széles körű felhasználhatóság;
- magas fokú objektivitás;

A COCO módszer hátrányai:
- a Solver csak korlátozott méretű mátrixok futását engedélyezi;
- szubjektív beavatkozási pontok (pl. az elemző dönt a felhasználni kívánt adatokról (tanulási minta) és az outputként felhasznált eredménytényezőről);
- az online lineáris módszer a rangsorolást követően jutalmazza a jó rangsorszámot kapott objektumokat, de nem „bünteti” a gyenge pontokat.

Adatvagyon:
Az adatvagyont a KSH Veszprémi Igazgatóságától (Sinkovics Katalin) küldte el számomra.
Az elemzések adatvagyona:
- 4 évre vonatkozóan (2006-2009)
- 81 vizsgálati szempont
- 58 város

Alkalmazott módszertan:

Miután az adatvagyont készen kaptam, 58 város, 81 vizsgálati szempont, 4 év, egy egységes táblázatba kellett létrehozni.

A feladat elkészítésének lépései:

- az adatok táblázatba foglalása,
- az adatok felhasználásával a pivot tábla elkészítése
- on-line elemzés készítése a pivot tábla felhasználásával;
- COCO tábla elkészítése;
- a kapott eredmények értelmezése, kiértékelése.

A COCO online elvégzése után elkészült egy táblázat (2. sz. melléklet) amelyben látható, hogy a 81 vizsgálati szempont a városban erősségként vagy gyengeségként jelenik meg.

Az erősségek és gyengeségek az adott területi egység (jelen esetben Balatonboglár) jellemző adottságai, ott és akkor meglévő tulajdonságok.

3.3.2. Balatonboglár helyzete a többi városhoz képest

4. ábra: Balatonboglár elemzése a norma és a tényérték alapján

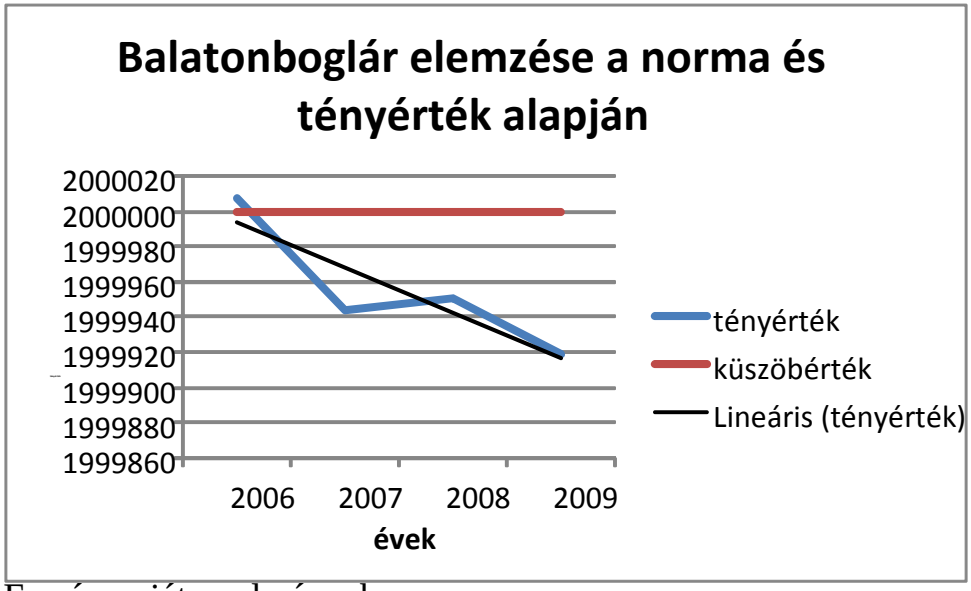

Forrás: saját eredmények

A diagramból az látható, hogy Balatonboglár egy kezdeti jó pozícióból induló város, a küszöbérték feletti eredménnyel, de ezek egyre rosszabbak lettek 2007-2009-ig.
Balatonboglár teljesítménye a normaértékek alapján a 2006-ban 7 pont eltérést mutatott a norma értékhez képest, ami jó (S) eredménynek számít.
2007-ben már csökkenés látszódik, az értékek a normaértékek alá kerültek és tartósan 2009-ig ott is maradtak egyre nagyobb a rossz irányú ez a városban határozott gyengülést jelentett (W).
A deltaértékek alapján a tendencia romlott 2006-2009 között, az egyensúlyi érték alatt vannak az éves adatok, mely romló (veszélyt jelentő = T) tendenciát mutat. (A részletes elemzés megtalálható a 2. sz. mellékletben)

4. Összefoglalás

Jelen dolgozatomban megpróbáltam a teljesség igénye nélkül bemutatni a turizmus fogalmát és jelentőségét. Megnéztük mit is nevezünk mi turizmusnak, kit nevezünk turistának. Napjaink turizmusának alapjait az ipari forradalom teremtette meg, hiszen ezelőtt a turizmus kevesek „előjoga" volt.
Szervezett turizmusról 1841 óta beszélhetünk, amikor Thomas Cook 10 mérföldes kirándulást szervezett 570 embernek, amelynek Ő maga volt az idegenvezetője. A turizmus végigkísérte az emberiség fejlődését, intenzitása elsősorban a közlekedés fejlettségétől függött, de meghatározta az adott időszak gazdasági színvonala is.

A XX. században alakult ki a tömegturizmus, hiszen ezt a korszakot jelentős ipari felfedezések, valamint a közlekedés ugrásszerű fejlődése jellemezték (első repülőgép; menetrendszerű járatok indítása; személygépkocsi valamint az autóbusz rohamos elterjedése, óriási szállodaépítések).
Nem meglepő, hogy néhány évtizede önálló kutatási témává vált annak ellenére, hogy egyes formái már pl.: a vallási turizmus már az időszámításunk előtti VI. században is megfigyelhetők.

A turizmus komplex társadalmi jelenség, a középpontban az ember áll szoros kölcsönhatással, a környezetével. A turizmus rendszere, amely a keresletet jelentő turistát (és a küldő területeket), valamint a kínálatot megtestesítő turisztikai szektort (illetve turisztikai desztinációkat) foglalja magában, dinamikusan változik és nyílt rendszerként kölcsönhatásban áll a társadalmi, kulturális, politikai, gazdasági, természeti és technológiai környezet elemeivel. A turizmus piacán is akkor van egyensúly, amikor a kereslet és a kínálat fedik egymást.

A turizmus és környezeti tényezőinek kölcsönhatásait a következő csoportosítás szerint mutattam be:

- a turizmus és a gazdasági környezet kölcsönhatásai;
- a turizmus társadalmi-kulturális hatásai;
- a turizmus fizikai hatásai;
- a turizmus és a helyi közösségek kölcsönhatásai;
- a turizmus és politikai környezet kölcsönhatásai;
- a turizmus és a technológiai környezet kölcsönhatásai;
- a turizmus és a globalizáció kölcsönhatásai;
- a turizmus és a fenntarthatóság.

A turizmus fogalmának, jellemzőinek bemutatása után áttekintettük a turizmus fajtáit is, végignéztük az üdülőturizmust, a kulturális turizmust, a társadalmi

turizmust, a hivatásturizmust, a politikai turizmust, a sportturizmus fajtáit valamint a környezettudatos, környezetbarát turizmust.

Bemutattam a turizmus történetét Magyarországon, a korai fejlődést, a XIX. század második felét, valamint az 1970-90-es éveket.

Belenéztünk hogyan néz ki a turizmus állami irányítási rendszere Magyarországon, mi a feladata az ágazat működésében az Országgyűlésnek, a Nemzetgazdasági Minisztériumnak, a Magyar Turizmus Zrt.-nek.

Bemutattam a Balatont mely Közép-Európa legnagyobb édesvizű tava. „Nemcsak Magyarország, hanem egész Európa egyik legnagyobb természeti kincse, nem egy tó a tavak sorában, hanem sajátos minőségű vízével, változatos környezetével, természeti, tájképi, és ebből adódó gazdasági értékével külön figyelmet és megbecsülést érdemel.
Budapest után Magyarország második legfontosabb turisztikai desztinációja.
Vonzerejét kellemes, lágy édesvize, kedvező klimatikus adottsága, a változatos szépségű táj, valamint a térség gazdag kulturális öröksége adja.

Végignéztük a Balatoni turizmus fejlődésének történetét az alábbiak szerint:

- az első világháborút megelőző fejlődési szakasz;
- a balatoni hajózás a 18-19. században;
- a balatoni turizmus fejlődése a két világháború között;
- a balatoni turizmus fejlődése 1945-1960 között;
- a balatoni turizmus fejlődése 1960-1980 között;
- a balatoni turizmus fejlődése 1980-1989 között;
- a balatoni turizmus a rendszerváltás után.

Bemutattam a Balaton Régió Fejlesztési tervét (2007-2013) amely egy Részletes Fejlesztési Terv, mely a Balaton Régió 2007-2013 közötti időszakra szóló operatív fejlesztési programdokumentuma, a Fejlesztési Program keretében született meg. A területi tervezés fontos szerepet tölt be a Balaton Régióban. A Területfejlesztési Koncepciót az 1990-es évek végén alkották meg, majd ezt követte egy stratégiai program elkészítése. A 2007-2013 közötti időszakra vonatkozó stratégiaépítés 2005-ben indult el a Balaton Fejlesztési Tanács, valamint az Országos Területfejlesztési Hivatal kezdeményezésére. A Balaton Stratégia célja, hogy a Balaton Régióban teljes területi tervezés valósuljon meg. A Balaton Stratégia megalkotásával egy időben indult el a központi tervezési munka keretében a Balaton Régió Komplex Térségi Program (Komplex Program) tervezése.

- A Részletes Fejlesztési Terv, fejlesztési prioritásai röviden: (a Balaton Stratégia és a Komplex Program alapján)
- A gazdasági szerkezet diverzifikálása és a Balaton Régió speciális gazdasági erejét meghatározó hagyományos gazdasági területek és új kitörési pontok fejlesztése;
- A Balatoni turizmus XXI. századi versenyképességének a stratégiai, szervezeti és infrastrukturális megalapozása, a kínálati portfolió fókuszált részstratégiák és tematizált desztinációk mentén történő célcsoport-orientált minőségi fejlesztése.
- Kvalifikált, versenyképes munkaerő, magas szintű szakmai és üzleti kultúra, egész éves egzisztenciák, valamint a régió humánerőforrást vonzó és megtartó képességének növelése és közszolgáltatások racionális ellátása;
- Célirányos és integrált infrastruktúra-fejlesztések révén a Balaton Régió gyors, kényelmes nemzetközi és hazai elérhetőségének biztosítása, valamint a régió egységes, karakteres fenntartható közlekedési rendszerének kialakítása
- A környezeti állapot stabilizálása és fókuszált, integrált minőségi fejlesztése, valamint a vonzó életminőség biztosítása érdekében a települések fejlesztése, a táji és kulturális értékek helyreállítása, fenntartható hasznosítása

Kedvenc részem Balatonboglár történetének bemutatása volt, mivel ahogy már a bevezetőmben jeleztem, erről nem született még egybefüggő írásos anyag, csak egy képeslapgyűjtemény, amiben számomra hihetetlen és nagyon érdekes képeslapokat találtam, amiből munkám során is felhasználtam. A legjobban az a kép tetszett, amin kis bódék állnak befelé a Balatonban, minden családnak megvolt a sajátja és itt öltöztek át a fürdőzéshez.
Miután megkerestem Horváth Iván urat, aki nagyon sokat mesélt a hobbijáról, magáról a városról, megmutatta azokat az eredeti dokumentumokat, mint pl.: az 1905-ből származó Alispáni levelet, melyben a nyári fürdő díjak 10%-át a község bírájának bocsássa a rendelkezésére.
Megnéztük a Déli Vasút hatását Boglárra melynek első számú jelentősége, hogy a környékbéli uradalmak árujukat immár nem társzekéren, hanem a vasúton kezdik szállítani. Nagykanizsáról betelepül a gabonakereskedők első hulláma, megalapítják a tárházakat, sőt maguk is ide költöznek. A kereskedés kisé szokatlan módon történt, mivel a felvásárolt áruért, melyet, jó részt külföldre szállítottak nem pénzért adták, hanem cserében fa, vas és egyéb anyagot hoztak boglárra. Helyben létre hoztak több kisipari műhelyt, vállalkozást a behozott nyersanyag feldolgozására. A termelt árukból viszont, a falu fejlődését szolgáló építkezések kezdődtek. Így került sor a vasúton túli területek feltöltésére, kiparcellázására.

Bemutattam a földbirtokosok összefogása által 1894-ben létrehozott Boglár Barátok Körét valamint az 1904-ben megalakult Fürdő Egyesületet. Azt az összefogást, amivel fejlesztették a várost, segítették a vízvezetékrendszer kiépítését, összefogtak, hogy a strandon egy olyan színvonalú fürdő-ház épülhessen, melynek keretében a strandot homok-gyógy stranddá fejlesztik mely csak az egyesületben tevékenykedő híres orvosok segítségével jöhetett létre, akik közül kiemelkedett babarczi Schwarter Ottó báró, orvos, egyetemi tanár, aki a Várdomb alatt építkezett a homokos vízparton kialakított telkén.

Az első világháború kissé visszaveti a fejlődést, de 1925-ben újult erővel állnak neki a folytatásnak. Teniszpályákat építenek, a fürdő egyesület javaslatára és az egyesület segítségével új vasút állomás épül.

A II. világháború alatt a településfejlesztésre nem fordíthattak jelentős erőket, hiszen még a nyaralóvendégek és a menekültek élelemmel való ellátása is gondot okozott.

A II. világháború után az újjáépítés időszakát élte a vidék. A Balaton déli partját ért háborús pusztításokat, rombolásokat kellett helyrehozni igaz az elmondások alapján nagyobb harci cselekmények nem voltak a városban.

Az 1950-es évektől kezdve Balatonboglár lett a szőlő-, valamint a gyümölcstermesztés és feldolgozás központja.

A Balatonboglári Borgazdaság (BB) 1955-ben alakult meg a környező birtokok állami tulajdonba vételével. Boglár a Dél-Balatoni Borvidék központja, a "Szőlő és Bor Nemzetközi Városa", borrendje a Bonus Bonorum.

Balatonbogláron az 1960-as évek elején kezdődött az újabb felfelé ívelő szakasz. Megteremtették a szőlészeti középfokú oktatás alapjait, növekedett a lakosság és a nyaralóvendégek száma, közintézmények, közművek épültek, megélénkült a kulturális élet. A város legjelentősebb vállalata a Balatonboglári Borgazdaság Rt., amely üdítőital-, bor- és pezsgőgyártásával vívott ki országos hírnevet, és a mai napig, ha meglátjuk a BB-s címkét, egy boros vagy pezsgős üvegen, akkor Balatonboglár jut az eszünkbe.

Dolgozatomban az általános bemutatás után sorra vettem a látnivalókat, és a programokat, amiket itt is röviden megemlítenék:

- Szent Kereszt felmagasztalása római katolikus templom;
- Evangélikus Templom;
- Fazekasház;
- Fischl-ház;
- Harangláb;
- Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom;
- Kék kápolna;
- Pincetárlat;
- Vörös kápolna;
- Ágoston-Madách kastély;
- Árpád-kori templomrom;
- Várdomb;
- Jankovich kastély;
- Strandok;
- Xantus János kilátó (Gömbkilátó).

Programok:

- Képző és iparművészeti események a kiállító helyeken;
- Méta fesztivál;
- Szent Iván-napi TŰZUGRÁS;
- Balaton átúszás;
- Jazz és a Bor fesztiválja;
- Halászléfőző verseny;
- Szüreti fesztivál;
- Dél_Balatoni Borút állomásai.

A dolgozatom végére került az összehasonlító elemzés, amiben vizsgáltuk Balatonboglár helyzetét a többi balatoni városhoz képest.
Megnéztük a városra jellemző erősségeket és gyengeségeket, megvizsgáltuk a veszélyeket és lehetőségeket, melyek részletes elemzése rávilágíthat, milyen irányba kellene folytatni a város fejlesztését.
A város földrajzi elhelyezkedése megfelelő: a Balaton déli partján autópályával, kikötővel és vasúttal is rendelkező város, melyet megközelíthetősége, mérete, infrastrukturális háttere, természeti környezete is kiemelkedő a szomszéd városokhoz képest.
Érdemes lenne készíteni egy Balatonboglár – Balatonlelle összehasonlító elemzést, amiben bizonyíthatnánk vagy cáfolhatnánk az évtizedes ellentétet a két város között, mivel a boglériakban mindig is ott lesz a „Bezzeg Lelle” érzés, és mindig lesz egy bizonyos féltékenység – irigység a másik város felé.

Balatonboglárról hiányzik az éjszakai élet, a szórakozó helyek, ezek hiányában az itt nyaralók átmennek Lellére, ami szintén szítja az ellentétet a városok között. Boglárnak át kéne gondolnia, amit már Szalai Tünde is felvetett tanulmányában, hogy ragaszkodik ahhoz, hogy a rendezvények este 22.00 óra után fejeződjenek be, hogy ne zavarják a nyaralókat és az itt lakókat, vagy „áldozatot" hoznak annak érdekében, hogy a fiatalok és szórakozni vágyók ne hagyják el a várost este.
Fontos lenne a média-megjelenések növelése, mivel magam sem tudtam, hogy ilyen sokszínű programlehetőség van a városban, semmilyen szórólappal, reklámmal nem találkoztam a nyári lent tartózkodásunk alatt, mindig az étteremben vagy az itt élő barátoktól kérdezgettük, hogy mi mikor lesz megtartva.
A Dél-Balatoni Borútról is most értesültem, amikor a forrásokat kerestem, fejleszteni kéne a borturizmust is, mert az itt nyaraló külföldiek szeretik a magyar borokat, és a minden évben megrendezett szüreti fesztivál is több százezres tömeget vonz a városba, érdemes lenne őket több napra a városban tartani és megfelelő programokat csatolni a fesztiválhoz.
Végül, de nem utolsó sorban Balatonboglárra is jellemző, hogy a nyári szezon befejezését követően majdnem minden bezár, egy két étterem van csak nyitva, ezért fejleszteni kellene a szezont kinyújtó szolgáltatásokat, erre való törekvés megjelenik a Várdombon épülő kalandparkban és az ehhez kapcsolódó szolgáltatásokban.
A végére hagytam szerintem egy igazi különlegességet, mivel Én most tudtam meg, hogy a Balatonon Hidroplánok is közlekedtek menetrend szerint.
„Az alumínium vízi repülőgép a Junkers F13 úszótalpas változata volt, amely elől két pilótával még nyitott ülésben, mögötte zárt kabinban négy utas szállítására volt alkalmas. Nézzük, hogy telt egy Junkers hidroplán egy napja azokban az időkben. Egyébként az Aeroexpressnek nyolc darab ilyen típusú hidroplánja volt. Reggel a mai Szabadság, akkori nevén Ferenc József híd budai oldalán levő pontonhídról, a Gellért szálló elől indult a repülőgép Siófokra, három utassal egy erős félóra alatt odaért. Tíz órakor indult az első menetrend szerinti repülése a Siófok – Almádi – Füred – Földvár – Siófok útvonalon, amit egy óra alatt repült." (Plakát a 6. sz.mellékletben)
(http://repulnijo.hu/2011/06/07/hidroplanok-a-balatonon/)

Érdekes felvetés lehet a Balaton vitorlásturizmusának és a vízparti attrakciók ez irányú fejlesztése is.

Dolgozatom befejezésével bízom benne, hogy többen meglátogatják a várost és az itt megrendezett fesztiválokat, kedvet kaptak az itt található egyedi látványosságok megtekintéséhez.

Mellékletek

1. számú melléklet: Balatonboglár helyzete a kiemelt balatoni üdülőkörzetben

A város Integrált Városfejlesztési Stratégiájában található SWOT analízis az alábbiakban elemzi Boglárt: /*www.**balaton**boglar.hu/dokumentumok/ivs/ivs_090929.pdf/*

„A SWOT-elemzés alapján megállapítható, hogy Balatonboglárnak a rendszerváltás igen drasztikus sokkot jelentett, hiszen a korábbi közigazgatás, gazdasági, társadalmi alapvető szerkezete szinte összeomlott. A kihívásra a város részben reagált: a korábbi jövőképet megtartotta, ahol a jövőképet elsősorban a turizmus és a szőlészet-borászat határozza meg, de a korábbi rendszer összeomlása következtében váltás-orientált stratégiát kényszerült követni."
Balatonboglár Integrált Városfejlesztési Stratégiája meghatározza az elérendő célokat is:
„Jelenleg és a közeljövőben a külső környezet bizonytalan, a belső erőforrások korlátozottak. Amellett, hogy a felvázolt stratégia vívmányait (családi turizmus, családi pincészetek stb.) továbbra is fenntartjuk, szükséges a több lábon állás kialakítása (diverzifikálás). Ehhez új ágazatok megjelenítése és a meglévő belső erőforrások jobb kihasználása, valamint a köztük lévő együttműködés (szinergiák) erősítése szükséges. A település jövőképét e stratégia alapján határoztuk meg."

Balatonboglár alapcélja (jövőképe) a Barátságos és Biztonságos város státuszának megerősítése. A város mértéktartó és organikus fejlődés mellett elkötelezett.

Barátságos, mert célja a kulturális nyitottság és programválaszték, a nagy zöldfelületek, a szolgáltatások színvonalának és a vendégszeretet helyi értékeinek összekapcsolása, a befogadás, a térségi együttműködés erősítésére való hajlandóság és a családbarát típusú fejlesztések végrehajtása, a borhoz, kultúrához, nyugodt pihenéshez, aktív sporthoz kapcsolódó rétegigények kielégítése. Fontosnak tartja a belső társadalmi párbeszédet és az emberi kapcsolatok erősítését.

Biztonságos, mert célja a lépésről lépésre történő, szerves, az itt élők többségi igényeit tükröző fejlődés elősegítése, a munkahelyek megteremtése és megtartása, az egészség megőrzése, a környezetbiztonság, a közbiztonság és az energiabiztonság fokozása. A város a két legmeghatározóbb helyi

erőforrására, a Balatonra és a Borra építkezve olyan hozzáadott termék- és szolgáltatás csomagot kíván kialakítani, amely képes megtartani népességét, emeli a város térségi státuszát, de nem rombolja környezetminőségét, megőrzi és fejleszti természeti és kulturális értékeit.
Fejlesztési célok városra és a városrészekre

Stratégiai (átfogó) célok
A stratégia kialakítása során a következő alapelveket vettük figyelembe:

Fenntarthatóság elve – a stratégiai intézkedések figyelembe veszik a jövő nemzedék érdekeit, életfeltételeit, igényeik kielégítésének feltételeit.

Rendszerszemlélet – a fejlődést és a változásokat okozó hajtóerők, az ezek következtében fellépő terhelések, az ezekből fakadó állapotváltozások és az ezekre reagáló hatások és válaszok összefüggő rendszert alkotnak. A fejlesztési és védelmi stratégiát ezért csak együttesen lehet kezelni.

Elővigyázatosság elve – a döntéseket a lehető legalacsonyabb kockázattal kell meghozni környezeti- társadalmi-gazdasági szempontból.

Közös és megkülönböztetett felelősség elve – tudatosítani kell mindenkiben a közös felelősséget és az egyén felelősségét, ezért a lehető legszélesebb kört kell bevonni a városfejlesztésbe. Tudatosítani kell azt is, hogy mindenki az adott lehetőségekhez, emberi- társadalmi-gazdasági adottságaihoz mérten vegyen részt a cselekvésben. A közösségre nagyobb terhet adó szereplőknek nagyobb a felelőssége is.

Szolidaritás elve – az egyes ember és a társadalom lényegük szerint és tevékeny módon egymásra vannak utalva, ezért fontos a kölcsönös kötelezettségvállalás és egymás segítése.
Megelőzés elve – a veszteségekkel fenyegető változások megelőzésének költségei jóval kisebbek a bekövetkezett kár várható ráfordításainál.

Decentralizáció (munkamegosztás, szubszidiaritás) elve – a döntések és a feladatok megosztása során a munkát a lehető leghatékonyabb szinten kell elvégezni: a közérdekűség és a felelősség szintjével azonos szinten, vagy alacsonyabb szinten, ahol van érdekeltség, de a közérdeket nem sértve, jogok szerzése esetén a felelősséget is átvállalva.
Környezeti igazságosság elve – korra, nemre, etnikumra és társadalmi-gazdasági helyzetre való tekintet nélkül biztosítani a hozzáférést a közjavakhoz, az egészséges környezethez, a környezeti károk terheit és felszámolásának költségeit pedig igazságosan elosztani.

Környezeti átterhelések kiküszöbölése – olyan intézkedések fogadhatók el, amelyek nem okoznak összemérhető környezeti terheket más környezeti és természeti rendszerekben.
Integráció elve – az egyes területek (településrészek) illetve a település egészének integritását (egységességét, azonosságtudatát, stb.) növelni kell. A környezeti, a társadalmi és a gazdasági szempontokat integrálni kell egymás szempontrendszereibe. Emellett a fejlesztési döntések és feladatok terén a helyi társadalmat (civileket és vállalkozókat) is integrálni kell.

2. számú melléklet: Balatonboglár bemutatása hasonlóságelemzéssel többi balatoni városhoz képest

Ez egy beadandó feladat volt melyet az „Üzleti Informatika” tantárgyra készítettem. Úgy gondoltam, hogy ezt a dolgozatot nem hagyhatom ki, mivel ez is szorosan kapcsolódik a városhoz, de az én általam gondolt struktúrába nem fért bele.

A Dr. Pitlik László által 2003-ban kidolgozott COCO (Component-based Object Comparison for Objectivity) módszer lényege, amint azt a neve is mutatja, az objektumok (pl. változatok) jellemzőinek objektív alapon történő összehasonlításában rejlik. Az alkalmazásának célja tehát a szubjektív tényezők (pl. súlyok, pontok, bonitások) kizárása, ill. minél csekélyebb mértékű bevonása az elemzésekbe.
Természetesen a szubjektivitás teljes kizárása nem lehetséges, hiszen az elemző dönt a felhasznált adatbázisról (tanulási mintáról = OAM) az inputként alkalmazott adatokról (hatótényezőkről) és az outputként felhasznált eredménytényezőről.

A COCO módszer előnyei:
- attribútumokon és rangsorokon alapszik az összehasonlítás;
- a csekély mértékű adathiányt tolerálja;
- bármely felmerülő attribútumot és objektumot tudja kezelni, illetve online munkarendbe is illeszthető;
- széles körű felhasználhatóság;
- magas fokú objektivitás;

A COCO módszer hátrányai:
- a Solver csak korlátozott méretű mátrixok futását engedélyezi;
- szubjektív beavatkozási pontok (pl. az elemző dönt a felhasználni kívánt adatokról (tanulási minta) és az outputként felhasznált eredménytényezőről).
- az online lineáris módszer a rangsorolást követően jutalmazza a jó rangsorszámot kapott objektumokat, de nem „bünteti” a gyenge pontokat.

A dolgozatom második felében a KSH Veszprémi Igazgatóságától (Sinkovics Katalintól) kapott adatokat elemeztem a norma és tényérték eltérése alapján. /http://miau.gau.hu/oktatas/2011tavasz/balaton_db_full.xlsx/

Adatvagyon:

Az adatvagyont a KSH Veszprémi Igazgatóságától (Sinkovics Katalin) küldte el számomra.

Az elemzések adatvagyona:
- 4 évre vonatkozóan (2006-2009)
- 81 vizsgálati szempont
- 58 város

Alkalmazott módszertan:

Miután az adatvagyont készen kaptam, 58 város, 81 vizsgálati szempont, 4 év, egy egységes táblázatba kellett létrehozni.

A feladat elkészítésének lépései:

- az adatok táblázatba foglalása,
- az adatok felhasználásával a pivot tábla elkészítése
- on-line elemzés készítése a pivot tábla felhasználásával;
- COCO tábla elkészítése;
- a kapott eredmények értelmezése, kiértékelése.

Eltérő méretű objektumok kezelése:

Amennyiben az objektumok eltérnek egymástól, akkor az abszolút számok szintjén nem lehet eredményes következtetést levonni: például: nem lehet 2 város adatait összehasonlítani anélkül, hogy ne hozzuk őket „közös nevezőre”. Fontos meghatároznunk az adatok irányultságát, hiszen ezek esetenként eltérőek lehetnek, tehát van olyan mutató, ahol a minél nagyobb annál jobb illetve a minél kisebb annál jobb elvek érvényesülnek. Ezen szempont alapján kell vizsgálódnunk.

Az objektumok egyensúlyi értékelésének idősoros nézete adja meg az objektum várható sorsának irányát (stagnáló, fellendülő, hanyatló).
Egyensúlyban egy rendszer akkor van, ha minden egyes objektuma stabil, kis ütemben változó értékelési mintázatok irányába mutat egyértelmű jeleket.

Balatonboglár elemzése

A COCO online elvégzése után az alábbi táblázat készült el:

		2006	2007	2008	2009					
Élve születés	X1Y1	8751,7	9025,4	77496.1	44202.3	X1Y1	S	S	S	S
Halálozás	X2Y2	284,1	696,4	958,9	1155,4	X2Y2	W	W	W	W
Természetes szaporodás, fogyás (–)	X3Y3	-11212.3	-20762.9	80677.9	12157.2	X3Y3	W	W	S	S
Belföldi vándorlási különbözet	X4Y4	-90902.9	78915.1	90558.1	31228.4	X4Y4	W	S	S	S
Lakásállomány az év végén	X5Y5	0,0	0,0	0,0	0,0	X5Y5	S	S	S	S
Épített lakás	X6Y6	4245,1	4113,0	4242,6	4242,3	X6Y6	S	S	S	S
Ebből 4 és több szobás	X7Y7	54931.2	60777.8	59118,0	55699,0	X7Y7	S	S	S	S
Ebből közüzemi vízvezetékkel ellátott	X8Y8	39476.8	37000,0	39256.2	37819.2	X8Y8	S	S	S	S
Ebből közcsatornával ellátott	X9Y9	41251,0	6481,4	41020.5	38441.1	X9Y9	S	S	S	S
Ebből gázvezetékkel ellátott	X10Y10	40330.6	19312.6	40167.1	34873.1	X10Y10	S	S	S	S
Ebből természetes személy által építtetett	X11Y11	-2551.5	39663.1	40750,0	37622.7	X11Y11	W	S	S	S
Ebből családi házban épített	X12Y12	46177.2	42899.5	33682.9	-51965,0	X12Y12	S	S	S	W
Az év folyamán kiadott lakásépítési engedély	X13Y13	-22112.2	45259.2	44703.1	45487.1	X13Y13	W	S	S	S
Megszűnt lakás	X14Y14	411,4	-52.6	411,3	410,0	X14Y14	S	W	S	S
Háztartási villamosenergia-fogyasztók	X15Y15	-946942.2	-307531.9	-534766.3	-678017.2	X15Y15	W	W	W	W
Háztartások részére szolgáltatott villamos energia, Mwh	X16Y16	-3932.3	-56111.8	-3908.2	-3702.6	X16Y16	W	W	W	W
Háztartási vezetékesgáz-fogyasztók	X17Y17	539732,0	555437,0	562778.1	565659.7	X17Y17	S	S	S	S
Ebből: fűtési fogyasztók	X18Y18	718262.1	739053.1	748831,0	752664,0	X18Y18	S	S	S	S
Összes szolgáltatott gáz, ezer m3	X19Y19	103566.6	115337.4	28080.9	-16532.2	X19Y19	S	S	S	W
Ebből: háztartásoknak	X20Y20	76493.6	-2294.5	18174.9	9900,9	X20Y20	S	W	S	S
Közüzemi vízvezeték-hálózat, km	X21Y21	-32620,0	-32363.8	-14154.6	1418,4	X21Y21	W	W	W	S
Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakás	X22Y22	0,0	0,0	0,0	0,0	X22Y22	S	S	S	S
Közterületi kifolyó	X23Y23	92620.6	75091.2	133385.1	140206.7	X23Y23	S	S	S	S
Összes szolgáltatott víz, ezer m3	X24Y24	-72699.3	-171975.9	-262781,0	-96989.8	X24Y24	W	W	W	W
Ebből: lakosságnak	X25Y25	594,4	-6617.6	19326.5	132,8	X25Y25	S	W	S	S
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat, km	X26Y26	1817,3	2125,9	2126,0	674,1	X26Y26	S	S	S	S
Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózatba bekapcsolt lakás	X27Y27	80191.6	175030.3	-103855.9	114303.6	X27Y27	S	S	W	S
Elvezetett szennyvíz, ezer m3	X28Y28	41078.8	84412.9	92153.3	90093,0	X28Y28	S	S	S	S
Elvezetett szennyvíz, ezer m3háztartástól	X29Y29	213059.4	153503.8	227889.1	-374765,0	X29Y29	S	S	S	W
Elvezetett szennyvíz, ezer m3tisztítottan	X30Y30	41079.3	84413.4	92153.8	90093.5	X30Y30	S	S	S	S
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakás	X31Y31	1142,5	24811.8	9738,1	1151,5	X31Y31	S	S	S	S
Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont üdülő	X32Y32	11892.3	10629.7	-84323.7	55166,0	X32Y32	S	S	W	S
Összes elszállított települési szilárd hulladék, t	X33Y33	-301205.2	-39435.1	288354.1	191613.8	X33Y33	W	W	S	S
Ebből: lakosságtól	X34Y34	30079.1	-13000.5	-46467.4	44799.3	X34Y34	S	W	W	S
Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülő	X35Y35	5095,3	9444,2	8610,8	8304,6	X35Y35	S	S	S	S
Ebből: saját jogon	X36Y36	16502.8	66570.6	71518.8	23086.3	X36Y36	S	S	S	S
Étkeztetésben és házi segítségnyújtásban is részesülők száma	X37Y37	-17555.9	40233.9	152121.8	160286.4	X37Y37	W	S	S	S
Idősek nappali intézményeinek férőhelyei	X38Y38	-510.2	1800,1	1800,1	1799,1	X38Y38	W	S	S	S
Idősek nappali intézményeiben ellátottak	X39Y39	16455.6	17901.9	16827.3	17933.6	X39Y39	S	S	S	S
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények működő férőhelyei	X40Y40	77945.4	77945.4	77945.4	77946.3	X40Y40	S	S	S	S
Ebből: önkormányzati	X41Y41	1948,3	1932,4	1947,3	1938,4	X41Y41	S	S	S	S
Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézményben gondozott	X42Y42	94108.5	94108.5	94108.5	94108.5	X42Y42	S	S	S	S
Ebből: önkormányzati	X43Y43	123545.5	124727.1	124727.1	123710,0	X43Y43	S	S	S	S
Rendszeres szociális segélyben részesült	X44Y44	-34968.3	276863.3	-84625.3	-207765.3	X44Y44	W	S	W	W
Közgyógyellátási igazolvánnyal rendelkező	X45Y45	14905.9	100672.5	-151013.2	5672,2	X45Y45	S	S	W	S
Nyilvántartott álláskeresők száma	X46Y46	62097,0	-47959.9	156272.7	96365.7	X46Y46	S	W	S	S
Háziorvos és házi gyermekorvos	X47Y47	-14.8	-136.8	179,2	-12.8	X47Y47	W	W	S	W
Háziorvosi vizsgálat	X48Y48	1520655.8	1360495.8	903988.6	1322460.9	X48Y48	S	S	S	S
Házi gyermekorvosi vizsgálat	X49Y49	485973.2	574758.9	629491.6	620343,0	X49Y49	S	S	S	S
Óvoda	X50Y50	34142.1	30357.5	33599.3	34244.8	X50Y50	S	S	S	S
Óvodaférőhely	X51Y51	92408.5	306523.2	214395.2	313249.1	X51Y51	S	S	S	S

Óvodás gyermek	X52Y52	0,0	0,0	0,0	0,0	X52Y52	S	S	S	S
Óvodai gyermekcsoport	X53Y53	19680.6	19708.8	19732.2	19732.2	X53Y53	S	S	S	S
Általános iskolaosztályterem	X54Y54	98317,0	98504,0	98634.3	68064,0	X54Y54	S	S	S	S
Általános iskolaosztály	X55Y55	40142.9	80987.1	81090.2	78507.8	X55Y55	S	S	S	S
Általános iskolatanuló	X56Y56	137409.4	134041.2	88016.4	131404.2	X56Y56	S	S	S	S
Általános iskolapedagógus	X57Y57	1771,4	1484,2	1770,7	1296,8	X57Y57	S	S	S	S
A települési könyvtárak könyvtári egységei	X58Y58	2156551.6	1399546.1	1107998.6	399672.8	X58Y58	S	S	S	S
A települési könyvtárak beiratkozott olvasói	X59Y59	40353.2	22117,0	-8885.6	39981.2	X59Y59	S	S	W	S
Kiskereskedelmi üzlet	X60Y60	6350,8	-10003.2	-44259.1	-57235.7	X60Y60	S	W	W	W
Ebből: élelmiszer és élelmiszer jellegű üzlet	X61Y61	17799.3	62801.3	-5459.6	17709.3	X61Y61	S	S	W	S
Gyógyszertár	X62Y62	1138,0	1138,0	1138,0	1137,0	X62Y62	S	S	S	S
Vendéglátóhely	X63Y63	-26328.9	29284.9	39492.9	125822.8	X63Y63	W	S	S	S
Személygépkocsi	X64Y64	13167.3	-5555.1	20634.8	20271.9	X64Y64	S	W	S	S
Személysérüléses közúti közlekedési baleset	X65Y65	96199.4	43674.7	80699.4	101994.6	X65Y65	W	W	W	W
Személysérüléses közúti közlekedési balesetet szenvedett személy	X66Y66	18016.3	7148,9	14634.2	18228.3	X66Y66	W	W	W	W
Távbeszélő-fővonal	X67Y67	1610,0	1583,9	49993.3	-12775,0	X67Y67	S	S	S	W
Ebbőllakásfővonal	X68Y68	111341.9	-20150.2	-19379.7	-18398.2	X68Y68	S	W	W	W
EbbőlISDN-vonal	X69Y69	97626.3	127004.1	174268,0	117168.2	X69Y69	S	S	S	S
Kábeltelevízió-hálózatba bekapcsolt lakás	X70Y70	-170803.9	-183489.9	-170232.5	56847.1	X70Y70	W	W	W	S
Regisztrált vállalkozás	X71Y71	-6815.5	-6830.7	33433.7	-1619.3	X71Y71	W	W	S	W
Ebbőlkorlátolt felelősségű társaság	X72Y72	-5744.1	-6488.4	6465,4	-3725.8	X72Y72	W	W	S	W
Ebből betéti társaság	X73Y73	-6810.3	-6804.4	-5814,0	-8023.6	X73Y73	W	W	W	W
Ebbőlegyéni vállalkozás	X74Y74	5980,3	-6073,0	6641,9	-7345.5	X74Y74	S	W	S	W
Férőhely, július 31.	X75Y75	219449,4	117939,4	-175429,7	31302,0	X75Y75	S	S	W	S
Vendég	X76Y76	4259036.7	6862459.1	4896296.1	-765848.1	X76Y76	S	S	S	W
ebből: külföldi	X77Y77	1220250.063	1276745.295	3433282.4	-95194.11192	X77Y77	S	S	S	W
Vendégéjszaka	X78Y78	-4982095.6	-5381660.6	-19025628.5	923722.8	X78Y78	W	W	W	S
ebből: külföldi	X79Y79	-7263432.1	-8749344.3	-12756454.8	505660.4	X79Y79	W	W	W	S
Terület, hektár	X80Y80	106064.7	-79167.4	-213559.3	34897.4	X80Y80	S	W	W	S

Balatonboglár helyzete a többi városhoz képest:

A diagramból az látható, hogy Balatonboglár egy kezdeti jó pozícióból induló város, a küszöbérték feletti eredménnyel, de ezek egyre rosszabbak lettek 2007-2009-ig.
Balatonboglár teljesítménye a normaértékek alapján a 2006-ban 7 pont eltérést mutatott a norma értékhez képest, ami jó (S) eredménynek számít.
2007-ben már csökkenés látszódik, az értékek a normaértékek alá kerültek és tartósan 2009-ig ott is maradtak egyre nagyobb a rossz irányú ez a városban határozott gyengülést jelentett (W).
A deltaértékek alapján a tendencia romlott 2006-2009 között, az egyensúlyi érték alatt vannak az éves adatok, mely romló (veszélyt jelentő = T) tendenciát mutat.

Az egyes rétegeket elemezve előbb sorba veszem az erősségeket és utána a gyengeségeket a meg lévő adatok alapján

Erősségek

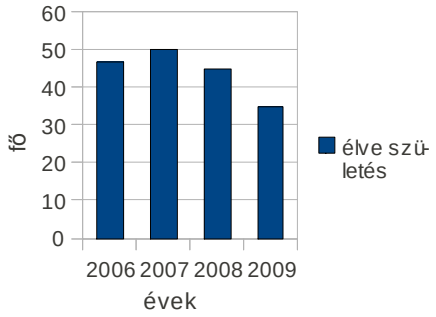

5. ábra: KSH adatok alapján az élve születések alakulása 2006-2010 között

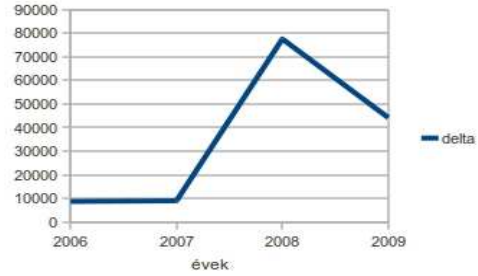

2. ábra: Élve születések - attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2010 között (fő)

Élve születés: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az élve születések száma 2006-hoz képest 2007-ben kissé növekedett ugyan, de 2008-2009-ben csökkent.
A 2. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint mind a négy évben erősségként pozitív értékkel jelenik meg (SSSS), a többi vizsgált településhez viszonyítva. 2006-2007-ig az értékek megegyeznek, míg 2008-ra egy kiugró értéket mutat a város, a 2009-es évben ez az érték alacsonyabb, de még így is a térségi minimum érték felett van. Balatonbogláron is látható az az országos tendencia, hogy a népesség száma folyamatosan csökken (már 10 millió alá esett Magyarországon a népesség száma).
A változásokban pozitív trend mutatkozik (O).

Évek	Épített lakások száma	Ebből 4 vagy több szobás	Ebből vízvezetékkel ellátott	Ebből csatornával ellátott	Ebből gázvezetékkel ellátott	Természetes személy által épített	Családi házban épített	Kiadott építési engedélyek száma
2006	40	16	40	40	37	24	23	28
2007	17	12	16	16	16	17	17	44
2008	36	10	36	36	34	19	14	36
2009	13	6	13	13	13	13	9	47

1. táblázat: Épített lakások számának alakulása, valamint ebből a 4 vagy több szobás lakások száma; ebből a víz-gáz vezetékkel ellátott lakások száma; ebből a csatornával ellátott lakások száma.
Forrás: KSH

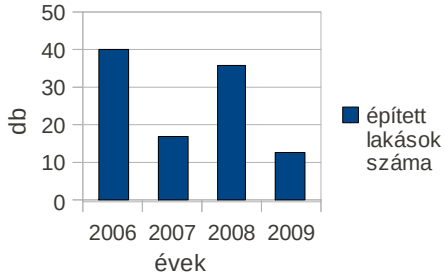

3. ábra: KSH adatok alapján az épített lakások számának alakulása 2006-2010 között

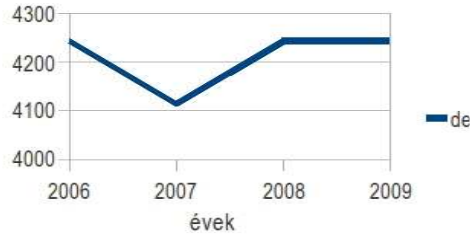

4. ábra: Épített lakások - attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2010 között (db)

Épített lakások száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az épített lakások száma 2006-os adatokhoz képest 2007-2009-ben drasztikusan csökkent, 2008-ban is csökkenés mutatkozik, megközelíti a 2006-os értéket, de elérni nem tudta.

A 4. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként, pozitív értékkel jelenik meg (SSSS), valamint a többi vizsgált településhez viszonyítva folyamatos emelkedés figyelhető meg az értékekben, ami adódhat a kezdődő pozitív bevándorlási számokból.

A folyamat dinamikus szempontból javuló 4 éves trendet jelent (O).

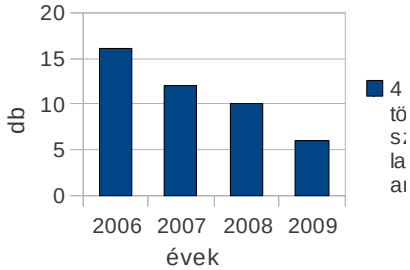

5. ábra: KSH adatok alapján az épített lakásokból a 4 vagy több szobás lakások számának alakulás 2006-2010 között

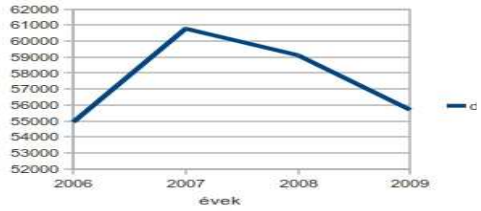

6. ábra: "Négy vagy több szobás lakások" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2010 között (db)

Épített lakásokból a négy vagy több szobás lakások aránya: az 1. táblázatban lévő KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy 2006-hoz képest folyamatosan csökkennek az épített lakásokból a 4 vagy több szobás lakások aránya.
A 6. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS), pozitív értékkel jelenik meg a többi vizsgált településhez képest. 2007-ben a 2006-os adatokhoz képest növekvő tendenciát mutat a város, míg 2007-2009-ig ismételten csökkenni kezdenek az értékek, de még így is a régiós minimum érték felett volt.
A változások trendje pozitív (O), azaz javuló tendenciát mutat.

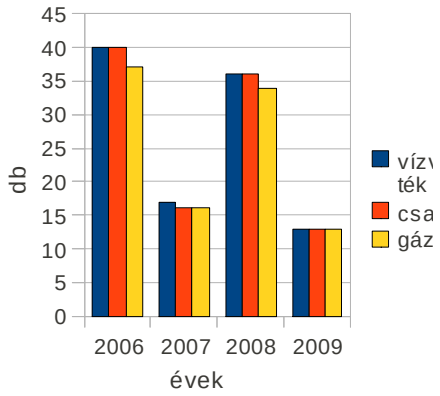

7. ábra: KSH adatok alapján az épített lakásokból a víz-gáz vezetékkel és csatornával ellátott lakások számának alakulása

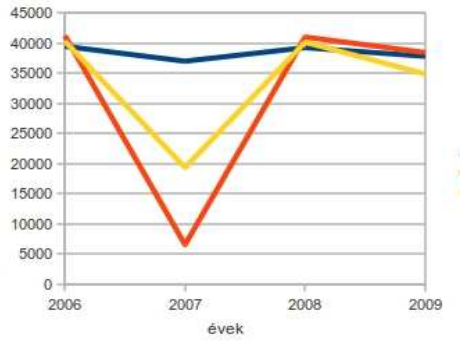

8. ábra: "víz-gáz vezetékkel és csatornával ellátott lakások" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2010 között (db)

Épített lakásokból a vízvezetékkel, gázvezetékkel és csatornával ellátott lakások száma: az 1. táblázatban látható KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a vízvezetékkel ellátott lakások száma megegyezik az épített lakások számával tehát az új építésű lakások mindegyike vezetékes vízzel ellátott. A csatornával ellátott lakások száma is megegyezik az épített lakások számával így itt is elmondhatjuk, hogy az új építésű lakások mindegyike csatornázott. A gázvezetékkel ellátott lakások száma kis eltéréssel, de megegyezik az épített lakások számával. A városi hálózat teljes körű ellátást biztosít. A kiépült gázellátó rendszer kapacitása a távlati igényeket is fedezni tudja.
A 8. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS), pozitív értékkel jelenik meg a többi vizsgált településhez képest.
2007-ben mind a három vizsgált attribútumnál az értékek csökkenése figyelhető meg, a legnagyobb visszaesést a csatornaellátottság mutatja, de ez

az érték még így is a pozitív értéktartományban marad. Az értékek 2008-ra visszatérnek a 2006-os szintre és 2009-ben minimális eltérések mutatkoznak.
A dinamika enyhén javuló pozitív (O) tendenciát mutat a vezetékes vízzel ellátott lakásoknál, viszont a csatornával ellátott és a gázvezetékkel ellátott lakásoknál romló (T) ez a tendencia.

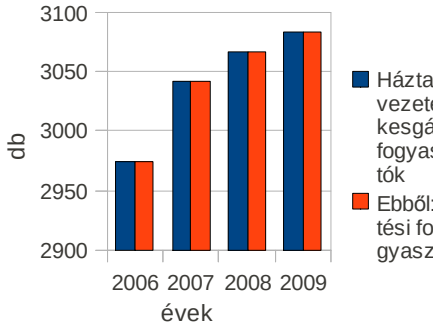

9. ábra: KSH adatok alapján a háztartási vezetékes-gáz fogyasztók és ebből a fűtési fogyasztók számának alakulása

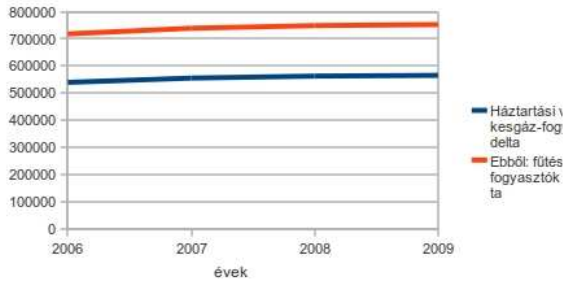

10. ábra: "háztartási vezetékes-gáz fogyasztók és ebből fűtési fogyasztók" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között (db)

Háztartási vezetékesgáz-fogyasztók és ebből a fűtési fogyasztók száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a háztartási vezetékes-gáz fogyasztók és ebből a fűtési fogyasztók száma megegyezik, és 2006-2009-ig folyamatosan növekszik.
a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként jelenik meg a régióban vizsgált településekhez képest.
A 10. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS), pozitív értékkel jelenik meg a többi vizsgált településhez képest.
Az értékekből lassú folyamatos növekedés látszódik.

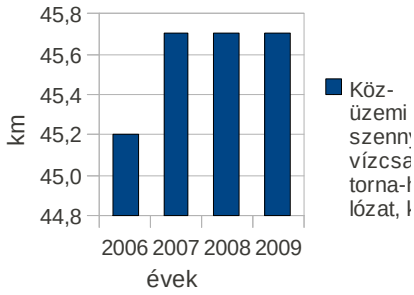

11. ábra: KSH adatok alapján a közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat (km) alakulása 2006-2009 között

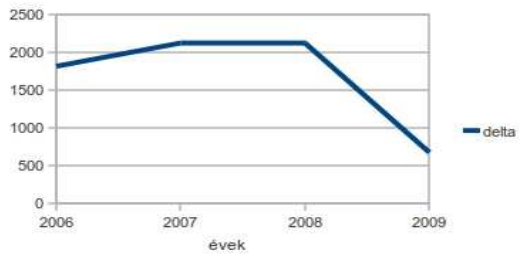

16. ábra: "közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat" (km) attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Közüzemi szennyvízcsatorna-hálózat (km): a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy 2006-tól 2007-ig emelkedik az érték, utána pedig a 2009-ig azonos szinten állt meg.
Látható, hogy 2006 óta nem fejlesztették a szennyvízcsatorna hálózatot, elérte a megfelelő csatornázottság szintjét, minden új építésű lakás csatornázott, így erre nem is volt szükség.
A 12. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS), pozitív értékkel jelenik meg a többi vizsgált településhez képest.
A delta értékekből látható, hogy 2006-2007-között emelkedik, 2007-2008 között állandóságot mutat, 2008-tól pedig nagymértékű csökkenés látszik.
A dinamika romló (T) vagyis a normától való rossz irányú eltérés erősödése jellemzi a 4. időszakot.

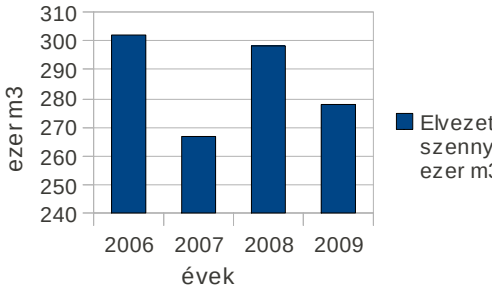

18. ábra: KSH adatok alapján az elvezetett szennyvíz (ezer m3) alakulása 2006-2009 között

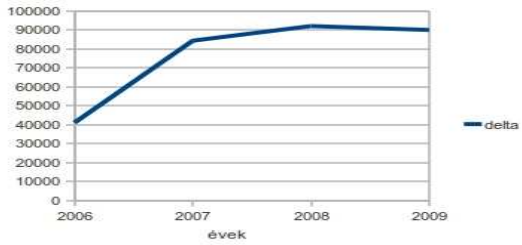

17. ábra: "elvezetett szennyvíz" (ezer m3) attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Elvezetett szennyvíz ezer m3: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az elvezetett szennyvíz mennyisége 2006-ról 2007-re jelentős mértékben csökkent, 2007-ről 2008-ra megnövekedett, majdnem elérte a 2006-os szintet, viszont 2009-re ismét csökkenni kezdett.
A 14. ábra alapján elmondhatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS), pozitív értékkel jelenik meg a többi vizsgált településhez képest. Jól látható, hogy 2006 után folyamatosan növekszik az elvezetett szennyvíz mennyisége, ezekben az adatokban már egyértelműen látszik, hogy a csatornahálózat bővülésével növekszik az elvezetett szennyvíz mennyisége.
Javuló dinamika mutatkozik (O) a négy éves trend alapján.

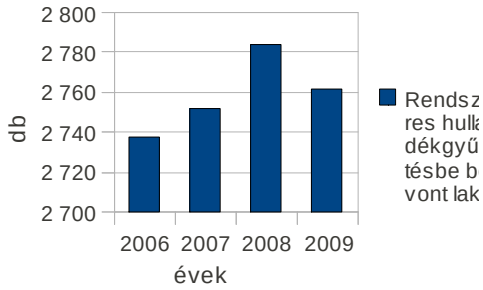

15. ábra: KSH adatok alapján a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások számának alakulása 2006-2009 között

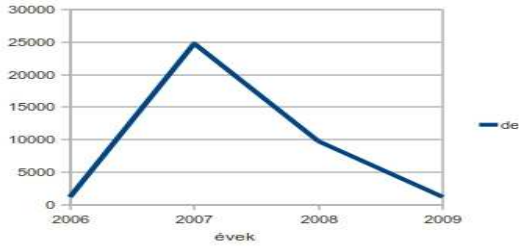

16. ábra: "rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a rendszeres hulladékgyűjtésbe bevont lakások száma 2006-2008-ig folyamatosan növekedtek, míg 2009-re csökkenés mutatkozik.

A 16. ábra alapján azt láthatjuk, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelenik meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest. Az értékekben 2006-tól 2007-ig emelkedés látszik, míg innentől az értékek folyamatosan csökkennek és 2009-re ismét a 2006-os szintre csökkennek vissza.

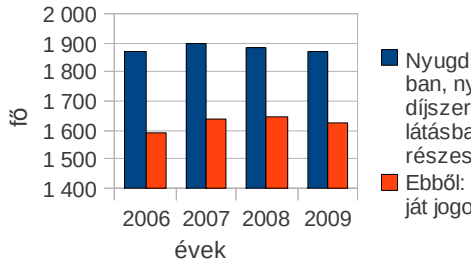

17. ábra: KSH adatok alapján a nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők valamint az ebből saját jogon részesülők száma 2006-2009 között

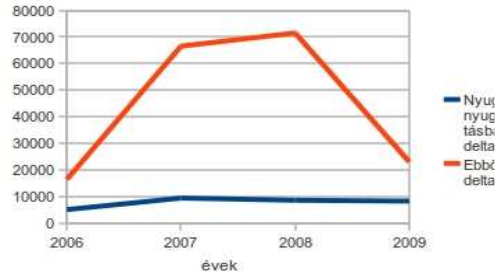

18. ábra: "nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma valamint ebből saját jogon" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma, valamint ebből saját jogon részesülők száma: a KSH adatai alapján elmondhatjuk, hogy a nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők száma valamint ebből saját jogon részesülők száma 2006-hoz viszonyítva 2007-ben növekedett és elérte a

vizsgált négy éven belül a maximum értéket, utána folyamatosan csökkenni kezdett 2009-ig.
A saját jogon nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számánál az figyelhető meg, hogy 2008-ig folyamatosan növekszik az érték, 2009-re viszont itt is csökkenés mutatkozik.
Viszonylag állandó megoszlást mutat a lakónépességhez képest, 31% körüli érték látszódik, ami azt mutatja nekünk, hogy a város népessége a vizsgált időszakban nem öregedett el, nem növekedett a nyugdíjasok száma.
A 18. ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.
A nyugdíjban és nyugdíjszerű ellátásban részesülők számánál 2007-ig növekedés mutatkozik, míg 2009-ig viszonylag stabil értékek mutatkoznak.
A saját jogon nyugdíjban, nyugdíjszerű ellátásban részesülők számánál az láthatjuk, hogy a delta értéke 2007-re drasztikusan megnövekedett, 2007-2008-ig folyamatos növekedés látható, míg 2009-ben egy ismét egy drasztikus változás látható, viszont ez csökkenés, a 2006-os évi adatok felett látható a delta értéke.
Összességében a delta trendjéről elmondhatjuk, hogy növekvő volt, tehát mindkét attribútumnál javulás mutatkozott (O).

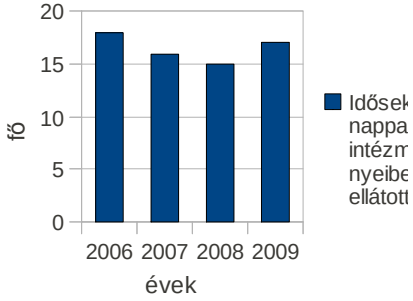

19. ábra: KSH adatok alapján az idősek nappali intézményeiben ellátottak számának alakulás 2006-2009 között

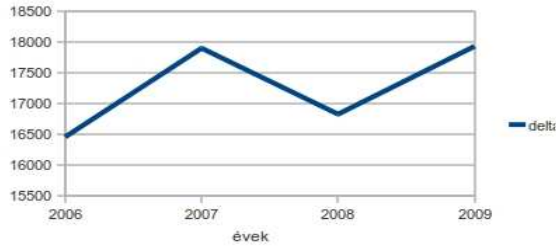

20. ábra: "idősek nappali intézményeiben ellátottak" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Idősek nappali intézményeiben ellátottak száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az ellátottak száma állandóságot mutat, 15-18 fő között mozognak, míg a férőhelyek száma 23, így láthatjuk, hogy a kihasználtság megfelelő, még növelni is lehet az ellátottak számát.
A 20. ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.

Azt figyelhetjük meg, 2006-2007-ig növekszik a delta értéke, 2007-2008-ig csökkenés figyelhető meg, aztán 2009-re ismét növekszik az érték.
A változások trendje pozitív (O), azaz látható a felzárkózás a normához.

Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézmények működő férőhelyei; Ebből: önkormányzati; Tartós bentlakásos és átmeneti elhelyezést nyújtó szociális intézményben gondozott Ebből: önkormányzati: a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként jelennek meg a vizsgált településekhez képest. A számított adatokban állandó értékkel jelennek meg viszont ismét nem értelmezhetőek ezek az adatok ugyanis a KSH adatai szerint 0-a az értékük.

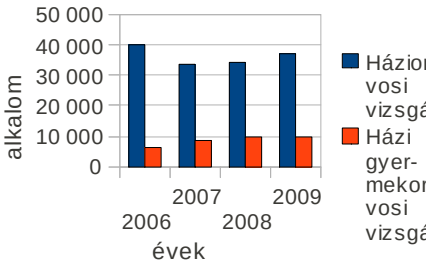

21. ábra: KSH adatok alapján a háziorvosi vizsgálatok számának és a házi gyermekorvosi vizsgálatok számának alakulása 2006-2009 között.

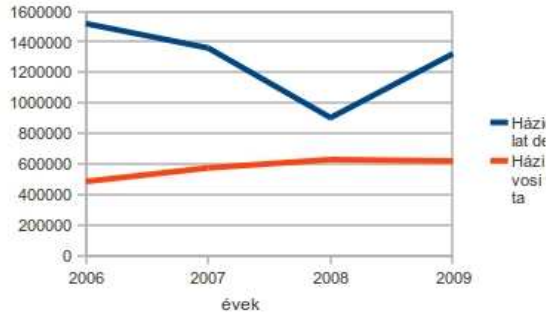

22. ábra: "háziorvosi vizsgálat, házi gyermekorvosi vizsgálat" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Háziorvosi vizsgálatok, házi gyermekorvosi vizsgálatok száma: a KSH adatok alapján a háziorvosi vizsgálatok száma 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-ben elérte a legalacsonyabb szintet a vizsgált időszakban, 2008-2009-ben emelkedés figyelhető meg a háziorvosi vizsgálatok számában. A gyermekorvosi vizsgálatok számánál azt láthatjuk, hogy a legalacsonyabb szám a vizsgált időszakban 2006-ban volt, utána a vizsgálatok száma 2007-2009-ig növekedett.
A 20. ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.
A vizsgált irány szerint minél több annál jobb, viszont az a jó, ha fordított arány jelenik meg, minél kevesebbet járnak az emberek orvosi vizsgálatra. Jó

lenne tudni az életkori megoszlást, hogy a vizsgálatok számának hány %-a jut a nyugdíjasokra és mennyi az aktív lakosságra. A gyermekorvosi vizsgálatok 2006-2007-ben a térségi átlag alattiak voltak, míg 2008-2009-ben közelített az érték a térségi maximumhoz. A 14 éves és ez alatti népességszám a vizsgált időszakban lényegesen 1000 fő alatt volt, ezt figyelembe véve a jelenlegi ellátottság megfelelőnek tekinthető, azaz az egy gyermek háziorvosi körzet és az ehhez biztosított rendelő elégséges.

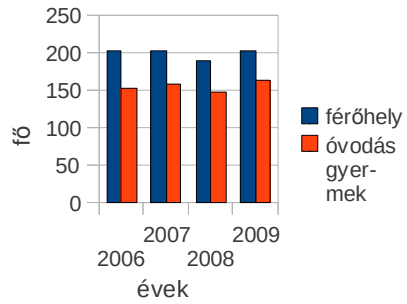

23. ábra: KSH adatok alapján az óvodai férőhelyek és az óvodai gyermekek számának alakulása 2006-2009 között

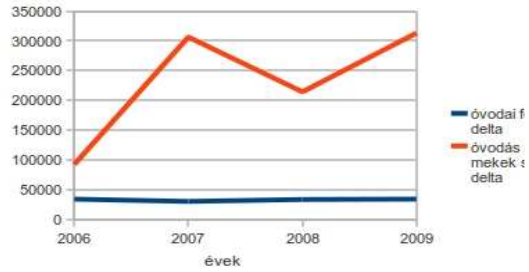

24. ábra: "óvodai férőhelyek, óvodai gyermekek száma" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

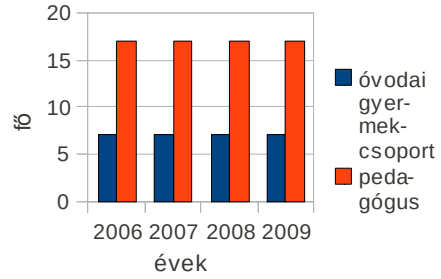

25. ábra: KSH adatok alapján az óvodai gyermekcsoport és a pedagógusok számának alakulása 2006-2009 között

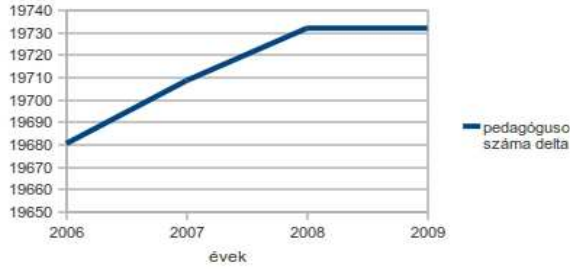

26. ábra: "pedagógus" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Óvodai elemzések (férőhely, óvodás gyermekek száma, óvodai gyermekcsoport, pedagógusok száma) alakulása: A KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az óvodai férőhelyek száma 2006-2007-ben állandóságot mutat, 2008-ban csökkent, utána pedig ismét a 2006-2007-es állapotot tükrözi. Az óvodás gyermekek száma 2006-ról 2007-re növekedett, 2007-ről 2008-ra csökkent, 2008-ról 2009-re ismét növekedett, a vizsgált időszakban 2009-ben volt a legmagasabb az óvodás gyermekek száma. Az óvodai

gyermekcsoportok száma és a pedagógusok száma a vizsgált négy évben állandó volt.
A 24; 26 ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.
A 24. ábrán az óvodai férőhelyek száma 2006-2008-2009 években azonos értéket mutat, 2007-ben csökkenés figyelhető meg.
Az óvodás gyermekek számának alakulásánál ingadozás figyelhető meg, a legalacsonyabb 2006-ban volt az óvodás gyermekek száma, 2007-re háromszoros növekedés figyelhető meg, 2008-a csökken az eltérés a normához képest, 2009-re viszont ismét emelkedett a tény és a becslés közötti különbség.
Az óvodai gyermekcsoportok számának elemzését a megadott adatok alapján a rendszer nem tudta értékelni.
A pedagógusok számának alakulása 2006-2008-ig folyamatosan növekedett, 2008-2009-ben állandóságot mutat.
Az óvodás gyermekek száma 2009-ben volt a legmagasabb, viszont a pedagógusok száma és az óvodai gyermekcsoportok száma állandóságot mutat. Az óvodai gyermekcsoportokra jutó pedagógusok száma magas, igényes óvodai nevelést feltételez, nagyobb figyelem jut a gyermekekre.
Az óvodai férőhelyek kihasználtsága nem teljes, ha magasabb lenne, a gyermekvállalás az sem okozna gondot a városban.
Az adatok alapján mondhatjuk azt, hogy óvodabővítéssel nem kell foglalkozni, viszont a korszerűsítés, felújítás lehetséges lehet.

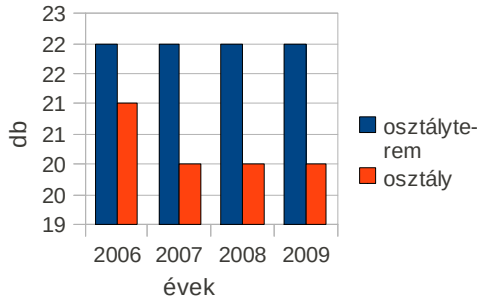

27. ábra: KSH adatok alapján az osztálytermek és az osztályok számának alakulása 2006-2009 között

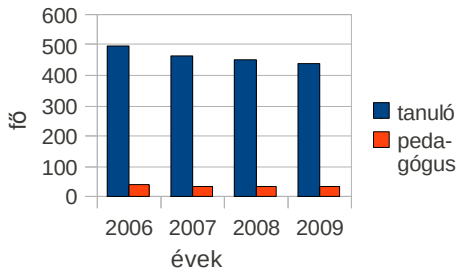

28. ábra: KSH adatok alapján a tanulók számának és a pedagógusok számának alakulása 2006-2009 között

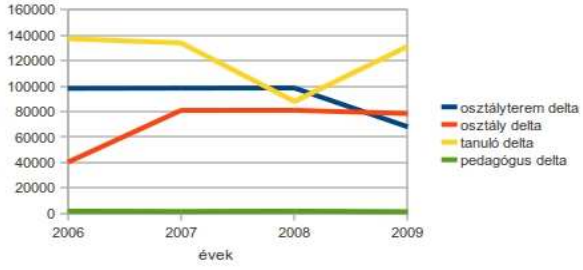

29. ábra: "osztályterem, osztályok száma, tanulók száma, pedagógusok száma" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Általános iskolai elemzések (osztályterem, osztály, tanulók száma, pedagógusok száma): a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az osztálytermek száma 2006-2009-között nem változott, az osztályok száma a vizsgált időszakban 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-2009-ig azonosak voltak, ugyanez látszik a 28. ábrán is a tanulók száma 2006-ban volt a legmagasabb (494 fő) utána folyamatos csökkenés látszik 2009-ig. A pedagógusok száma is 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-2008-ban csökkent ugyan a számuk, viszont 2009-re ismét emelkedés látszódik.
A 29-es ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.
Az osztálytermek száma változatlan mind a négy évben a térségi maximumhoz közelítő értékkel jelenik meg, az osztályok száma viszont csökkent így a tanulók száma is. Mindkettő 2006-ban volt a legmagasabb, az is látható, hogy ez hatással volt a pedagógusok számára is, ami szintén 2006-ban volt a legmagasabb.
Az osztálytermek kihasználtsága 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-2008-2009-ben stabil helyzetet mutat.
2006-ban és 2009-ben egy pedagógusra 13 tanuló jutott, míg 2007-ben 14,5 és 2008-ben 14 tanuló.
A tanulók száma csökkenő tendenciát mutat 2009-ig.
A dinamika alapján elmondhatjuk, hogy az osztálytermek számának alakulása romló tendenciát mutat (T); az osztályok számának alakulásában a tendencia javuló (O); a tanulók számának alakulása és a pedagógusok számának alakulása szintén romló tendenciát (T) mutat, vagyis a normától való rossz irányú eltérés erősödése jellemzi a négy éves időszakot.

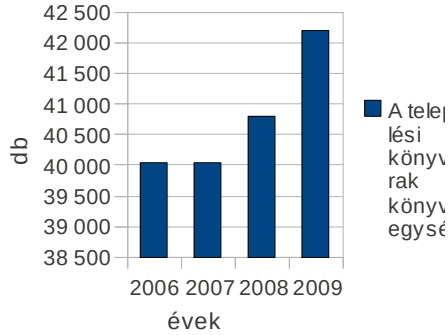

30. ábra: KSH adatok alapján a települési könyvtárak könyvtári egységeinek alakulása 2009-2009 között

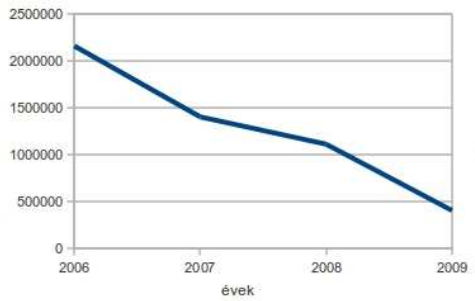

31. ábra: "települési könyvtárak könyvtári egysége" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között.

A települési könyvtárak könyvtári egységei: a KSH adatok alapján láthatjuk, hogy a könyvtári egységek száma 2006-2007 között nem változott, 2007-után emelkedés látszódik, és 2009-re eléri a vizsgált időszaki maximum darabszámot.
A 31-es ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest. Viszont itt más tendenciát láthatunk, a többi városhoz képest az értékek folyamatosan csökkennek és 2009-re eléri a vizsgált időszaki minimumot.
A dinamika romló (T) tendenciát mutat, viszont még így is meghaladták a tényértékek a becsült értékeket a vizsgált négy éves időszakban.

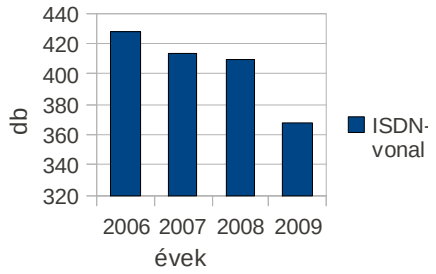

32. ábra: KSH adatok alapján az ISDN vonalak számának alakulása 2006-2009 között

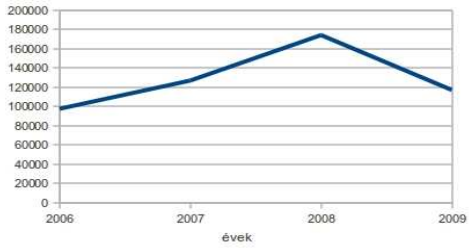

33. ábra: "ISDN vonalak" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

ISDN vonalak száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az ISDN vonalak száma 2006-ban volt a legmagasabb és 2007-2009-között folyamatosan csökkent.
Az ISDN vonalak kiépítése 1999-2001 között zajlott ezért lehet magas 2006-ban. A mobilhálózatok jól működnek a városban, így a mobil telefonok térhódítása miatt csökkent a vezetékes vonalak száma.
A 33-as ábra alapján azt mondhatjuk el, hogy a hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként (SSSS) jelennek meg, pozitív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.
A delta értékekből azt látjuk, hogy a tényértékek mind a négy vizsgált időszakban a becsült értékek felett vannak, a legnagyobb eltérés 2008-ban látható. A dinamika javuló tendenciát mutat (O).

Gyengeségek vizsgálata

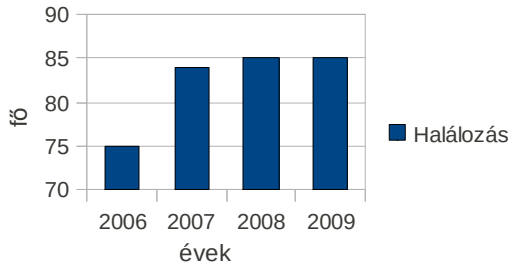

34. ábra: KSH adatok alapján a halálozások számának változása 2006-2009 között

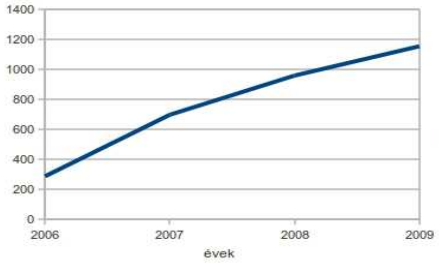

35. ábra: "halálozás" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között.

Halálozás alakulása: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a halálozási szám 2006-ban volt a legkevesebb (75 fő) és utána sajnálatosan 2007-ben nőtt (84 fő), 2008-2009-ben a számok megegyeznek (85 fő) volt.

A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelennek meg, régióban vizsgált településekhez képest.

Ebben az esetben fordított arányról beszélünk, a számított érték abban az esetben jó, ha minél kisebb, ezért jelenik meg gyengeségként, holott a tényérték magasabb, mint a becslés és az eltéréseket mutató delta értékek is pozitívak. A 35-ábrán látható hogy a halálozások száma 2006-tól növekszik, 2008-2009-ben azonos értékeket mutat. Korösszetétel alapján, ha vizsgáljuk a tendenciát, akkor a város lakosságának elöregedése zajlik, ami országosan is elmondható. Számíthatunk az időskorúak számának emelkedésével, ami adódhat abból is, hogy a bevándorlások pozitív alakulása éppen az idősebb korosztály beköltözésére vezethető vissza, és utalhatunk a lakásépítési adatokra is, lehet, hogy ettől nőtt meg a négy vagy több szobás lakások száma is a városban.

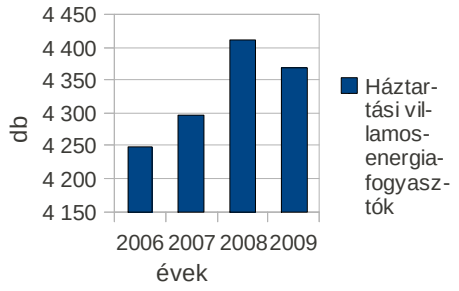

36. ábra: KSH adatok alapján a háztartási villamos energia fogyasztók alakulása 2006-2009 között

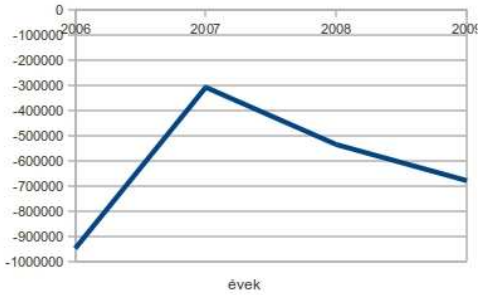

37. ábra: "háztartási villamos energia fogyasztók" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Háztartási villamos energiafogyasztók alakulása: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a villamos energiafogyasztók száma 2006-ban volt a legkevesebb, 2007-2008- között jelentős emelkedés figyelhető meg, a fogyasztók száma 2008-ban volt a legmagasabb (4411 db.), 2009-re viszont csökkent a számuk.

A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelenik meg, negatív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest. A tény értékek nem érik el a becslés értékeket, ezért jelennek meg a negatív értékek, 2007-ben közelíti meg a legjobban a tény a becslés értéket. A folyamat dinamikus szempontból gyengén javuló 4 éves trendet jelent (O).

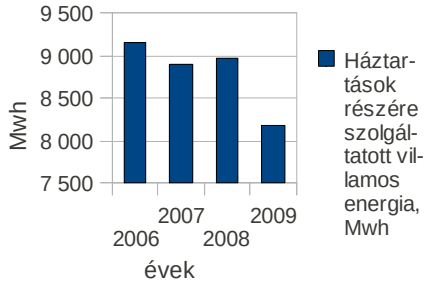

38. ábra: KSH adatok alapján a háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyiség alakulása 2006-2009 között

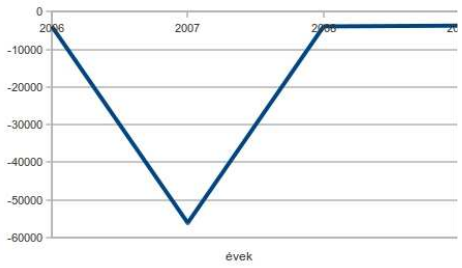

39. ábra: "háztartások részére szolgáltatott villamos energia" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Háztartások részére szolgáltatott villamos energia Mwh: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a háztartások részére szolgáltatott villamos energia mennyisége 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-2008-ban gyenge csökkenés látható, míg 2009-ben egy nagyarányú csökkenés következett be. Magyarázható ez azzal, hogy az emberek a megnövekedett költségeket csökkenteni szeretnék és jobban odafigyelnek a fogyasztásra.

A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelenik meg, negatív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest. A 39-es ábrán látható, hogy a tényértékek a becsléshez képest 2007-ben tértek el a legjobban, 2006-2008-2009-ben állandóság mutatkozik az eltérésben. A dinamika 2006-hoz képest javuló tendenciát mutat (O).

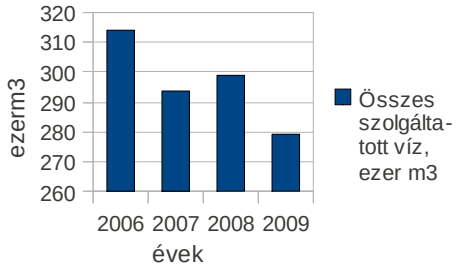

40. ábra: KSH adatok alapján az összes szolgáltatott víz mennyiségének alakulása 2006-2009 között

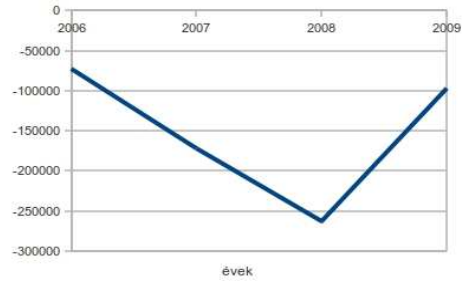

41. ábra: "összes szolgáltatott víz ezer m3" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Összes szolgáltatott víz, ezer m3: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy az összes szolgáltatott víz mennyisége 2006-ban volt a legmagasabb, 2007-ben csökkent, 2008-ban kissé emelkedett, viszont 2009-ben drasztikus visszaesés figyelhető meg.
A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelenik meg, negatív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.

A 41-es ábrán láthatjuk, hogy a becslés értékek ebben az attribútumban is meghaladják a tényértékeket, megfigyelhető, hogy az eltérés 2008-ban volt a legnagyobb. A változások trendje romló (T) vagyis a becsléshez képest a tényadatok romlanak.

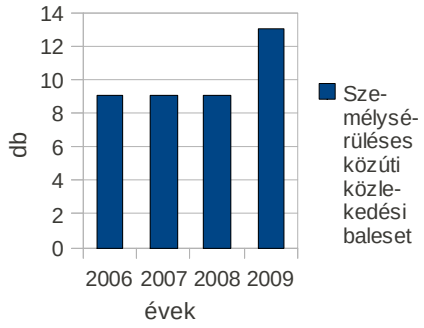

42. ábra: KSH adatok alapján a személysérüléses közúti balesetek számának alakulása 2006-2009

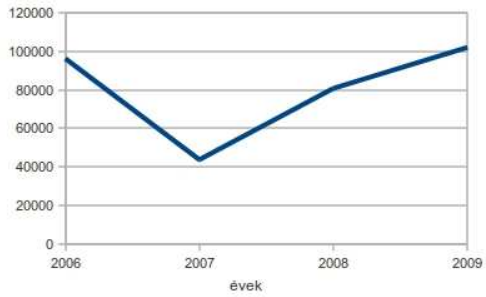

43. ábra: "személysérüléses közúti baleset" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Személysérüléses közúti közlekedési baleset: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, 2006-2008-ig a balesetek száma megegyezik, míg 2009-ben növekedett a számuk (9-ről 13-ra).
A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelennek meg, a régióban vizsgált településekhez képest. Ebben az esetben fordított arányról beszélünk, a számított érték abban

az esetben jó ha minél kisebb, ezért jelenik meg gyengeségként, holott a tényérték magasabb mint a becslés és az eltéréseket mutató delta értékek is pozitívak. A tényérték és a becslés eltérése 2007-ben volt a legnagyobb.

44. ábra: KSH adatok alapján a személysérüléses közúti balesetet szenvedett személyek számának alakulása 2006-2009 között

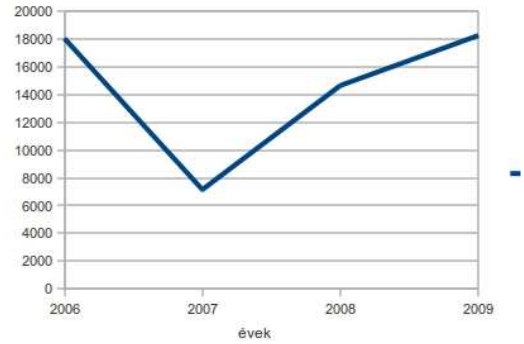

45. ábra: "személysérüléses közúti balesetet szenvedett személyek száma" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Személysérüléses közúti balesetet szenvedett személyek száma: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, 2006-ról 2007-re csökkent, 2008-ben elérte a 2006-os szintet, és 2009-ben volt a legmagasabb a sérült személyek száma (18 fő).

A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelennek meg, a régióban vizsgált településekhez képest. Ebben az esetben szintén fordított arányról beszélünk, a számított érték abban az esetben jó ha minél kisebb, ezért jelenik meg gyengeségként, holott a tényérték magasabb mint a becslés és az eltéréseket mutató delta értékek is pozitívak. A 43-as és a 45-ös ábrán ugyanaz a tendencia látható, itt is a tényérték és a becslés eltérése 2007-ben volt a legnagyobb.

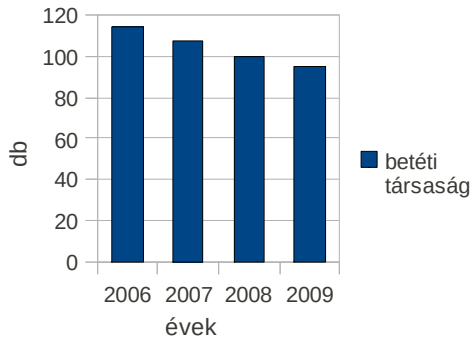

46. ábra: KSH adatok alapján a Betéti Társaságok számának változása 2006-2009 között

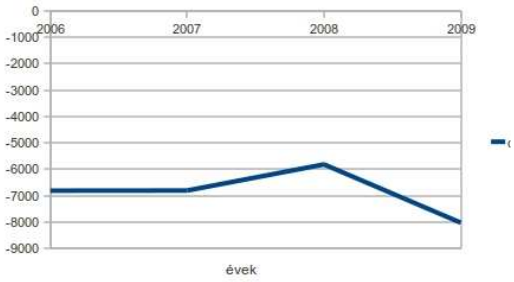

47. ábra: "betéti társaságok" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Regisztrált vállalkozásokból a Betéti Társaságok számának alakulása: a KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy a 2006-ban volt a legmagasabb a Betéti Társaságok száma, utána 2009-ig folyamatosan csökkent a számuk.
A hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján mind a négy évben gyengeségként (WWWW) jelenik meg, negatív értékekkel a régióban vizsgált településekhez képest.

47. ábrából látható, hogy a tényadatok és a becslés eltérése a vizsgált időszakban 2008-ban volt a legkisebb, míg 2009-ben a legnagyobb. A változás trendje összességében negatív volt (T).

A fentiekben felsorolt **Erősségek** és **Gyengeségek** nem magyarázzák egyértelműen a város romló értékeit, ezért megnéztem azokat az adatokat is amelyeknél változtak az értékek, nem egyértelműen tartoznak a két csoportba a delta értékek alapján.

Mutatószámok statikus és dinamikus értékelése.

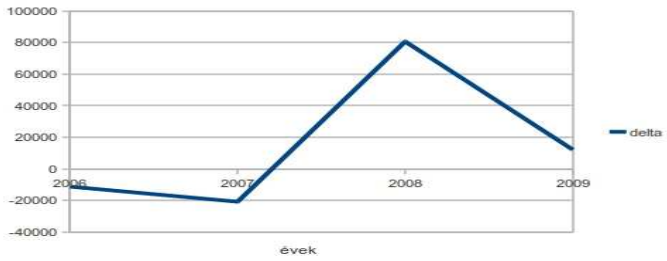

48. ábra: "természetes szaporodás, fogyás (-)" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Természetes szaporodás, fogyás (-): hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-2007-ben gyengeségként, míg 2008-2009-ben erősségként jelenik meg (WWSS) a régióban vizsgált településekhez képest.
Az irányt nem fordítva állapítottuk meg, de szerencsésebb lett volna, mivel ez az érték is akkor jó, ha minél kisebb.
A 48-as ábrán látható, hogy a 2006-2007-es években a becslés meghaladta a tényértéket, ezért negatív értékkel jelenik meg, míg ez a tendencia 2008-2009-ben megfordult, és a tényértékek meghaladták a becslés értékeket, ezért az értékek pozitívak lettek.
A becslés és a tényértéke 2008-ban tér el a legjobban egymástól, összességében a változás trendje pozitív (O), azaz a felzárkózás látható a becslés értékeihez.

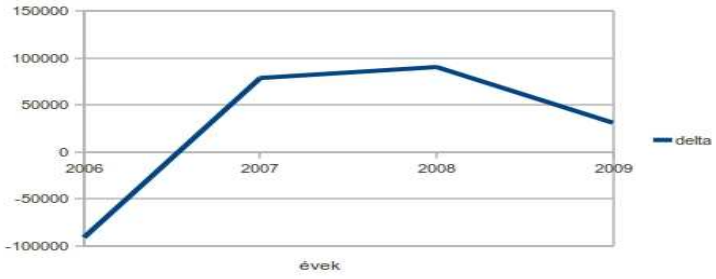

49. ábra: "belföldi vándorlási különbözet" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Belföldi vándorlási különbözet: hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-ban gyengeségként, míg 2007-2008-2009-ben erősségként jelenik meg (WSSS) a régióban vizsgált településekhez képest.
49-ábrán látható, hogy 2006-ban a becslés meghaladja a tényértéket, ezért a változás negatív értékkel jelenik meg, 2007-2008-2009-ben viszont már a

tényértékek meghaladják a becslés értékeket ezért jelennek meg pozitív értékkel. Összességben a változások trendje pozitív (O), a folyamat dinamikus szempontból javuló tendenciát jelent.
A KSH adatok alapján elmondhatjuk, hogy 2006-ban az elvándorlás 38 fő volt, de ez a szám 2007-ben már csak 4 fő volt, 2008-2009-ben pedig már bevándorlás következett.

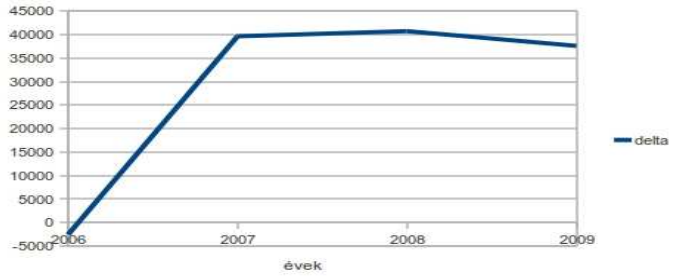

90. ábra: "természetes személy által épített lakások" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Természetes személy által épített lakások száma: hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-ban gyengeségként, míg 2007-2008-2009-ben erősségként jelenik meg (WSSS) a régióban vizsgált településekhez képest.
2006-ban a becslés meghaladja a tény értéket, azért 2006-ban a delta negatív értéket vett fel, míg ez 2007-2008-2009-ben megfordult, a tényérték haladja meg a becslés értékét, ezért pozitív értékek jelentek meg. A becslés és a tényérték eltérése 2008-ban volt a legnagyobb.
Az érték fordítottan viselkedik, amit nem igazán értettem, minél kisebb az érték annál jobb.
Az 1. táblázatban látszik, hogy míg 2006-ban a természetes személyek által épített lakások száma 24, ez a szám 2009-ben csak 13.
Talán az lehet az oka, hogy a város inkább a családi házak építését preferálja mint a társasházi lakásokét, mivel a másik diagramról ez olvasható le, ami a családi házak építésével foglalkozik.
A változások trendje egyértelműen pozitív (O).

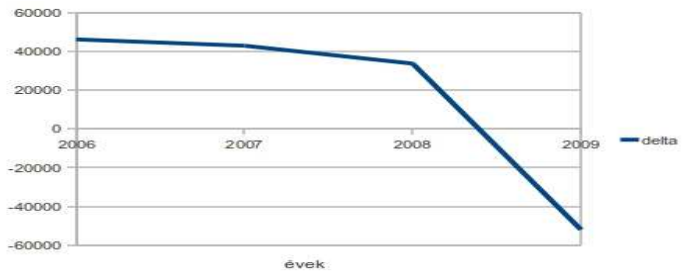

51. ábra: "családi házban épített lakások" attribútum Balatonboglárra vonatkozóan 2006-2009 között

Családi házban épített lakások száma: hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-2007-2008-ban erősségként, pozitív értékekkel míg 2009-ben gyengeségként, negatív értékkel jelenik meg (SSSW) a régióban vizsgált településekhez képest. A dinamika egyértelműen romló (T) tendenciát mutat.

Az év folyamán kiadott lakásépítési engedélyek száma: hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-ban gyengeségként jelenik meg negatív értékkel, viszont 2007-2008-2009-ben már erősségként jelenik, pozitív értékekkel (WSSS) meg a vizsgált településekhez képest. A 2007-2008-2009-es pozitív értékek azt mutatják, hogy a tényértékek meghaladják a becslés értékeket tehát a város jól teljesített a város a megadott attribútum szempontjából. A változás trendje egyértelműen pozitív (O).
Az 1. táblázatból látható, hogy a kiadott engedélyek száma folyamatosan növekszik, míg az épített lakások száma csökken. Azt feltételezhetjük, hogy engedélyköteles bővítések lehetnek, illetve kereskedelmi célú építkezések vették kezdetét a városban, ami magyarázhatja a vállalkozások számának növekedését is.

Megszűnt lakások száma: hasonlóságelemzés szerint a számított értékek alapján 2006-ban erősség; 2007-ben gyengeség; 2008-2009-ben ismét erősségként jelenik meg (SWSS) a vizsgált településekhez képest. A számított érték alapján azt látjuk, hogy minél több annál jobb, beleértve a 2009-es 0-át is, ami azt jelenti, hogy egy lakás sem szűnt meg.
A folyamat dinamikus szempontból enyhén romló tendenciát mutat (T).

Összes szolgáltatott gáz mennyisége ezer m3, és ebből a háztartások fogyasztásának aránya:
a számított értékek alapján az összes szolgáltatott gáz mennyisége 2006-2007-2008-ban erősségnek jelenik meg, míg 2009-ben már gyengeségként a vizsgált településekhez képest. A szolgáltatott gáz mennyisége 2006-ról 2009-re 37%-kal csökkent, míg a háztartások fogyasztása 27%-kal. Ebből megállapíthatjuk, hogy a vállalkozások fogyasztása csökkent jobban, ők nagyobb arányban tértek át más alternatív fűtési megoldásra, mint a háztartások. A regisztrált vállalkozások száma nem csökkent, viszont a vállalkozásokon belül az egyéni vállalkozások száma megnövekedett, így azt is mondhatjuk, hogy a háztartások kisebb mértékű csökkenése összefüggésbe hozható az egyéni vállalkozások növekedésével.

Közüzemi vízvezeték hálózat km: a számított értékek alapján a 2006-2007-2008-as években gyengeségként jelenik meg míg 2009-ben már erősségként a vizsgált településekhez képest, holott nagyobb beruházás nem történt, ez azért lehetséges mert más városok romló értékei a mi értékünkre „jó hatással” vannak, holott a valóságban nem történt semmi.

Lakosságnak szolgáltatott víz mennyisége ezer m3: a számított eredmények alapján 2006-ban erősség volt, 2007-ben gyengeség, 2008-2009-ben ismét erősségként jelenik meg a vizsgált településekhez képest.
Az értékek 228 és 247 ezer m3 között ingadoznak, ez is csak az összehasonlítható adatok alapján sorolható be erősségnek vagy gyengeségnek.

Közüzemi szennyvízcsatorna hálózatba bekapcsolt lakások száma: a számított eredmények alapján 2006-2007-ben erősség, 2008-ban gyengeség, 2009-ben szintén erősségként jelenik meg a vizsgált településekhez képest, de a tényleges adatok alapján a csatornázott lakások száma folyamatosan növekszik minden évben, fejlesztések történnek a lakosság részéről, így az erősségek és a gyengeségek a többi városhoz viszonyítva jelennek meg.

Táblázatok

Évek	Épített lakások száma	Ebből 4 vagy több szobás	Ebből vízvezetékkel ellátott	Ebből csatornával ellátott	Ebből gázvezetékkel ellátott
2006	40	16	40	40	37
2007	17	12	16	16	16
2008	36	10	36	36	34
2009	13	6	13	13	13

1. táblázat: Épített lakások számának alakulása, valamint ebből a 4 vagy több szobás lakások száma; ebből a víz-gáz vezetékkel ellátott lakások száma; ebből a csatornával ellátott lakások száma.
Forrás: KSH

Közüzemi vízhálózatba bekapcsolt lakások és a közterületi kifolyók száma: a számított értékek alapján mind a négy évben erősségként pozitív értékekkel jelennek meg a régióban vizsgált településekhez képest.
Az adatokat nem tudom értelmezni mivel a KSH adatok alapján a lakások száma adott (2657; 2674; 2706; 2739) viszont az elemzésben megadott számok 0-a ként jelenek meg a számított értékeknél.

A közterületi kifolyók száma a KSH adatok alapján 0, ami azért lehetséges, mert a város a balatoni II. szennyvíz elvezetési régióhoz tartozik, a szennyvizeket a Balatonlellei regionális szennyvíz tisztító telepére vezetik, viszont itt a számított értékeknél 5 jelenik meg.
Ami még észrevehető, hogy itt viszont a bekapcsolt lakások száma kevesebb, mint a lakásállomány az év végén, tehát nem minden lakásban van vezetékes víz.

3. sz. melléklet: Alispáni levél a fürdődíjak részbeni átengedéséről 1905

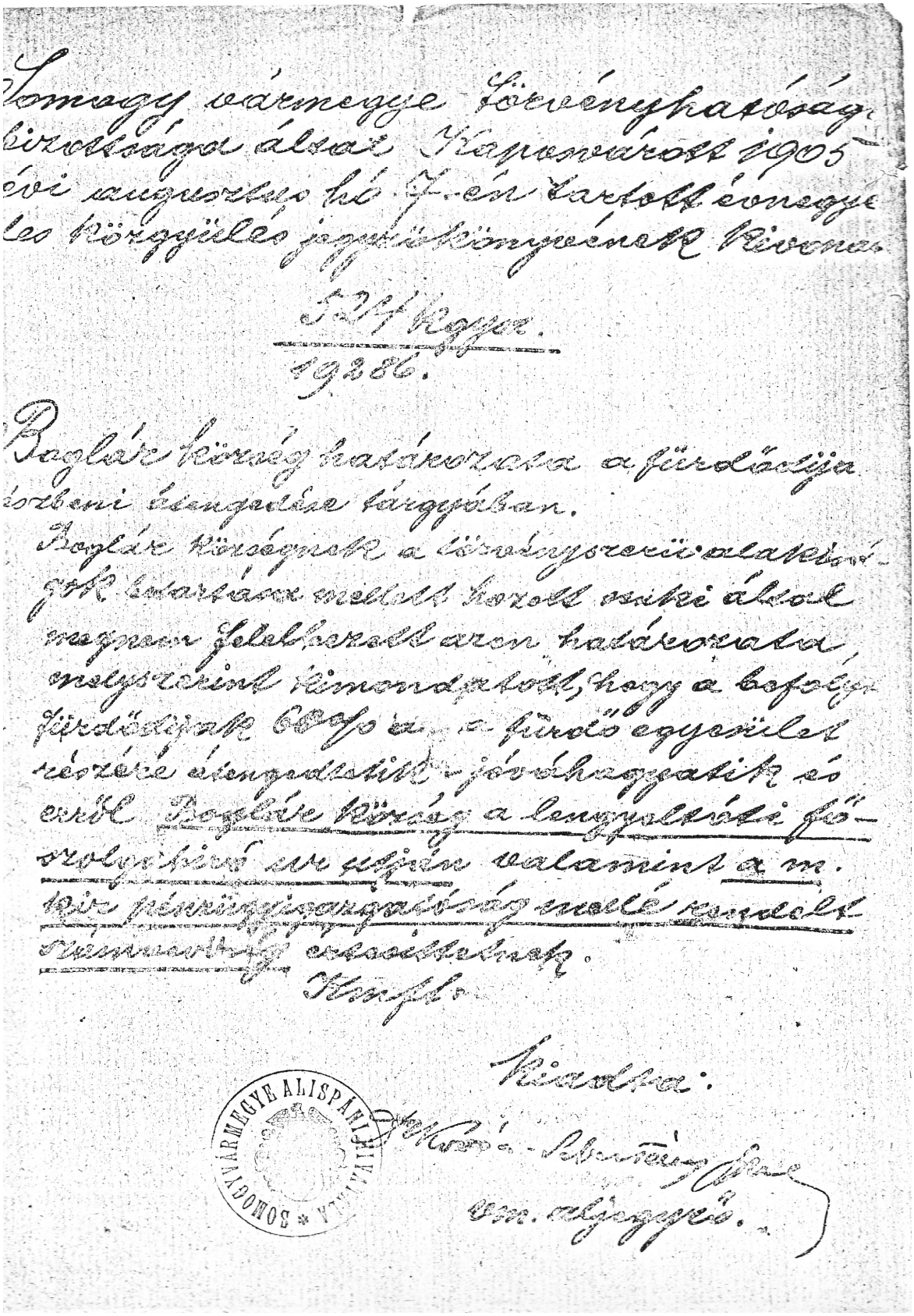

Somogy vármegye Törvényhatóság
bizottsága által Kaposvárott 1905
évi augusztus hó 7-én tartott évnegyed
les közgyűlés jegyzőkönyvének kivonat

524 kgya.
19286.

Boglár község határozata a fürdődíjak
részbeni átengedése tárgyában.
Boglár községnek a törvényszerű alakiságok betartása mellett hozott szuki által
megnem felelhezett azon határozata,
melyszerint kimondatott, hogy a befolyt
fürdődíjak 60% a a fürdő egyesület
részére átengedtetik - jóváhagyatik és
erről Boglár község a lengyeltóti fő-
szolgabíró ur utján valamint a m.
kir pénzügyigazgatóság mellé rendelt
számvevőség értesíttetnek.
Kmft.

Kiadta:
[illegible]
vm. aljegyző.

SOMOGYVÁRMEGYE ALISPÁNI HIVATALA

4. sz. melléklet: Boglárlelle Várossá nyilvánítása

1986. január 9., cs

BOGLÁRLELLI

A SOMOGYI NÉPLAP KÜLÖNKIADÁSA

Köszöntjük legifjabb városunkat!

Boglárlelle új város megyénk térképén. A Népköztársaság Elnöki Tanácsa városi rangra emelte. Ezzel városaink száma hatra, a városi lakosság aránya pedig 41 százalék fölé emelkedett. Utoljára hét évvel ezelőtt avattunk várost, s most ismét ünnepelünk. Az Elnöki Tanács határozata Boglárlelle várossá nyilvánításáról fejlesztési céljaink helyességének elismerése. Elismerése annak a kiemelkedő tevékenységnek is, amelyet a városi jogú nagyközség lakossága, vezető testületei, az üzemi és intézményi közösségek, a korábbi járás, valamint a megye a várossá válás feltételeinek megteremtéséért tett. A mai nap a békés építőmunka, az emberi erőfeszítések sikerének az ünnepe. Ezekben a napokban a boglárlellelekkel együtt örül megyénk lakossága.

A Somogy Megyei Tanács először 1971-ben fogalmazta meg településhálózat-fejlesztési tervét, amelyet a gazdasági-társadalmi fejlődés követelményeinek hatására többször korszerűsítettünk. A tervben fontos célként szerepelt az apró falvas megye településhálózatának átalakítása, a városhálózat kialakítása. E célok eléréséért — a lakosság tevékeny részvételével — tervszerű és körültekintő terület-, település- és igazgatás-fejlesztő munka indult meg.

Boglárlelle várossá nyilvánítása a közigazgatási átszervezéssel is s[illegible] összefügg. Balatonboglár és Balatonlelle egyesülésével az 1979-ben létrejött nagyközséget városi jogúvá nyilvánították.

A városi jogú nagyközségekről hangzott el a Központi Bizottság két évvel korábbi ülésén: „Várossá nyilvánításuk folyamatosan, a feltételek megteremtésétől függően, lehetőleg öt éven belül történjék meg. Meggyőződésünk, hogy azokban a nagyközségekben, amelyek most még nem kaphatnak városi rangot, egyfajta húzóerő is megjelenik, újabb energiák kerülnek felszínre, fel-

OKLEVÉL

A Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsa

BOGLÁRLELLE

községet

várossá nyilvánítja.

Ezentúl Boglárlellét megilletik mindazok a jogok, amelyeket a Magyar Népköztársaság törvényei a városok részére biztosítanak.

Budapest, 1986. január 1.

Losonczi Pál
a Magyar Népköztársaság Elnöki Tanácsának elnöke

Katona Imre
a Magyar Népköztár[illegible] Elnöki Tanácsáne titkára

A VÁROS BÜSZKESÉGE

126

5. sz. melléklet: 2012. évi rendezvények Balatonbogláron

	Időpont	Rendezvény	Helyszín	Rendező
Június				
	18 - 22.	*Angol nyelvű napközis hittantábor* az evangélikus templomban		
	22 - július 22. A Vörös Kápolnában és az evangélikus templomban Matzon Ákos Munkácsy-díjas festőművész tárlata, a Pincetárlatban Matzon Frigyes szobrászművész kiállítása. (A kiállítások megnyitása június 22-én 18.00 órakor a Vörös Kápolna előtt.)			
	23. 16.00 Szent Iván-napi Tűzugrás a Lengyel _ Magyar Barátság Háza udvarán (Árpád u. 17.)			
	23.	NYITOTT TEMPLOMOK ÉJSZAKÁJA		
		22.00 órakor az evangélikus templomban a Seven Houses Gospel Kórus koncertje, Légrádi Sára fotókiállításának a templomtoronyban -,		
		23.00 órakor a plébániatemplomban Kováts Péter orgonaművész, a Balaton Vox Kórus és a Seven House Gospel Kórus koncertje. A művészről részletesen: http://orgonabemutato.gportal.hu/gindex.php?pg=31490703		
	24. 11.00 órakor „Totyogók istentisztelete" Családi istentisztelet a kisgyermekes családokkal az evangélikus templomban			
Borudvar	29. 20.00 **EXIT és B6** zenekar			
	30. **20.00** Boglári Kollégium művészeti csoportja			
	31. 20 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje			
	30. 20 órakor Kovács Szilárd orgonaművész koncertje a plébánia templomban. A művészről részletesen: http://kovacsszilard.lapunk.hu			
Július				
	7., 14., 21., 28. Kézműves foglalkozások szombat délelőttönként 10.00 órától az evangélikus templomban			
	2-6. *„Hullámhossz", Evangélikus Strand Misszió, kézműves és hitéleti sátor a* Platán Strandon			
Borudvar	6. 20.00 órakor Etüd Egyesület és a Boglári Zeneiskola műsora			
	***7.* 20.00 órakor Smooth Line zenekar koncertje**			
	8. 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje			
	7. BALATON-ÁTÚSZÁS (Pótnapok: 07. 08., 14., 15., 21., 22.) a Platán Strandon			
	7. 20.00 órakor Harp-Agon Duó koncertje az evangélikus templomban			
	10. (kedd) 20 óra a plébániatemplomban: Roman PERUCKI (Lengyelország) – orgonaművész és Maria PARUCKA (Lengyelország) – hegedűművész koncertje			
	Július 11. 18.00 órakor A Jazz és Bor Fesztivál spirituális nyitánya: Jazz istentisztelet az evangélikus templomban			
	XIII. Jazz és a Bor Fesztiválja - Balatonboglár 2012. július 11-14. 20.00 órakor kezdőnek a koncertek a művelődési ház udvarán felállított szabadtéri színpadon, ha rossz idő van, akkor a művelődési házban várjuk a vendégeket. Vendégeink a belépőjegy mellé megkapják a fesztivál poharat és egy kóstolónyit az aznap kínáló borászok valamelyik termékéből. A művelődési házban Kiss Attila András festményei (jazz-porték) emelik a rendezvény színvonalát, az udvaron játszósarok várja a			

	kicsinyeket. Családbarát rendezvény, 2010-ben a Magyar Fesztiválszövetség minősített fesztivál címet nyerte el.
Borudvar	13. 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	14. 20.00 órakor Szelence Gyermekcsoport műsora a Dió Bandával
	15. 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	15. 11.00 órától Vakok és Gyengén látók istentisztelete az evangélikus templomban
	15. (??) órakor a Lengyel - Magyar Barátság Házában (Árpád u. 17.) a Boglári Jazz tábor záró koncertje
	18-22. Szélrózsa - Országos Evangélikus Ifjúsági Találkozó - a fonyódligeti Ifjúsági táborban
Borudvar	20. 20.00 órakor Salsa és modern táncbemutató
	21-én 20.00 órakor a Field Street zenekar koncertje
	22-én 20.00 órakor a Field Street zenekar koncertje
	21.-én 20.00 órakor Mester Sándor klasszikus gitárestje az evangélikus templomban
	21-22. **Halászléfőző verseny a** Parti sétányon
Borudvar	27. 20.00 órakor Fracta zenekar koncertje
	28-án 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	29-én 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	27. - szeptember 2. Fábián László festőművész kiállítása a Vörös Kápolnában és az evangélikus Templomban, Schéffer Anna keramikus kiállítása a Pincetárlatban.
	28. 20. órakor „Közönség választotta" orgonaművész koncertje a plébániatemplomban
	29. (??) órakor „Totyogók istentisztelete" (családi istentisztelet) az evangélikus templomban
augusztus	
Borudvar	3. 20.00 órakor Salsa bemutató
	4-én 20.00 órakor Hot Chocolate Blues
	5-én 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	4. 20.00 órakor Vukán György zongora-estje az evangélikus templomban
	4., 11., 18. (szombat délelőttönként) 9.00 órától kézműves foglalkozások az evangélikus templomban
Borudvar	10. 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	11. 20.00 órakor Hot Chocolate Blues
	12-én 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	13-án 20.00 órakor a Boglári Kollégium művészeti csoportjainak bemutatója
	14-én 20.00 órakor Hajdú Sándor zeneszerző estje
	15-én 20.00 órakor a Boglári Kollégium művészeti csoportjainak bemutatója
	11. (péntek) 20.00 órakor Soltész Petra orgonaművész, Abaffy Nóra énekművész koncertje a plébániatemplomban
	12. A Jankovich Telep Napja
	17-20. Balatonboglári Szüreti Fesztivál a Platán soron és a Parti sétányon A részletes műsor július végén a www.balatonboglar.hu honlapon.
	20. 11 órakor Állami Ünnep - a plébániatemplom kertjében, a Szent István szobornál
	25. 20.00 órakor **Ómuzsika Együttes** hangverseny az evangélikus templom előtti téren

	26. (??) órakor „Totyogók istentisztelete” (családi istentisztelet) az evangélikus templomban			
Szeptember	8. (vagy 15.) Civil főzőverseny			
	29.	Szüreti nap Szőlőskislakon	Szőlőskislak	
október	(?)	Országos Könyvtári Napok	Könyvtár	Könyvtár
	13.	Megemlékezés Varga Béla halála évfordulóján a katolikus templom falán elhelyezett emléktáblánál		
	Október 13.	(?) óra Varga Béla emlékezetére Vaga Zoltán orgonaművész koncertje a plébánia templomban		
	13-14.	Töklámpás Fesztivál	**Szőlőskislak**	**VKK**
	23.	Nemzeti Ünnep	Országzászló	
	26.	Megemlékezés Gaal Gaston halála évfordulóján		
október - november		Bagó Bertalan kiállítása magángyűjteményekből 2.		Városvédő Egy.
	17.	Országos Banya Bál	(LMBH)	VKK
december	1	Mikulásra várva…	Szőlőskislaki művház	Artista iskola
	2.	Adventi kettős kereszt állítása		Jobbik
	December 2. (?) órakor Ádventi koncert Tóth Rita orgona művész és a Csermely kórus szereplésével			
	15.	Luca Bál	LMBH	Szelence
	(?)	Sündisznócska könyvtára utolsó foglalkozása	LK Városi Könyvtár	
	21.	Szőlőskislaki Karácsony		

6. sz. melléklet: Hidroplán a Balatonon (plakát 1923)

A BALATONI LÉGI FORGALOM

ünnepélyes megnyitása

SIÓFOKON

1923. junius 29-én, Péter és Pál napján az AEROEXPRESS R. T. által, Junkers alluminium vizirepülőgépekkel.

Zenés ébresztő, katonazene, térzene.

Körrepülések a Balaton felett

Szépségverseny, tombola, kinófelvétel. Repülőgépmodellek amerikai elárverezése.

Társasvacsora. – Tánc reggelig.

Kedvezményes vasuti utazás oda-vissza, fürdéssel, étkezéssel. Menetrendszerü repülőgépközlekedés a Balaton felett.

ALKALMI JÁRATOK:

1. Budapest-Siófok között.
3000 méter magasságban.
3 személy részére, személyenként oda-vissza 80.000 K
8 jegy 24 órára érvényes, visszautazásra szóló jegy másra átruházható.

2. Körrepülés az egész Balaton felett.
Indulás és érkezés Siófokra, személyenként 50.000 K

3. Kis kör: Siófok, Kenesse, Almádi, Füred, Tihany — Siófok felett.
Személyenként 15.000 K

Ezenfelül a Balaton bármely pontjára telefonon repülőgép megrendelhető.

MENETRENDSZERÜ JÁRATOK:

4. Siófok indul 10[h]
Almádi érkezik 10[h] 7 / indul 10[h] 17
Balatonfüred érkezik 10[h] 23 / indul 10[h] 33
Földvár érkezik 10[h] 38 / indul 10[h] 48
Siófok érkezik 10[h] 56

5. Siófok indul 12[h]
Földvár érkezik 12[h] 7 / indul 12[h] 17
Balatonfüred érkezik 12[h] 32 / indul 12[h] 33
Almádi érkezik 12[h] 50 / indul 12[h] 56
Siófok érkezik 13[h] 16

Repülőgép rendelhető telefonon is
Budapest Gellértszálló AEROEXPRESS Siófok Fürdő Igazgatóság

Rövidítések jegyzéke

BB: Balatonboglári Borgazdaság
BIB: Balatoni Intéző Bizottság
BKÜ: Balaton Kiemelt Üdülőkörzet
BTFP: Balatoni Turizmus Fejlesztési Program
BTKFP: Balatoni Turizmus Fejlesztési Koncepciója és Programja
COCO: Component based Object Comparsion for Objectivity
GDP: Bruttó hazai termék
IBUSZ: Idegenforgalmi, Beszerzési, Utazási és Szállítási Nyilvánosan Működő Részvénytársaság
KGST: Kölcsönös Gazdasági Segítség Tanácsa
KISZ: Magyar Kommunista Ifjúsági Szövetség
MALÉV: Magyar Légiközlekedési Vállalat
MÁV: Magyar Államvasutak
MICE: Meetings, incentives, conferences, and exhibitions
NSZK: Német Szövetségi Köztársaság (Nyugat-Németország)
NTS: Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia
OIT: Országos Idegenforgalmi Tanács
RIB: Regionális Idegenforgalmi Bizottság
RMI: Regionális Marketing Igazgatóság
RTPI: Regionális Turisztikai Projekt Iroda
SWOT: S(trengths) W(eakness) O(pportunitiess) T(hreats)
TDM: Turisztikai Desztináció Menedzsment
VÁTI: Magyar Regionális Fejlesztési és Urbanisztikai Nonprofit Kft.
WTO: World Trade Organization

Képek jegyzéke

1. kép: Lentahajó 37
2. kép: Phoenix vitorlás rajza 38
3. kép: Balatonboglár látképe 55
4. kép: Villa-csoport, Hunyadi utca 57
5. kép: Balaton part kialakítása 6. kép: Balatonparti-részlet 58
7. kép: Strandfürdő bejárata 8. kép: Platán sétány 59
9. kép: Új Fürdőház 10. kép: Homokfürdő 59
11. kép: Fürdő élet 12. kép: Boglár, parti faházak 60
13. kép: Vasúti Szálloda 61
14. kép: Löwensohn Adél villatelep 62
15. kép: Balatonboglári Állami Gazdaság 64
16. kép: Szent Kereszt felmagasztalása római katolikus templom 67
17. kép: Evangélikus templom 67
18. kép: Fazekasház 68
19. kép: Fischl-ház 68
20. kép: Harangláb 69
21. kép: Magyarok Nagyasszonya római katolikus templom 69
22. kép: Kék képolna 70
23. kép: Pincetárlat 70
24. kép: Vörös kápolna 71
25. kép: Ágoston-Madách kastély 71
26. kép: Árpád-kori templomrom 72
27. kép: Várdomb 72
28. kép: Jankovich kastély 73
29. kép: Strandok 73
30. kép: Xantus János kilátó 74

Ábrák jegyzéke

1. ábra: A turisztikai rendszer felépítése 11
2. ábra: Somogy megye vasútállomásainak forgalma (1863-1865) 36
3. ábra: Az Országos Tervhivatal 20 évre szóló fejlesztési terve a férőhelyekre vonatkozóan 46
4. ábra: Balatonboglár elemzése a norma és a tényérték alapján 84

Irodalomjegyzék

1. Balatonboglár régi képeslapokon (válogatás Soós Endre gyűjteményéből) 2006, Agenda Natura Bt.
2. Balaton monográfia 1974, A balatoni táj általános jellemzése; Budapest, Panoráma 13-14.o.
3. A Balatoni Üdülőkörzet Hosszú Távú Fejlesztési Programja 1984
4. Balla, T. 1974: Magánosok nyaralóépítkezései; In: Tóth. K. ed: Balaton monográfia; Panoráma, Budapest
5. Bánfalvi 1998
6. Bertha, B. 1973: Balatoni évtizedek; Magyarország felfedezése sorozat; Szépirodalmi Könyvkiadó, Budapest 35.o.
7. Boothroyd, P. 1978: Issues in Social Impact Assessment; Plan Canada 18
8. Buday-Sántha A. 2007: A balaton-régió fejlesztése, Saldo
9. Gertig, B. 1985: A Balaton üdülőkörzet idegenforgalmának néhány gazdaságföldrajzi jellemzője, különös tekintettel a természeti adottságok és a társadalmi-gazdasági szerkezet kapcsolatrendszerének kialakulására; IN: Gertig, 10. B-Lechmann. A. eds.: A Balaton és az idegenforgalom: Pécsi Janus Pannonius Tudományegyetem Tanárképző Kar, Pécs
11. História XXI/5-6 1999, História Alapítvány, Budapest 22, 28-29
12. Horváth, A. 1999: Turizmus a kultúrában – kultúra a turizmusban, Magyar Művelődési Intézet, Budapest
13. Inskeep, E. 2000: A fenntartható turizmus fejlesztése, Irányelvek a turizmus tervezőinek és szervezőinek. Fordította Deme Péter, Geomédia Kiadói Rt., Budapest
14. Lengyel, M. 1994: A turizmus általános elmélete, KIT Képzőművészeti Kiadó, Budapest
15. Lengyel, M. 1995: A balatoni turizmus fejlesztési koncepciója; KIT Képzőművészeti Kiadó, Budapest 66.o.
16. Lengyel, M. 2000: A magyar turizmus fejlesztési stratégiája és programja, LT Consorg Kft, Budapest
17. Lóczy,L. 1921: A Balaton földrajzi és társadalmi leírása; Hornyánszky Viktor m.kir. udvari könyvnyomdája, Budapest
18. NTS, 2005: Nemzeti Turizmusfejlesztési Stratégia 2005-2013, Magyar Turisztikai Hivatal, Turizmus Bulletin különszáma, IX. évfolyam, Budapest
19. Pálos, I. 1974b: A balatoni üdülés és idegenforgalom. Az üdülőforgalom fejlődése a számok tükrében; In: Tóth. K. ed: Balaton monográfia; Panoráma, Budapest
20. Probáld, Á. 1995: A balatoni turizmus statisztikai vizsgálata, In: Lengyel, M.: A balatoni turizmus fejlesztési koncepciója, KIT Képzőművészeti Kiadó, Budapest
21. Puczkó, L. – Rátz, T. 1998: A turizmus hatásai; Aula Kiadó, Budapest

22. Puczkó, L. – Rátz, T. 2001: A turizmus hatásai, 2. átdolgozott kiadás, Aula
23. Rátz, T. 1999: A turizmus társadalmi – kulturális hatásai, PhD értekezés, BKÁE, Budapest
24. Somogy megye múltjából 1978, Kanyar József, Levéltári évkönyv 9, Kaposvár 139-188
25. Somogy megye múltjából 1982, Erdősi Ferenc, Levéltári évkönyv 13, Kaposvár
26. Tasnádi, J. 1998: A turizmus rendszere; Kereskedelmi és Gazdasági Főiskola, Szolnok
27. Turizmus bulletin X. évfolyam különszám
28. Zákonyi, F. 1974: A balatoni üdülés, üdültetés és idegenforgalom története; In: Tóth. K. ed.: Balaton monográfia; Panoráma, Budapest
29. VÁTI 1983: A Balatoni Üdülőkörzet hosszú távú fejlesztési programja (1980-2000). A minisztertanácsi előterjesztést megalapozó anyag, VÁTI, Budapest
30. Virág, Á. 1997: A Balaton múltja és jelene; Egri Nyomda Kft, Eger
31. WTO, 2000: Tourism Highlights 2000, WTO, Madrid, Spanyolország

1.(/http://www.kormany.hu/hu/nemzetgazdasagi-miniszterium/belgazdasagert-felelos-allamtitkarsag/felelossegi-teruletek/turizmus)
2. http://itthon.hu/szakmai-oldalak/turizmus-szervezeti/magyar-turizmus-zrt
3. http://www.balatonregion.hu/fejlesztesi_terv_2007-2013
4. http://195.199.214.113/Drog/magunkr%F3l/jobboldalboglarrol.htm
5. http://www.balatonboglar.me/balatonboglar
6.http://www.stop.hu/kultura/boglari-gombkilato-es-bobpalya-nyitas-nyaron/633051/
7. http://www.balatonboglar.hu/dokumentumok/a_gombkilato_latogathato.pdf
8.http://www.balatonboglari-hirhatar.hu/hirek/tobb-mint-husz-csapat-versengett-a-boglari-halaszlefozo-versenyen/
9. http://hu.wikipedia.org/wiki/Bogl%C3%A1rlelle
10. http://www.utazzitthon.hu/balatonlelle.html
11. http://balatonboglar.utisugo.hu/latnivalok
12. www.balatonboglar.hu/dokumentumok/ivs/ivs_090929.pdf/

NYILATKOZAT

Alulírott Topfer Éva a Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Turizmus Vendéglátás szak, levelező tagozatának végzős hallgatója nyilatkozom, hogy a „Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében” címmel védésre benyújtott szakdolgozatom saját munkám eredménye, melynek elkészítése során a felhasznált irodalmakat korrekt módon kezeltem.

Gödöllő, …….. év, …… hónap …… nap

……
hallgató aláírása

A SZAKDOLGOZAT RÖVID BEMUTATÁSA

Készítette: Topfer Éva
A szakdolgozat címe: „Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében”
Belső konzulens neve, beosztása: Dr. Urbán László, Tudományos főmunkatárs

Kulcskifejezések:
Turizmus fogalma, története, fejlődése
Balatonboglár története, fejlődése
Fürdőkultúra, Fürdőegyesület, Balaton átúszás
Balatonboglári látnivalók, programok
Hasonlóságelemzés

A dolgozat rövid leírása:
A dolgozat első részében a turizmus általános bemutatására kerül sor, ezen belül a fogalmak meghatározása, a turizmus történetének és fejlődésének áttekintése valamint a Balatoni turizmus kialakulásának története.
A második részben Balatonboglár történetének és fejlődésének bemutatása a cél valamint a város összehasonlítása a többi városhoz képest hasonlóságelemzéssel. Itt kerülnek bemutatásra a város látnivalói és a nyáron megrendezett programok is.
A végén található egy összefoglaló rész, ami egy rövid értékelés is egyben.

Igazolás

A hallgató neve: Topfer Éva

A belső konzulens neve, beosztása: Dr. Urbán László, Tudományos főmunkatárs

Nevezett hallgató a 2012/20013 tanévben a szakdolgozatának készítése során, a konzultációkon rendszeresen részt vett. Az elkészített szakdolgozatát **„Balatonboglár helye és szerepe a balatoni turizmus történetében”** címmel bemutatta és annak a Záróvizsgához kapcsolódó bírálati eljárásra való beadásával egyetértek.

Gödöllő, ……. év. ……..… hónap …. nap

……..

Konzulens aláírása